

KU LEUVEN

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Schoolpsychologie en Ontwikkelingspsychologie van Kind en
Adolescent (SOKA)

SO YOU THINK YOU CAN CHOOSE

Interessemeting in de eerste jaren van het secundair
onderwijs benaderd vanuit de Holland RIASOC-typologie

Masterproef aangeboden tot het
verkrijgen van de graad van
Master of Science in de
psychologie

Door

Tine De Vroede

Promotor: prof. dr. Karine
Verschueren

Copromotor: dr. Sofie Wouters
m.m.v: Walter Magez

2015

KU LEUVEN

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

Schoolpsychologie en Ontwikkelingspsychologie van Kind en
Adolescent (SOKA)

SO YOU THINK YOU CAN CHOOSE

Interessemeting in de eerste jaren van het secundair
onderwijs benaderd vanuit de Holland RIASOC-typologie

Masterproef aangeboden tot het
verkrijgen van de graad van
Master of Science in de
psychologie

Door

Tine De Vroede

Promotor: prof. dr. Karine
Verschueren

Copromotor: dr. Sofie Wouters
m.m.v: Walter Magez

2015

Tine De Vroede

So You Think You Can Choose: Interessemeting in de eerste jaren van het secundair onderwijs benaderd vanuit de Holland RIASOC-typologie

Opleiding: Master in de psychologie: schoolpsychologie

Examenperiode: september, academiejaar 2014-2015

Promotor: prof. dr. Karine Verschueren ; Copromotor: dr. Sofie Wouters; Begeleider: Walter Magez

Met de naderende hervorming van het secundair onderwijs die de intentie heeft een centralere plaats te geven aan interesses van leerlingen in hun studieloopbaankeuzes, is het cruciaal om de interesses van leerlingen in het secundair onderwijs in kaart te brengen en deze goed te kunnen meten om zo te helpen bij hun studiekeuzes.

In deze masterproef worden interesses geconceptualiseerd aan de hand van de Holland RIASOC-typologie. Om RIASOC-interesses en enkele van hun samenhangende factoren te onderzoeken werd een vragenlijst ontwikkeld door de onderzoekers zelf op basis van literatuur en geïnspireerd door eerdere interessevragenlijsten. Om deze vragenlijst te valideren werden er een aantal analyses uitgevoerd. Als eerste werd aan de hand van een principale componentenanalyse besloten dat de interesses zoals bevraagd in het eerste deel van de vragenlijst, konden ingedeeld worden in de zes RIASOC-types. Met behulp van intercorrelaties van deze zes types werd vastgesteld dat de RIASOC-interesses niet geordend konden worden volgens een hexagonale of circumplex structuur.

De relaties tussen de RIASOC-interesses en de samenhangende factoren werden door middel van verschillende analyses nagegaan. Als eerste kon aan de hand van een correlatieve analyse worden besloten dat gepercipieerde competenties sterk samenhangen met interesses. Ten tweede werd er met behulp van gemiddeldes en een t-toets gevonden dat geslacht een invloed had op de interesses van leerlingen: jongens vonden namelijk meer dan meisjes de Realistische en Intellectuele activiteiten leuk en meisjes interesseerden zich meer dan jongens voor Sociale en Artistieke activiteiten. De relatie tussen leeftijd en interesses werd nagegaan aan de hand van ANOVA's en een correlatieve analyse. De resultaten hiervan waren niet eenduidig. Als laatste werd de relatie tussen persoonlijkheid en interesse nagegaan door een correlatieve analyse tussen de Big Five persoonlijkheidsdomeinen en de zes RIASOC-types. Extraversie hing het sterkst samen met de Sociale en Ondernemende interessetypes, Openheid voor nieuwe ideeën met de interessetypes Artistiek en Intellectueel en het domein Vriendelijkheid met het interessetype Sociaal.

Er is een goede indicatie voor de validiteit van de vragenlijst die werd ontwikkeld in deze masterproef. Met behulp van de vlinderfiguur lijkt de vragenlijst praktisch gebruikt te kunnen worden voor studiekeuzebegeleiding aan de hand van RIASOC-interesses, studiedomeinen en studierichtingen.

WOORD VAN DANK

Graag wil ik enkele mensen bedanken die langs mij stonden doorheen de twee jaren waarin deze masterproef tot stand kwam.

Als eerste wil ik mijn promotor prof. dr. Karine Verschueren, copromotor dr. Sofie Wouters en dagelijkse begeleider Walter Magez bedanken. Dankzij hun ondersteuning kon ik deze masterproef tot een goed einde brengen.

Ook de directie van de scholen, de leerkrachten en de leerlingen zou ik graag willen bedanken voor hun enthousiaste medewerking aan het onderzoek. Zonder hen had dit onderzoek niet verwezenlijkt kunnen worden.

Vervolgens een woord van dank aan de mensen uit de vele CLB's voor hun medewerking aan de ontwikkeling van de expertoordelen. Hierbij een speciale vermelding voor Marc Vanderlocht voor zijn advies in verband met het ontwikkelen van een interessevragenlijst.

Verder wil ik graag mijn vrienden in België en Zuid-Afrika bedanken. Zij waren mijn klaagmuur en stressbal, zij zorgden voor een opkikkertje wanneer nodig en vooral, ze bleven geloven in mij.

Aan prof Adelene Grobler en Walter Magez, oprechte dank! Hun wijze raad en hun enorme theoretische én praktische kennis van studiekeuzebegeleiding vormden mij tot wie ik vandaag ben. Zij waren en blijven het voorbeeld dat ik nastreef.

Als laatste zou ik graag een groot woord van dank richten tot mijn familie. Mijn ouders die mij de mogelijkheid gaven om deze opleiding te volgen. Samen met mijn grootouders en broers en zus boden zij een luisterend oor en een steunpunt gedurende de afgelopen twee jaren.

Een speciaal woord van dank richt ik tot mijn mama. Zij vulde deze twee jaren met tegengewicht, een chocoladeberg in een futloos moment, een kritische discussie tijdens de pilootstudie,... Haar inzicht als leerkracht diende vaak als haalbaarheidstoets tijdens het onderzoek, haar geduldig nalezen als final touch...

Hartelijk bedankt!

TOELICHTING AANPAK EN EIGEN INBRENG

Deze masterproef is tot stand gekomen dankzij de medewerking van verschillende mensen. Prof. dr. Karine Verschueren gaf mij relevante literatuur om te starten. De ontwikkeling van de vragenlijst voor deze masterproef werd door zowel mij als prof. dr. Karine Verschueren, dr. Sofie Wouters en Walter Magez uitgewerkt. Dr. Sofie Wouters heeft mij het programma waarin de vragenlijst online werd afgenomen, uitgelegd en heeft de resultaten uit dit programma in SPSS gezet. Dit was een goede aanzet tot het verwerken van de data en op die manier kon ik zelfstandig de analyses uitvoeren. Tevens gaf ze mij raad wanneer ik vast zat met een analyse.

Walter Magez hielp mij vooral met het uitdenken van praktische toepassingen van de masterproef. Aan de start van deze masterproef bezorgde hij mij zeer veel informatie over vorige interestests om zo goed geïnformeerd een nieuwe vragenlijst te kunnen ontwikkelen. Hij wees me vaak hoe een bepaalde analyse praktisch relevant kon zijn. Daarnaast hielp Walter Magez enorm om via zijn contacten expertoordelen te verzamelen en een backtranslation te maken.

Zowel prof. dr. Karine Verschueren als dr. Sofie Wouters en Walter Magez hebben tijdens de contactmomenten handige tips gegeven die mee konden worden opgenomen in de masterproef. Prof. dr. Verschueren gaf bij het literatuuroverzicht meermaals nuttige feedback. De andere hoofdstukken werden op het einde eenmaal nagekeken door elk van de drie begeleiders waarna ze mij feedback bezorgden die ik nog integreerde in deze masterproef.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	1
HOOFDSTUK 1: LITERATUUROVERZICHT INTERESSES EN CORRELATEN.....	3
1. Conceptverheldering Interesse	3
2. Interesstheorieën.....	4
2.1 Structuur en Dimensionaliteit	4
2.2 De Theorie van Holland.....	5
2.2.1 De zes interessetypes: het RIASOC-model	5
2.2.2 Relaties tussen de interessetypes: het hexagonaal model.....	6
2.2.3 Empirische evidentie	7
2.3 Stabiliteit	8
3. Samenhangende Factoren.....	9
3.1 Geslacht.....	9
3.2 Leeftijd.....	10
3.3 Gepercipieerde competenties	11
3.4 Persoonlijkheid	11
4. Besluit.....	12
HOOFDSTUK 2: ONDERZOEKSVRAGEN	15
1. De Holland RIASOC-typologie van Interesses.....	15
1.1 De zes interessetypes: het RIASOC-model	15
1.2 Relaties tussen de interessetypes: het hexagonaal model	16
2. Samenhangende Factoren.....	17
2.1 Geslacht.....	17
2.2 Leeftijd.....	18
2.3 Gepercipieerde competenties	18
2.4 Persoonlijkheid	19
2.5 Domeinspecifieke interesses	19
2.6 Studierichtingen	23
3. Besluit.....	25
HOOFDSTUK 3: METHODE	27
1. Deelnemers.....	27
2. Werkwijze	29

3.	Vragenlijst	30
3.1	Duiding, toestemming en algemene gegevens	31
3.2	RIASOC-interesses en gepercipieerde competenties.....	31
3.3	Domeinspecifieke interesses en gepercipieerde competenties.....	32
3.4	Persoonlijkheid	33
4.	Besluit.....	34
HOOFDSTUK 4: RESULTATEN		35
1.	RIASOC-structuur van Interesses	35
2.	Hexagonale Structuur van RIASOC-interessetypes.....	38
3.	Relatie tussen Interesses en Geslacht	40
4.	Relatie tussen Interesses en Leeftijd	40
5.	Relatie tussen Interesses en Gepercipieerde Competenties.....	41
6.	Relatie tussen Interesses en Persoonlijkheid	42
7.	Relatie tussen RIASOC-interessetypes en Domeinspecifieke Interesses	43
8.	Relatie tussen Domeinspecifieke Interesses en Gekozen Studierichting	44
9.	Relatie tussen RIASOC-interessetypes en Gekozen Studierichting	46
10.	Besluit	47
HOOFDSTUK 5: DISCUSSIE		49
1.	RIASOC-structuur van Interesses	49
2.	Hexagonale Structuur van RIASOC-interessetypes.....	52
3.	Relatie tussen Interesses en Geslacht	53
4.	Relatie tussen Interesses en Leeftijd	54
5.	Relatie tussen Interesses en Gepercipieerde Competenties.....	56
6.	Relatie tussen Interesses en Persoonlijkheid	57
7.	Relatie tussen RIASOC-interessetypes en Domeinspecifieke Interesses	58
8.	Relatie tussen Domeinspecifieke Interesses en Gekozen Studierichting	59
9.	Relatie tussen RIASOC-interessetypes en Gekozen Studierichting	60
10.	Validiteit Instrument.....	62
11.	Praktische Implicaties.....	63
12.	Beperkingen en Suggesties voor Verder Onderzoek.....	66
13.	Besluit.....	67
BESLUIT		69
REFERENTIES.....		71

BIJLAGE I: BRIEF AAN EXPERTS	i
BIJLAGE II: BRIEF AAN DIRECTIE.....	vi
BIJLAGE III: INFORMED CONSENT OUDERS	vii
BIJLAGE IV: VRAGENLIJST.....	viii
BIJLAGE V: NEDERLANDSE VERTALING ICA-R.....	xxxiii
BIJLAGE VI: DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES.....	xxxiv
BIJLAGE VII: PRINCIPALE COMPONENTENANALYSE OP DE VOLLEDIGE SET VAN 61 ‘WAT VIND IK LEUK’-ITEMS	xxxvii
BIJLAGE VIII: PRINCIPALE COMPONENTENANALYSE OP DE 30 OORSPRONKELIJKE ICA-R INTERESSE-ITEMS	xxxix
BIJLAGE IX: CORRELATIES TUSSEN DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES EN GEPERCIPIEERDE COMPETENTIES	xl
BIJLAGE X: GEMIDDELDES VAN DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES PER STUDIERICHTING.....	xli
BIJLAGE XI: VERGELIJKING TUSSEN DE VOORSPELDE EN TERUGGEVONDEN RIASOC-CODE PER STUDIERICHTING	xlvi

LIJST MET TABELLEN

Tabel 1	Percentage van experts die de RIASOC-types bij een domeinspecifieke interesse plaatsten	21
Tabel 2	Voorspelling van studiedomein voor een studierichting	22
Tabel 3	Voorspelling van een RIASOC-code per studierichting	24
Tabel 4	Verdeling van de leerlingen over de studierichtingen in dit onderzoek en verdeling van leerlingen van alle Vlaamse scholen over de studierichtingen in dit onderzoek	28
Tabel 5	Pattern Matrix van de korte praktische versie van de interessevragenlijst	37
Tabel 6	Interne consistentie van de RIASOC-schalen van de interessevragenlijst	37
Tabel 7	Pattern Matrix van de korte praktische versie van de gepercipieerde competentievragenlijst	38
Tabel 8	Intercorrelaties van de zes RIASOC-schalen voor interesses (N =397).....	39
Tabel 9	Intercorrelaties van de zes RIASOC-schalen voor interesses van het derde jaar van het secundair onderwijs (N =138).....	39
Tabel 10	Gemiddelde scores op de RIASOC-schalen in functie van geslacht	40
Tabel 11	ANOVA's met leeftijd als onafhankelijke variabele (groep 12 jaar, 13 jaar, 14 jaar, 15 jaar) en RIASOC-types als afhankelijke variabelen ($df_1 = 3$; $df_2 = 333$)	41
Tabel 12	Correlatie tussen leeftijd in maanden en RIASOC-types (N=342)	41
Tabel 13	Correlaties tussen interesses en gepercipieerde competenties van RIASOC-types	42
Tabel 14	Correlaties tussen RIASOC-interesses en de Big-Five persoonlijkheden	43
Tabel 15	Correlaties tussen domeinspecifieke interesses en RIASOC-interesses en RIASOC-codes op basis van expertoordelen en de steekproef	44
Tabel 16	Studiedomeinen per studierichting	45
Tabel 17	RIASOC-code per studierichting	46
Tabel 18	Vergelijking tussen de RIASOC-codes per domeinspecifieke interesse gegeven door de experts en zoals bekomen in de masterproef	58

LIJST MET TABELLEN IN BIJLAGE

Tabel 1	Pattern matrix van de principale componentenanalyse op de 61 RIASOC- interesse-items (N=397).....	xxxvii
Tabel 2	Pattern matrix van de principale componentenanalyse op de 30 oorspronkelijke ICA-R interesse-items (N=397).....	xxxix
Tabel 3	Correlaties tussen interesses en gepercipieerde competenties van studiedomeinen	xl
Tabel 4	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Economie 4u Wiskunde	xli
Tabel 5	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Economie 5u Wiskunde	xli
Tabel 6	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Humane Wetenschappen	xlii
Tabel 7	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Latijn 5u Wiskunde	xlii
Tabel 8	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Wetenschappen	xliii
Tabel 9	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Elektrotechnieken	xliii
Tabel 10	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Houttechnieken	xliv
Tabel 11	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Industriële Wetenschappen	xliv
Tabel 12	Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Techniek-Wetenschappen	xliv
Tabel 13	Vergelijking tussen de voorspelde en teruggevonden RIASOC-code per studierichting	xlvi

LIJST MET FIGUREN

Figuur 1	Het hexagonale model van Holland (overgenomen uit Holland, 1997)	7
Figuur 2	Effectgrootte voor RIASOC interesses. R=Realistisch, I=Intellectueel, A=Artistiek, S= Sociaal, E=Ondernemend, C=Conventioneel (Overgenomen uit Su et al., 2009)	10
Figuur 3	Samenhang tussen RIASOC-types, domeinspecifieke interesses en studierichtingen	63
Figuur 4	Uitgebreide vlinderfiguur met RIASOC-types, domeinspecifieke interesses en studierichtingen.....	65

INLEIDING

Aan de vooravond van de hervorming van het secundair onderwijs die de intentie heeft een centralere plaats te geven aan interesses van leerlingen in hun studieloopbaankeuzes (Vlaams Parlement, 2013), is het voor leerlingen van cruciaal belang om een goede kijk te krijgen op eigen interesses en vanuit dit perspectief in de mogelijkheid te zijn om voldoende informatie rond studierichtingen te verzamelen zodat het keuzeproces vlot kan verlopen.

Daartoe wordt in deze masterproef een poging gedaan om de interesses van leerlingen uit de eerste drie jaren van het secundair onderwijs in kaart te brengen vanuit de Holland RIASOC-typologie. Dit onderzoek is vernieuwend in die zin dat voor deze leeftijdscategorie (12-15 jarigen) en in het bijzonder voor Vlaamse leerlingen er zeer weinig literatuur over RIASOC-interesses bestaat. Bovendien is het voornaamste doel van deze masterproef om een instrument te ontwikkelen dat de interesses van leerlingen meet vanuit deze Holland RIASOC-typologie. Dit instrument zou dan kunnen gebruikt worden als deel binnen de studiekeuzebegeleiding in de eerste jaren van het secundair onderwijs. Met de conceptualisering van interesses volgens de theorie van Holland is het namelijk een instrument dat zowel voor als na de hervorming zal kunnen gebruikt worden.

Omdat interesse een belangrijk concept is binnen de studiekeuzebegeleiding is het van belang om ook de factoren die deze interesses eventueel kunnen beïnvloeden te onderzoeken. Zo zullen in deze masterproef de relaties tussen interesses en geslacht, leeftijd, gepercipieerde competenties en persoonlijkheid worden nagegaan.

HOOFDSTUK 1: LITERATUUROVERZICHT INTERESSES EN CORRELATEN

Dit literatuuroverzicht begint met een verduidelijking van het concept ‘interesses’. Hierna volgt een overzicht van verschillende interesetheorieën. Als laatste worden enkele factoren die samenhangen met interesses besproken.

1. Conceptverheldering Interesse

Interesse is een concept dat zelden door auteurs van psychologische handboeken of belangstellingstests gedefinieerd wordt. In vele loopbaantheorieën speelt het begrip interesse nochtans een cruciale rol. De definitie van Van Dale (2014) beschrijft interesse als “datgene dat iemand boeit” en geeft als synoniem “belangstelling”. Volgens Fink (1994, vermeld in Alexander, Johnson, Leibham, & Kelley, 2008) verwijzen interesses naar de relaties tussen een individu en objecten, domeinen, gebeurtenissen of onderwerpen die persoonlijk relevant zijn voor dit individu. Hansen (2005) omschrijft interesses als voorkeuren voor bepaalde activiteiten. Deze activiteiten worden afhankelijk van het instrument geconcretiseerd in termen van bijvoorbeeld schoolvakken of vrijetijdsactiviteiten. In het keuzewerkboek voor leerlingen van de reeks ‘Op stap naar het secundair onderwijs’ wordt deze omschrijving gegeven: “Interesse is wat je boeit, waar je naar uitkijkt, wat je graag doet, waar je voorkeur naar uitgaat.” (Ceyssens et al., 2002).

Ondanks de vele verschillende definities kan er gezegd worden dat interesses verschillend van, maar wel verwant zijn aan behoeften en waarden. Behoeften zijn dingen die men nodig heeft (Magez & Stinissen, 2003). Waarden zijn stabiele motivationele constructen die brede doelen vertegenwoordigen en zoals persoonlijkheidstrekken, niet veranderen met de context of tijd (Schwartz, 1994, vermeld in Rounds & Armstrong, 2005). Interesses zijn één van de mogelijke uitingen van waarden. Ze worden gezien als activiteiten via welke een persoon verwacht zijn of haar waarden te realiseren (Germeijs, Verschueren & Mels, 2007, p.184).

Interesse kan geconceptualiseerd worden enerzijds vanuit een situationele benadering en anderzijds vanuit een dispositionele benadering (Silvia, 2006, vermeld in Su, Rounds & Armstrong, 2009). Situationele interesse wordt gedefinieerd als een context-specifieke emotionele ervaring, nieuwsgierigheid en tijdelijke motivatie (Su et al., 2009). Deze situationele interesses zijn van voorbijgaande aard, worden geactiveerd door de omgeving en zijn context-specifiek (Schraw & Lehman, 2001). Dispositionele interesses zijn zoals

(persoonlijkheids)trekken. Ze weerspiegelen voorkeuren voor gedragingen, situaties, contexten waarin activiteiten plaatsvinden, en/of de resultaten geassocieerd met de voorkeursactiviteiten van een persoon (Rounds, 1995, vermeld in Su et al., 2009). Interesses worden binnen de dispositionele benadering als individuele psychologische disposities gezien (Low, Yoon, Roberts, & Rounds, 2005). In de loopbaanbegeleiding wordt er doorgaans uitgegaan van het dispositionele perspectief op interesses (Verschueren, 2014).

2. Interesstheorieën

2.1 Structuur en Dimensionaliteit

Er zijn verschillende modellen ontwikkeld die de structuur en dimensionaliteit van interesses beschrijven. Globaal genomen worden twee soorten structuren in interesseonderzoek vooropgesteld, namelijk de circumplex en de hiërarchische structuur. De circumplex structuur wordt voorgesteld door een cirkel waarop variabelen geplaatst worden. Hierbij geven de afstanden tussen de variabelen op de cirkelomtrek de relaties tussen de variabelen (de mate van gelijkheid) weer (Armstrong, Hubert & Rounds, 2003). De hiërarchische structuur focust op de classificatie van interesses die gebeurt op verschillende niveaus (Gati, 1991). Deze niveaus worden meestal grafisch weergegeven aan de hand van een boomdiagram. Hoewel Holland (1997) de RIASOC-structuur, bekomen in zijn onderzoek als hexagonaal benoemd, is deze structuur technisch gezien een meer specifieke vorm van een circumplex structuur (Armstrong, et al., 2003).

Empirische evidentie voor de circumplex of de hiërarchische structuur is niet eenduidig en zal verder worden besproken voor de RIASOC-types onder de paragraaf ‘empirische evidentie’.

In Vlaamse interesstests valt het op dat enerzijds modellen worden gehanteerd die concrete interesses/interessedomeinen als uitkomstcategorieën gebruiken en anderzijds modellen bestaan waarin interesses als algemene persoonlijkheidstypes worden gemeten. Zo heeft bijvoorbeeld de test ‘Belangstelling voor Studiegebieden Verkennen’ (BSV; Vanderlocht, 2007) 21 concrete interessedomeinen waaraan telkens een aantal specifieke studierichtingen gekoppeld zijn. De test ‘Beroepskeuze Zelfonderzoek’ (BZO; Hogerheijde & De Ruyter, 1995) gebruikt dan weer de zes persoonlijkheidstypes (ook wel interesstypes of menstypes genoemd (Germeijs et al., 2007) van Holland.

2.2 De Theorie van Holland

De theorie van Holland (1997) over interesses, ook wel de theorie van beroepspersoonlijkheden en werkomgevingen genoemd, past binnen de matchingbenadering (Spijkerman, 1994). Deze benadering beschrijft hoe mensen studie- en beroepskeuzes maken op basis van de afstemming tussen enerzijds de kenmerken van de persoon en anderzijds de kenmerken van de studie of het beroep (Germeijs et al., 2007). De theorie van Holland beschrijft hoe mensen in interactie treden met hun omgeving en hoe individuele en omgevingskenmerken resulteren in beroepskeuzes en –aanpassingen (Spokane, Cruza-Guet, 2005). Holland onderscheidt zes interesselijsttypes, ook wel persoonlijkheids – of menstypes genoemd. De zes interesselijsttypes worden vaak afgekort als RIASOC-typen en zijn respectievelijk: Realistisch (R), Intellectueel (I), Artistiek (A), Sociaal (S), Ondernemend (O) en Conventioneel (C). Tevredenheid, stabiliteit en succes in een beroep hangen af van de mate van overeenstemming tussen persoonlijkheid en werkomgeving (Magez et al., 2003).

2.2.1 De zes interesselijsttypes: het RIASOC-model

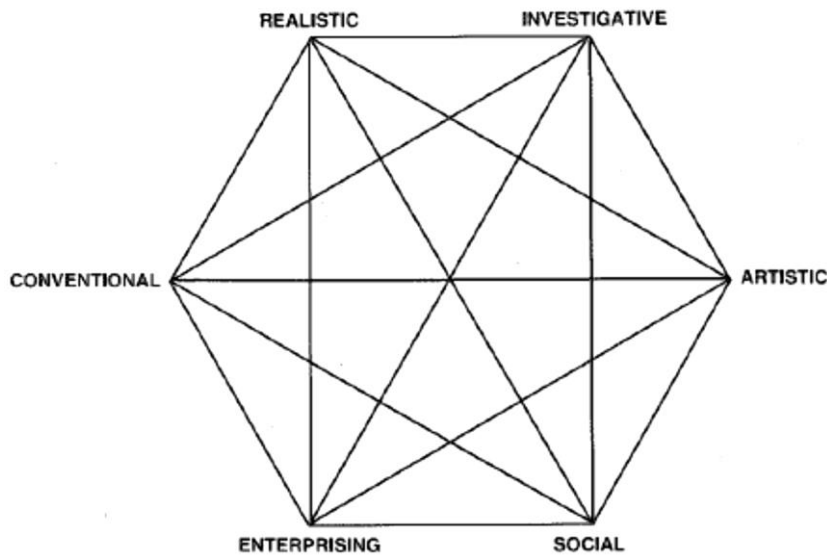
In de theorie van Holland staat het beschrijven van mensen op basis van hun eigenschappen aan de hand van een combinatie van interesselijsttypes centraal (Germeijs et al., 2007). De persoonlijkheid van een individu is dus een samenstelling van verschillende interesselijsttypes: iedereen heeft een eigen, unieke combinatie (Spokane, et al., 2005). Het Realistische menstype, ook wel “the do-ers” genoemd, houdt van activiteiten waarin hij/zij heel direct kan omgaan met dingen (Hogerheijde et al., 1995). Dit menstype vertoont interesse in lichamelijke en motorische activiteiten (Spokane et al., 2005). Als tweede interesselijsttype is er het Intellectuele menstype, ook wel “the thinkers” genoemd. Dit menstype wil de hem of haar omringende verschijnselen via observatie en onderzoek beheersen en doorgronden (Hogerheijde et al., 1995). Personen gekenmerkt door dit interesselijsttype verrichten graag wetenschappelijke en mathematische activiteiten (Spokane et al., 2005). Vervolgens beschrijft Holland het Artistieke type. Deze worden ook “the creators” genoemd. Zij hebben een voorkeur voor vrije, ongestructureerde activiteiten, waarin ze zich op kunstzinnige wijze kunnen uitdrukken (Hogerheijde et al., 1995). Personen die hoog scoren op het Artistieke menstype houden van activiteiten gericht op eigen gevoelens en gedachten, die ze op artistieke wijze kunnen vormgeven (Spokane et al., 2005). Als vierde wordt het Sociale menstype opgenomen. Deze soort mensen worden ook wel “the helpers” genoemd. Zij

houden van activiteiten waarin ze met andere mensen kunnen omgaan (Hogerheijde et al., 1995). Ze bezitten goede communicatieve vaardigheden en hebben sterke sociale en verbale kwaliteiten (Spokane et al., 2005). Een ander menstype is het ondernemende, ook wel “the persuaders” genoemd. Zij streven politieke, economische of organisatorische doelen na. Ze nemen graag de leiding en vinden het fijn om anderen te overtuigen (Hogerheijde et al., 1995). Als laatste is er het Conventionele menstype. Zij worden ook wel “the organisers” genoemd. Dit menstype heeft een voorkeur voor activiteiten die een precieze en systematische aanpak nodig hebben. Hij/zij houdt van administratieve activiteiten (Hogerheijde et al., 1995).

2.2.2 Relaties tussen de interesstypes: het hexagonaal model

De theorie van Holland stelt voorop dat individuen en werkomgevingen kunnen beschreven worden aan de hand van zes types die conceptueel verschillend zijn. Deze zes types zijn op hun beurt geordend volgens een hexagonale vorm (Darcy & Tracey, 2007).

Het hexagonale model heeft drie doelen binnen de theorie van Holland. Vooreerst laat dit model toe om de mate van consistentie van een persoonlijkheidstype te bepalen. De afstanden tussen de RIASOC-types in de hexagoon (of regelmatige zeshoek) reflecteren de sterkte van het onderlinge verband: hoe dichterbij elkaar de types liggen in de zeshoek, hoe meer gemeenschappelijk ze hebben en dus hoe hoger de onderlinge correlatie in de populatie (Holland, 1997). Als voorbeeld hierbij kan er gekeken worden naar het Artistieke interesstype. Deze situeert zich in de zeshoek tegenover het Conventionele type. Gezien deze plaatsing, kan er verondersteld worden dat de personen gekenmerkt door het Artistieke type vaak geen aanleg hebben voor administratieve taken (Spokane et al., 2005). Na het toewijzen van interesstypes aan de persoon kan vervolgens ook de omgeving opgedeeld worden in RIASOC-types en kan er zo een overeenstemming tussen mens en omgeving afgeleid worden (Holland, 1997).

Figuur 1. Het hexagonale model van Holland (overgenomen uit Holland, 1997)

2.2.3 Empirische evidentie

Om de theorie van Holland (1997) te valideren werden vele empirische studies uitgevoerd (oa. Darcy et al., 2007; Gupta, Tracey & Gore, 2008; Tracey & Ward, 1998; Tracey, 2002; Armstrong et al., 2003; Sodano & Tracey, 2008; Nauta, 2010). Over deze studies heen werd er nagegaan of de RIASOC-types werden teruggevonden en of deze types in een hexagonale structuur konden worden geplaatst. Overigens werd er in verschillende studies ook nagegaan of de structuur kon verschillen naargelang leeftijd, etniciteit of geslacht (bijvoorbeeld in Tracey & Robbins, 2005; Beinicke, Pässler & Hell, 2014; Low et al., 2005).

Onderzoek heeft uitgewezen dat de RIASOC-types bestaan en worden teruggevonden bij onder meer leerlingen van het secundair onderwijs, studenten hoger onderwijs en werkende volwassenen (Nauta, 2010). Hoewel er effecten zijn van etniciteit, leeftijd en geslacht (met het grootste effect van geslacht), kan er in het algemeen gezegd worden dat de zes RIASOC-types telkens worden teruggevonden (Nauta, 2010). De effecten van leeftijd en geslacht worden verderop in deze masterproef besproken.

De structuur van de RIASOC-types werd uitvoerig bestudeerd (oa. door Gupta et al., 2008; Tracey, 2002; Armstrong et al., 2003). Volgens het overzichtsartikel van Nauta (2010) werd er evidentie gevonden voor de hexagonale structuur van de RIASOC-types die Holland

voorstelde. Echter werd er meer steun gevonden voor de circumplex structuur zonder strikte beperkingen met betrekking tot gelijke afstanden tussen de verschillende types dan voor het strenge hexagonale model (Nauta, 2010). Aan de hand van deze literatuur kan er besloten worden dat er gedeeltelijke evidentie voor de hexagonale structuur van de zes RIASOC-types werd geconstateerd. Hoewel uit het overzichtsartikel van Nauta (2010) gedeeltelijke evidentie voor de hexagonale structuur blijkt, moet er een kanttekening gemaakt worden bij deze resultaten. Nagy, Trautwein en Lüdtké (2010) halen aan dat er inderdaad evidentie wordt gevonden voor Hollands hexagonale structuur van RIASOC-types maar dat deze enkel wordt bevestigd in de Verenigde Staten. Wanneer er wordt gekeken naar onderzoek buiten de Verenigde Staten, wordt er meer evidentie gevonden voor de hiërarchische structuur van de RIASOC-types dan voor de hexagonale/circumplex structuur (Nagy et al., 2010). Overigens hebben geslacht en leeftijd ook een invloed op de structuur van de RIASOC-types. De invloeden hiervan worden later in deze masterproef besproken.

2.3 Stabiliteit

De stabiliteit van beroepsinteresses (doorgaans geoperationaliseerd binnen de dispositionele benadering) over leeftijd werd nagegaan in verschillende onderzoeken. Een meta-analyse van Low et al. (2005) toonde aan dat binnen de leeftijdscategorie van 12- tot 40-jarigen beroepsinteresses redelijk stabiel blijven. Meer in detail toonde deze studie aan dat de stabiliteit van beroepsinteresses tijdens het middelbaar onderwijs onveranderd blijft ($\rho = .55-.58$). Enkel aan het einde van de middelbare studies (18 jaar) werd een aanzienlijke toename in stabiliteit van beroepsinteresses waargenomen. De stabiliteit van beroepsinteresses bereikt een plateau tussen de leeftijd van 18 en 22 jaar. Omdat deze masterproef zich toelegt op de interesses bij leerlingen in het secundair onderwijs wordt er specifiek naar de stabiliteit van deze leeftijdsgroep gekeken. Uit een recenter onderzoek van Lent, Tracey, Brown, Soresi en Nota (2006) kan worden besloten dat de stabiliteit van beroepsinteresses tijdens de adolescentie (11-18 jaar) matig tot hoog is. Tijdens de vroege adolescentie (11-14 jaar) zijn de beroepsinteresses iets minder stabiel ($r = .60$) dan tijdens de late adolescentie (14-18 jaar) ($r = .69$) (Lent et al., 2006).

De stabiliteit van Hollands verschillende interessetypes werd onderzocht in de meta-analyse van Low et al. (2005). Gemiddeld genomen (over 12 studies, gemiddelde tijdsinterval = 2.8 jaar, leeftijd van 12 tot 35 jaar met de meeste participanten tussen de 16 en 18 jaar) was de

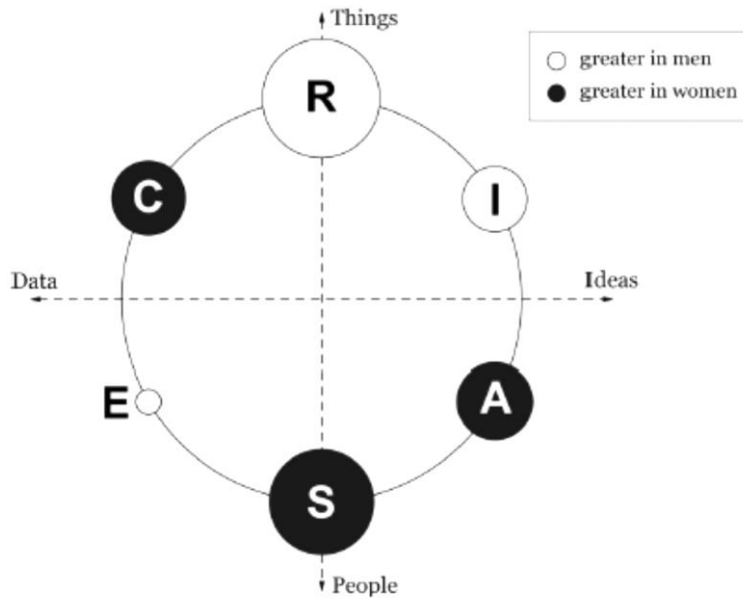
stabiliteit van de Holland interessetypes matig over tijd ($\rho = .61$). Wanneer de verschillende interessetypes apart werden bekeken, bleek dat de Realistische interesses het meest stabiel zijn ($\rho = .67$). Artistieke interesses vertonen gelijkaardige stabiliteit ($\rho = .65$), gevolgd door Sociale interesses ($\rho = .62$), Intellectuele interesses ($\rho = 0.60$), Conventionele interesses ($\rho = .57$) en als laatste Ondernemende interesses ($\rho = .54$).

3. Samenhangende Factoren

3.1 Geslacht

In vele onderzoeken (o.a. Lippa, 1998 en Tracey et al., 2005) wordt vermeld dat er in de RIASOC-typologie geslachtsverschillen terug te vinden zijn. Meisjes scoren doorgaans hoger op het Sociale interessetype terwijl jongens gemiddeld genomen hoger scoren op het Realistische interessetype. De verschillen in Sociale en Realistische menstypes weerspiegelen de *People-Things* dimensie van Prediger (1982) die onderliggend is aan de hexagonale RIASOC structuur. Meisjes scoren hoger op de dimensie *'People'* terwijl jongens hoger scoren op de dimensie *'Things'* (Tracey et al., 2005).

In een meta-analyse van Su et al. (2009) wordt er aangetoond dat er voor alle schalen van het RIASOC-model, behalve de Ondernemende, significante geslachtsverschillen zijn. Jongens hebben doorgaans meer Realistische en Intellectuele interesses dan meisjes terwijl meisjes gemiddeld genomen meer dan jongens geïnteresseerd zijn in de Sociale, Artistieke en Conventionele domeinen. Er werd een grote effectgrootte voor de Realistische schaal gevonden ($d = 0.84$) en een matige effectgrootte voor de Sociale schaal ($d = -0.68$). Daarnaast werden kleine effectgroottes teruggevonden voor de Artistieke ($d = -0.35$), Conventionele ($d = -0.33$) en Intellectuele ($d = 0.26$) schalen. In Figuur 2 worden deze bevindingen grafisch voorgesteld.

Figuur 2. Effectgrootte voor RIASOC interesses. R=Realistisch, I=Intellectueel, A=Artistiek, S=Sociaal, E=Ondernemend, C=Conventioneel (Overgenomen uit Su et al., 2009)

3.2 Leeftijd

Recente theorieën stellen dat interesses zich ontwikkelen van meer concreet naar meer abstract (Hansen, 2005). Hartung, Profeli en Vondracek (2005) stellen dat in de leeftijdscategorie van 8 tot 12 jaar de beroepsinteresses minder realistisch zijn.

Specifiek over de ontwikkeling van interesses binnen de theorie van Holland halen de onderzoeken van Tracey (2002) en Tracey et al. (1998) aan dat de structuur van interesses verschilt naargelang de leeftijd. De onderzoekers stellen vast dat de interesses van leerlingen in de lagere school niet kunnen geconceptualiseerd worden volgens het hexagonale model. Zij gaan de verklaring hiervoor zoeken bij de ontwikkeling van interesses. In de lagere school zijn de interesses van de leerlingen nog meer concreet (Hansen, 2005). Tracey (2002) stelt vast dat vanaf 14-jarige leeftijd de interesses van leerlingen wel volgens het hexagonale model kunnen gestructureerd worden. Aan de hand van de twee vaststellingen veronderstelt de onderzoeker dat er tijdens de overgang van de lagere school naar de middelbare school een verandering van interesses optreedt. Zo zouden de interesses zich ontwikkelen van meer concreet naar meer abstract. De onderzoeker neemt aan dat enkel de meer abstracte interesses goed in de hexagonale structuur zouden kunnen geplaatst worden.

3.3 Gepercipieerde competenties

Gepercipieerde competentie wordt door Sodano et al. (2007) omschreven als de individuele perceptie van de vaardigheid die een persoon bezit om een bepaalde taak uit te voeren. Deze gepercipieerde competentie wordt door Sodano et al. (2007) gezien als de zelfbeoordeling van vaardigheid (Holland, 1985, 1997) en zelfeffectiviteit (Bandura, 1986). In het veld van de loopbaanbegeleiding wordt gepercipieerde competentie aanvaard als een goede vervanger voor reële competentiemetingen (Sodano et al., 2007). Dit wordt aanvaard omdat het praktisch goed uitkomt en er empirische evidentie is voor deze aanpak (Dawis, 1991, vermeld in Sodano et al., 2007).

Gepercipieerde competenties kunnen ook worden gemeten aan de hand van de conceptualisatie van Hollands RIASOC-model (Sodano et al., 2007). Hoewel de RIASOC-structuur dus hetzelfde kan zijn, verschillen de constructen van interesse en competentie van elkaar en wordt er een matige correlatie tussen beide gevonden (Rottinghaus, Larson & Borgen, 2003, vermeld in Sodano et al., 2007). De resultaten van Tracey's onderzoek (2002) tonen aan dat er een relatie bestaat tussen interesses en gepercipieerde competenties maar dat er geen causale relatie in één richting aanwezig is. Interesses en gepercipieerde competenties blijken elkaar wederzijds te voorspellen (Tracey, 2002). Dit betekent dat interesses de gepercipieerde competenties beïnvloeden en deze competenties beïnvloeden op hun beurt de interesses.

3.4 Persoonlijkheid

Persoonlijkheid is een verzameling van psychologische kenmerken (trekken) en mechanismen eigen aan een individu. Deze verzameling is relatief duurzaam en op een bepaalde manier georganiseerd. Dit geheel bepaalt de interacties van het individu met de omgeving en beïnvloedt de aanpassingen aan zijn/haar omgeving (Larsen & Buss, 2008). In deze masterproef wordt persoonlijkheid geconceptualiseerd aan de hand van de 'Big Five' theorie. De 'Big Five' theorie geeft een structuur voor persoonlijkheid die best wordt beschreven door vijf globale domeinen of factoren die individuele persoonlijkheidsverschillen aangeven (Taylor & de Bruin, 2006). De vijf factoren zijn Extraversie, Neuroticisme, Gewetensvolheid, Openheid voor nieuwe ideeën en Vriendelijkheid. Extraversie verwijst naar in hoeverre een individu het leuk vindt om in het gezelschap van andere mensen te vertoeven. Ook verwijst de factor Extraversie naar de mate waarin een individu houdt van opwinding en stimulatie en in

welke mate een individu de dispositie heeft om opgewekt te zijn (Taylor et al., 2006). De tweede factor is Neuroticisme. Deze geeft aan in welke mate een persoon emotioneel instabiel is. Bovendien geeft de factor Neuroticisme ook aan in welke mate een persoon de algemene neiging heeft om negatief affect te ervaren in respons op de omgeving (Taylor et al., 2006). De volgende factor van de 'Big Five' theorie is Gewetensvolheid. Deze factor verwijst naar de mate van efficiëntie en effectiviteit waarmee een individu plant, organiseert en taken uitvoert (Taylor et al., 2006). Openheid voor nieuwe ideeën is de vierde factor die wordt aangehaald. Dit construct beslaat de mate waarin mensen bereid zijn om nieuwe of andere ervaringen op te doen en in hoeverre ze nieuwsgierig zijn naar zichzelf en de wereld (Taylor et al., 2006). Als laatste factor haalt de 'Big Five' theorie Vriendelijkheid aan. Deze factor bespreekt de mate waarin een individu in staat is om op te schieten met anderen en de mate waarin dit individu sympathie kan opbrengen voor andere mensen (Taylor et al., 2006).

Meta-analyses zoals deze van Barrick, Mount en Gupta (2003), Larson, Rottinghaus en Borgen (2002) en deze van Mount, Barrick, Scullen en Rounds (2005) concluderen dat er tot op zekere hoogte een overlap is tussen de RIASOC-types en de Big Five domeinen. Nauta (2010) beschrijft in een overzichtsartikel de meest voorkomende relaties tussen de RIASOC-types en de Big Five domeinen: Extraversie staat zowel met de schalen Sociaal als Ondernemend in relatie, Openheid voor nieuwe ideeën zowel met de Artistieke als met Intellectuele schaal en als laatste is er een sterke relatie tussen de factor Vriendelijkheid en de Sociale schaal. Ook de voorgenoemde meta-analyses bekomen voor het grootste deel dezelfde relaties. Het iets oudere onderzoek van De Fruyt en Mervielde (1997), ook aangehaald door Holland (1997) zelf, heeft dezelfde algemene conclusie als de recentere onderzoeken; namelijk dat het RIASOC model en het Big Five model overlappen maar niet in die mate dat ze elkaar zouden kunnen vervangen. De Fruyt et al. (1997) stellen dan ook voor om bij studiekeuzebegeleiding beide modellen te gebruiken.

4. Besluit

In dit hoofdstuk werd een literatuuroverzicht gegeven voor de belangrijke aspecten die aan bod zullen komen in deze masterproef. Het doel van dit onderzoek is om een instrument te ontwikkelen dat interesses kan meten. Dit kan tot praktisch doel hebben om leerlingen te helpen bij hun studiekeuze. De interesses worden in deze masterproef geconceptualiseerd aan de hand van de theorie van Holland. Daarom begint het eerste hoofdstuk ook met een

uiteenzetting van het concept interesses en gaat vervolgens onmiddellijk verder met de theorie van Holland. Er werd heel wat empirische evidentie gevonden voor het verdelen van interesses in zes RIASOC-types. Echter bleek uit de literatuurstudie dat er geen eenduidige evidentie is voor de structuur van deze interesses. De hexagonale structuur die door Holland werd voorgesteld, wordt niet altijd teruggevonden. Vaak is er wel sprake van een circumplex structuur en in enkele gevallen wordt een hiërarchische structuur teruggevonden.

De stabiliteit van interesses wordt in dit hoofdstuk besproken om zo te kunnen bepalen of de RIASOC-interesses stabiel genoeg zijn om hierop een test te kunnen baseren. De RIASOC-interesses blijken redelijk stabiel over de tijd wat dus wil zeggen dat het instrument nuttig kan zijn voor de studiekeuzebegeleiding.

Omdat interesse geen op zich staand concept is, worden ook de samenhangende factoren geslacht en leeftijd besproken in dit eerste hoofdstuk. Het geslacht kan een effect hebben op de RIASOC-types, jongens zullen meer Realistische en Intellectuele interesses vertonen dan meisjes en meisjes meer Sociale, Artistieke en Conventionele interesses dan jongens. Echter worden er wel steeds de zes RIASOC-types teruggevonden, ongeacht het geslacht.

De leeftijd van de participanten in deze masterproef is jonger dan die van de groepen, teruggevonden in de meeste literatuur rond de Holland RIASOC-typologie. Enkele onderzoeken tonen aan dat de RIASOC-types reeds kunnen teruggevonden worden in het begin van het secundair onderwijs maar dat deze pas hexagonaal kunnen gestructureerd worden vanaf 14 jaar. De literatuur omtrent dit onderwerp is te schaars om te kunnen spreken van eenduidige evidentie voor dit leeftijdseffect.

Als laatste worden er in dit eerste hoofdstuk nog gepercipieerde competenties en persoonlijkheid als mogelijke samenhangende factoren besproken. Er werd empirische evidentie gevonden voor een sterk (wederzijds) verband tussen gepercipieerde competenties en interesses. Persoonlijkheid en interesses hangen samen maar zijn aparte constructen die elk hun unieke bijdrage leveren aan een onderzoek, echter voor de leeftijdsgroep die deze masterproef bestudeert, is er zeer weinig literatuur omtrent de samenhang tussen persoonlijkheid en interesses.

HOOFDSTUK 2: ONDERZOEKSVRAGEN

Leerlingen in het secundair onderwijs moeten verschillende belangrijke studiekeuzes maken tijdens hun schoolloopbaan. Deze keuzes worden onder meer aangestuurd door de interesses van de leerling. De interesses van de leerling hangen op hun beurt samen met een aantal andere factoren zoals geslacht, leeftijd, competentie en persoonlijkheid. Het doel van deze masterproef is om de interesses van leerlingen van de eerste drie jaren in het secundair onderwijs in kaart te brengen vanuit de Holland RIASOC-typologie. Daarnaast worden er ook domeinspecifieke interesses bevraagd, meer bepaald Economie, Praktijk, Technologie, Wetenschappen, Wiskunde, Talen, Sociale Wetenschappen, Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon, Artistieke Expressie en Sport. Verder worden in deze masterproef de verbanden tussen interesses en enkele factoren, namelijk geslacht, leeftijd, gepercipieerde competentie en persoonlijkheid nagegaan. Aan de vooravond van de hervorming van het secundair onderwijs die de intentie heeft een centralere plaats te geven aan interesses van leerlingen in hun studieloopbaan (Vlaams Parlement, 2013), hopen de onderzoekers dan ook met deze masterproef een vragenlijst te kunnen ontwikkelen die kan helpen bij het studiekeuzeproces.

In dit hoofdstuk wordt een overzicht van de onderzoeksvragen van deze masterproef gegeven. Een eerste groep van onderzoeksvragen betreft specifieke vragen rond de Holland RIASOC-typologie van interesses. In de tweede groep onderzoeksvragen staan de factoren, samenhangend met de RIASOC-interesses centraal. Deze factoren zijn geslacht, leeftijd, gepercipieerde competentie en persoonlijkheid.

1. De Holland RIASOC-typologie van Interesses

1.1 De zes interessetypes: het RIASOC-model

In deze masterproef staat de onderzoeksvraag ‘Kunnen de interesses van 12-15 jarigen opgedeeld worden volgens de RIASOC-types van Holland?’ centraal. Op basis van de theorie van beroepspersoonlijkheden en werkomgevingen (Holland, 1997) en empirisch onderzoek (oa. Nauta, 2010; Tracey, 2002) kan verwacht worden dat interesses bij 12-15 jarigen kunnen ingedeeld worden in de zes RIASOC-types. In Vlaanderen werd nooit eerder onderzoek gevoerd naar de indeling van interesses in RIASOC-types bij de leeftijdsgroep 12-15 jarigen. Daarom is deze onderzoeksvraag theoretisch van groot belang. Overigens kan deze onderzoeksvraag ook zeer relevant zijn voor de praktijk binnen de studiekeuzebegeleiding als

blijkt dat de interesses van Vlaamse 12-15 jarigen kunnen ingedeeld worden volgens de RIASOC-types.

In navolging van Tracey et al. (1998) zal in deze masterproef gebruik gemaakt worden van een principale componentenanalyse met zes vooropgestelde factoren om na te gaan of de items van de interessevragenlijst in te delen zijn in de zes RIASOC-types. Een praktische toepassing van deze masterproef is een instrument ontwikkelen dat kan helpen bij het studiekeuzeproces in het secundair onderwijs. Hiertoe werd de onderzoeksvraag “Kunnen studierichtingen een RIASOC-code toegekend krijgen?” geformuleerd. Een RIASOC-code is een drielettercode die bestaat uit de drie meest relevante RIASOC-types voor een gegeven studierichting/persoon/... De toekenning van deze code is een algemene toepassing van vragenlijsten die gebruik maken van de Holland-typologie. Zo wordt er bijvoorbeeld bij de vragenlijsten Self-Directed Search (Holland, 1985) of Beroepskeuze Zelf-Onderzoek (Hogerheijde et al., 1995) telkens een drielettercode voor de persoon op basis van de vragenlijst samengesteld. Er kan daarna een match gevonden worden tussen bijvoorbeeld een bepaalde leerling en een bepaalde studierichting, die dezelfde drielettercode hebben. De verdere uitwerking van deze onderzoeksvraag wordt besproken in paragraaf 2.6 Studierichtingen.

1.2 Relaties tussen de interessetypes: het hexagonaal model

Voor deze sectie van de masterproef wordt de onderzoeksvraag “Kunnen de RIASOC-types in een hexagonale structuur worden geplaatst?” nagegaan. De theorie van beroepspersoonlijkheden en werkomgevingen (Holland, 1997) stelt dat de RIASOC-types kunnen geordend worden volgens een hexagonale structuur. Empirisch onderzoek (oa. Armstrong et al., 2003; Armstrong & Rounds, 2008; Darcy et al., 2007; Tracey, 2002) toont aan dat in het algemeen de hexagonale ordening voor de RIASOC-types wel teruggevonden wordt. Dit wil zeggen dat de RIASOC-types op een regelmatige zeshoek kunnen geplaatst worden en dat deze grafische representatie ook de werkelijke relaties weergeeft tussen de verschillende RIASOC-types uitgedrukt in afstanden tussen de verschillende types. Hoe dichter de types op de zeshoek bij elkaar liggen, hoe sterker ze samenhangen. In een regelmatige zeshoek zijn alle zijden gelijk wat impliceert dat er tussen alle naast elkaar gelegen RIASOC-types een even sterke samenhang moet zijn. Een kanttekening hierbij, door bijvoorbeeld Darcy et al. (2007), is dat er minder evidentie is voor de hexagonale structuur

met exact gelijke afstanden. Wel wordt er gevonden dat hoe dichter de types bij elkaar liggen op de theoretisch veronderstelde hexagoon, hoe sterker ze met elkaar samenhangen. Aangezien niet alle theoretisch aangrenzende types even sterk met elkaar samenhangen, lijkt volgens Darcy et al. (2007) en Armstrong et al. (2008) een circulaire/circumplex structuur daarom beter te passen voor de RIASOC-types dan een hexagonale structuur. Overigens werd er, door bijvoorbeeld Tracey (2002), aangetoond dat de hexagonale structuur beter past bij de data naarmate kinderen ouder worden. Zo stelt Tracey (2002) dat vanaf 14 jaar de hexagonale structuur wordt teruggevonden.

In deze masterproef wordt er gevraagd of de RIASOC-types kunnen geordend worden op een hexagoon. In navolging van het onderzoek van Tracey et al. (1998) en de studie van Mount et al. (2005) wordt de hexagonale structuur onderzocht aan de hand van intercorrelaties. Meer bepaald wordt getoetst of correlaties van dichterbij elkaar gelegen types hoger zijn dan correlaties tussen types, verder van elkaar in de hexagoon. Indien de correlaties tussen de naast elkaar gelegen types ongeveer even groot zijn, is dit consistent met de hexagonale structuur. Indien ze sterk verschillen, spreekt men van een circulaire/circumplex structuur (Armstrong et al., 2003). Eenmaal zullen de intercorrelaties berekend worden voor de voltallige groep participanten. De volgende intercorrelaties die berekend zullen worden, zijn enkel die van de leerlingen van het derde jaar, de 14-15 jarigen, om zo ook na te gaan of vanaf 14 jaar de hexagonale structuur kan teruggevonden worden.

2. Samenhangende Factoren

2.1 Geslacht

Een volgende onderzoeksvraag binnen deze masterproef is “Is er een relatie tussen interesse en geslacht?”. Meerdere empirische studies (oa. Lippa, 1998; Tracey et al., 2005) tonen aan dat er binnen de RIASOC-typologie geslachtsverschillen terug te vinden zijn. Jongens hebben meer dan meisjes Realistische en Intellectuele interesses terwijl meisjes meer dan jongens geïnteresseerd zijn in de Sociale, Artistieke en Conventionele domeinen. Voor het ondernemende interessetype wordt geen significant verschil gevonden tussen jongens en meisjes (Su et al., 2009).

Om de relatie tussen RIASOC-interesses en geslacht na te gaan zal er in deze masterproef gekeken worden naar de gemiddelde scores op de RIASOC-schalen voor meisjes en voor

jongens. Aan de hand van *t*-toetsen, met name independent sample tests, zal worden nagegaan of eventuele geslachtsverschillen significant zijn.

2.2 Leeftijd

Als onderzoeksvraag bij deze paragraaf wordt “Is er een relatie tussen interesses en leeftijd?” gesteld. In studies van Hansen (2005), Tracey (2002) en Tracey et al. (1998) wordt gezegd dat interesses zich van meer concreet naar meer abstract ontwikkelen. Overigens besluit Tracey (2002) vanuit zijn resultaten dat jongere kinderen (in de lagere school) hogere gemiddeldes behalen op alle interesses. Of en hoe deze twee vaststellingen dan de scores op de RIASOC-schalen zouden kunnen beïnvloeden, is niet duidelijk in de literatuur. Zoals reeds vermeld, stelt Tracey (2002) bovendien dat vanaf 14 jaar de RIASOC-types kunnen worden geordend volgens een hexagonale structuur. Voor de leeftijd van 14 jaar is dit niet het geval, dus kunnen de RIASOC-types niet worden geordend volgens een hexagonale structuur bij kinderen jonger dan 14 jaar. Welke structuur de interesses van jongere kinderen dan wel aanneemt is onduidelijk in de literatuur.

Bij deze onderzoeksvraag wordt gekeken of de interesses ingedeeld volgens de RIASOC-types verschillen naarmate de leeftijd van de leerling. Dit zal worden nagegaan door zes ANOVA's uit te voeren met telkens één van de RIASOC-types als afhankelijke variabele en telkens de leeftijdsgroep (12-15 jaar) als onafhankelijke variabele. De groepen die onderscheiden werden voor de categorische leeftijdsvariabele waren 12 jaar, 13 jaar, 14 jaar en 15 jaar. Om tevens effecten van geslacht te controleren, zullen deze zes ANOVA's extra worden uitgevoerd voor jongens en meisjes apart.

Een tweede analyse die zal worden uitgevoerd om de onderzoeksvraag na te gaan, is een correlatieve analyse met leeftijd in maanden als continue variabele.

2.3 Gepercipieerde competenties

De onderzoeksvraag “Is er een relatie tussen interesses en gepercipieerde competentie?” is van toepassing voor deze sectie van de masterproef. In het veld van de loopbaanbegeleiding wordt gepercipieerde competentie aanvaard als een goede vervanger voor echte competentiemetingen (Sodano et al., 2007). In vele empirische onderzoeken (oa. Tracey, 2002) wordt er vastgesteld dat er een relatie bestaat tussen interesses en gepercipieerde

competenties. Hoe hoger de interesse, hoe hoger de gepercipieerde competentie en omgekeerd.

Deze onderzoeksvraag wordt in de masterproef nagegaan door de correlaties tussen de interesse-items en de gepercipieerde competentie-items te berekenen. Dit gebeurt voor zowel de interesses en gepercipieerde competenties geconceptualiseerd volgens de RIASOC-typologie als deze geconceptualiseerd volgens domeinspecifieke interesses. De items zijn inhoudelijk hetzelfde maar bij de interesse-items wordt er gevraagd ‘hoe leuk vind jij dit?’ terwijl bij de gepercipieerde competentie-items de vraag ‘hoe goed ben je hier in?’ wordt gesteld. Deze techniek is analoog aan de techniek die Tracey (2002) en Tracey et al. (1998) gebruikten om dezelfde onderzoeksvraag na te gaan.

2.4 Persoonlijkheid

In deze masterproef wordt ook de onderzoeksvraag “Is er een relatie tussen interesse en persoonlijkheid” nagegaan. In een overzichtsartikel van Nauta (2010) werden sterke relaties tussen de persoonlijkheidsfactor Extraversie en de interesseschalen Sociaal en Ondernemend vastgesteld. Overigens is het persoonlijkheidsdomein Openheid voor nieuwe ideeën zowel aan Artistieke als aan Intellectuele interesseschalen gerelateerd en werd er een sterke relatie gevonden tussen het persoonlijkheidsdomein Vriendelijkheid en de Sociale interesseschaal. Er is weinig literatuur te vinden over de verbanden tussen de Big-Five domeinen en de RIASOC-types voor de leeftijd 12-15 jaar. Daarom is het moeilijk om concrete voorspellingen over de uitkomsten in deze masterproef te maken. Om de relatie tussen interesse en persoonlijkheid na te gaan zal er in deze masterproef gewerkt worden met zes regressieanalyses, één voor elk RIASOC-type, waarbij de vijf persoonlijkheidsdomeinen de predictoren zijn.

2.5 Domeinspecifieke interesses

Als eerste onderzoeksvraag in verband met domeinspecifieke interesses wordt “Is er een relatie tussen interesse beschreven in RIASOC-typologie en domeinspecifieke interesse?” opgenomen. Aangezien de domeinspecifieke interesses door het team van onderzoekers van deze masterproef zelf werden opgesteld, is er geen voorgaand onderzoek omtrent dit topic. Echter, om toch voorspellingen te kunnen maken, werden experts ($N= 21$ CLB begeleiders met aangetoonde expertise in de schoolloopbaanbegeleiding en in de RIASOC-typologie)

aangeschreven om voor elke domeinspecifieke interesse (of studiedomein) aan te geven welke RIASOC-types hierbij pasten (zie brief aan experts, Bijlage I). De experts moesten voor elk domein bij elk van de zes RIASOC-types aangeven of volgens hun expertise dit RIASOC-type (a) volledig of (b) redelijk bij het domein paste, of (c) niet van toepassing was voor dat domein. De verzameling expertoordelen van deze masterproef werd verwerkt analoog aan de verwerking van de expertoordelen van het Zelfonderzoek Belangstelling Einde Secundair (ZOBEST) (Boonen, Magez & Veraghtert, 2002). De "lading" van de RIASOC-types op een bepaald studiedomein werd bepaald door het percentage beoordelaars dat het RIASOC-type bij een bepaald studiedomein plaatste. Voor elk expertantwoord 'volledig van toepassing' werd één punt toegekend, voor 'redelijk van toepassing' werd een half punt toegekend en voor het antwoord 'niet van toepassing' werden nul punten toegekend. De punten werden over alle experts heen opgeteld en gedeeld door het aantal experts ($N = 21$). Het hieruit afgeleide percentage vormde het uitgangspunt om één of meerdere RIASOC-types al dan niet toe te wijzen aan een studiedomein. Naar analogie met Boonen et al. (2002) werd er ook een criterium om RIASOC-types te selecteren voor een bepaald studiedomein opgesteld. Het kritisch punt voor een "goed" RIASOC-type voor een bepaald studiedomein werd op 70% gelegd. Dus wanneer minstens 70% van de beoordelaars het RIASOC-type in het betrokken studiedomein plaatste, werd dit als een "goed" type voor dit domein beschouwd. Voor een "aanvaardbaar" RIASOC-type voor een bepaald studiedomein werd het kritische punt vastgelegd op 50%. De bekomen percentages zijn weergegeven in Tabel 1.

De percentages in Tabel 1 verwijzen naar het percentage van experten dat meent dat een RIASOC-type van toepassing is voor een bepaald studiedomein. Aan de hand van de resultaten van alle expertoordelen werd er voor elk studiedomein een RIASOC-code toegekend. Een RIASOC-code bestaat uit de drie hoogst scorende RIASOC-types, van hoog naar laag geordend. Voor het domein 'Economie' is dit de code OCI. Het domein 'Praktijk' kreeg de code RCO en aan het domein 'Technologie' werd de code RIC toegekend. De experts gaven het domein 'Wetenschappen' de code IRC en 'Wiskunde' de code ICR. Aan het domein 'Talen' werd de code IAS toegekend en 'Sociale wetenschappen' kreeg de code SIO. Het domein 'Persoonlijk en sociaal dienstbetoon' heeft de code SRO en 'Artistieke expressie' de code ARS. Als laatste werd het domein 'Sport' de code ROS gegeven.

Tabel 1

Percentage van experts die de RIASOC-types bij een domeinspecifieke interesse plaatsten

	R	I	A	S	O	C
Economie	33.33	69.05	4.76	21.43	95.24	73.81
Praktijk	100.00	7.14	14.29	7.14	21.43	33.33
Technologie	73.81	71.43	9.52	0.00	33.33	40.48
Wetenschappen	40.48	100.00	0.00	7.14	14.29	35.71
Wiskunde	26.19	100.00	0.00	0.00	11.90	42.86
Talen	16.67	73.81	33.33	28.57	19.05	23.81
Sociale wetenschappen	11.90	80.95	7.14	88.10	38.10	11.90
Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	54.76	19.05	11.90	100.00	28.57	7.14
Artistieke expressie	40.48	14.29	100.00	28.57	23.81	0.00
Sport	85.71	21.43	9.52	30.95	30.95	9.52

Noot. Vetgedrukte percentages zijn de percentages boven 70%. Cursief gedrukte percentages zijn de percentages tussen de 50 en 70%. R = Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel

In deze masterproef zal er ook per domeinspecifieke interesse een RIASOC-code worden toegekend op basis van de correlaties tussen de RIASOC-interesses en de domeinspecifieke interesses. De drie hoogste correlaties zullen dan de RIASOC-code vormen. Op deze manier kan de onderzoeksvraag beantwoord worden en worden expertoordelen aangevuld met empirisch vastgestelde verbanden.

Als tweede onderzoeksvraag binnen deze paragraaf van domeinspecifieke interesses wordt “Kunnen studierichtingen geplaatst worden binnen een domeinspecifieke interesse?” geformuleerd. Dit is opnieuw een onderzoeksvraag die volledig in het kader van de praktische toepassing wordt gesteld, met name met het oog op het gebruik van de vragenlijst voor domeinspecifieke interesses in de schoolloopbaanbegeleiding. De onderzoekers maakten zelf voorspellingen op basis van de definities van de domeinspecifieke interesses en de definities van de studierichtingen. In Tabel 2 worden deze verwachtingen weergegeven. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal er per studierichting gekeken worden naar de gemiddelde scores van elke domeinspecifieke interesse. De hoogste gemiddelde score, zal dan het hoofddomein zijn voor deze studierichting.

Tabel 2

Voorspelling van studiedomein voor een studierichting

Studierichting	Studiedomein
3ASO: Economie 4u wiskunde	Economie
3ASO: Economie 5u wiskunde	Economie
3ASO: Grieks-Latijn	Talen
3ASO: Humane wetenschappen	Sociale wetenschappen
3ASO: Latijn 4u wiskunde	Talen
3ASO: Latijn 5u wiskunde	Talen
	Wiskunde
3ASO: Wetenschappen	Wetenschappen
	Wiskunde
3BSO: Basismechanica	Praktijk
3BSO: Elektrische installaties	Praktijk
3BSO: Hout	Praktijk
3BSO: Kantoor	Economie
3BSO: Publiciteit en etalage	Artistieke expressie
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	Artistieke expressie
3TSO: Elektromechanica	Technologie
3TSO: Elektrotechnieken	Praktijk
3TSO: Handel	Economie
3TSO: Houttechnieken	Praktijk
3TSO: Industriële wetenschappen	Technologie
	Wetenschappen
3TSO: Mechanische technieken	Praktijk
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	Sociale wetenschappen
3TSO: Techniek-wetenschappen	Wetenschappen
	Technologie

2.6 Studierichtingen

De onderzoeksvraag voor deze paragraaf is: “Kunnen studierichtingen een RIASOC-code worden toegekend?”. Deze onderzoeksvraag is praktisch gezien zeer relevant voor de studiekeuzebegeleiding. Als er een RIASOC-code kan worden toegekend aan elke studierichting, is het in de toekomst mogelijk om een match te vinden tussen de RIASOC-code van de leerling zelf en de RIASOC-code van een studierichting en zo aan de hand van de codes een passende studierichting aan de leerling voor te leggen. In Tabel 3 worden de voorspellingen van de onderzoekers weergegeven in verband met het toekennen van een RIASOC-code aan een studierichting. Deze voorspellingen werden gemaakt aan de hand van de definities van elke studierichting en de omschrijving van elk RIASOC-type. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden zal er per studierichting van het derde jaar gekeken worden naar de gemiddelde scores van elk RIASOC-type. De drie hoogste gemiddelde scores (van hoog naar laag), zullen dan de RIASOC-code vormen voor deze studierichting.

Tabel 3

Voorspelling van een RIASOC-code per studierichting

Studierichting	Code
3ASO: Economie 4u wiskunde	OCI
3ASO: Economie 5u wiskunde	OCI
3ASO: Grieks-Latijn	IAS
3ASO: Humane wetenschappen	SAO
3ASO: Latijn 4u wiskunde	IAS
3ASO: Latijn 5u wiskunde	IAS
3ASO: Wetenschappen	IRC
3BSO: Basismechanica	ROC
3BSO: Elektrische installaties	ROC
3BSO: Hout	ROC
3BSO: Kantoor	OSI
3BSO: Publiciteit en etalage	ASO
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	ACS
3TSO: Elektromechanica	IRC
3TSO: Elektrotechnieken	ROI
3TSO: Handel	OCR
3TSO: Houttechnieken	ROI
3TSO: Industriële wetenschappen	IRC
3TSO: Mechanische technieken	ROI
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	SRA
3TSO: Techniek-wetenschappen	IRC

Noot. R = Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

3. Besluit

In dit hoofdstuk werden de onderzoeksvragen besproken en gesitueerd in het kader van het onderzoek. De centrale onderzoeksvragen doorheen deze masterproef waren “Kunnen de interesses van 12-15 jarigen opgedeeld worden volgens de RIASOC-types van Holland?” en “Kunnen de RIASOC-types in een hexagonale structuur worden geplaatst?”. Deze vragen werden opgesteld om de theorie van Holland te toetsen in een Vlaamse steekproef van de eerste drie jaren van het secundair onderwijs. Bovendien werden er in deze masterproef onderzoeksvragen opgesteld om zo enkele samenhangende factoren na te gaan. Zo werden de onderzoeksvragen “Is er een relatie tussen interesse en geslacht?”, “Is er een relatie tussen interesses en leeftijd?” , “Is er een relatie tussen interesses en gepercipieerde competentie?”, “Is er een relatie tussen interesse en persoonlijkheid?” en “Is er een relatie tussen interesse beschreven in RIASOC-typologie en domeinspecifieke interesse?” opgesteld. Als laatste werden de onderzoeksvragen “Kunnen studierichtingen een RIASOC-code toegekend krijgen?” en “Kunnen studierichtingen geplaatst worden binnen een domeinspecifieke interesse?” opgesteld om praktische implicaties te kunnen nagaan.

HOOFDSTUK 3: METHODE

Als eerste wordt in dit hoofdstuk de deelnemersgroep beschreven voor wat betreft geslacht, leeftijd en studierichting. In de sectie “werkwijze” wordt het verloop van het onderzoek uitgelegd. Als laatste wordt de vragenlijst, ontwikkeld en gebruikt voor deze studie, besproken.

1. Deelnemers

Voor dit onderzoek werd een vragenlijst ingevuld door leerlingen van de eerste drie jaren van het secundair onderwijs. De vragenlijst kon door de leerlingen ingevuld worden van half maart 2014 tot begin mei 2014. Er namen 397 leerlingen deel aan het onderzoek, waarvan 160 jongens en 237 meisjes. De gemiddelde leeftijd van de deelnemers bedroeg 13 jaar en 9 maanden. De leerlingen die deelnamen aan dit onderzoek gingen naar school in Noord-Limburg. Er waren vier Noord-Limburgse scholen uit het Katholieke scholennetwerk die meededen aan dit onderzoek namelijk Don Boscocollege Hechtel, WICO Campus Mater Dei, WICO Campus Sint-Hubertus en WICO Campus TIO. De verschillende studierichtingen die de leerlingen konden volgen binnen deze vier scholen, worden weergegeven in Tabel 4 met het aantal deelnemers, het percentage deelnemers per leerjaar en het percentage leerlingen per leerjaar die deze richting volgden over heel Vlaanderen tijdens het schooljaar 2013-2014.

Aan de hand van Tabel 4 wordt duidelijk welke leerlingengroepen onder-of oververtegenwoordigd zijn. Zo kan er bijvoorbeeld worden afgeleid dat 2BVL alsook 3BSO sterk ondervertegenwoordigd waren in dit onderzoek.

Tabel 4

Verdeling van de leerlingen over de studierichtingen in dit onderzoek en verdeling van leerlingen van alle Vlaamse scholen over de studierichtingen in dit onderzoek

	Aantal deelnemers	Percentage deelnemers	Percentage lln. in Vlaamse scholen ^a
1e jaar			
1A: Aanvulling algemene vakken	58	36.0%	
1A: Industriële wetenschappen	13	8.1%	
1A: Latijn	54	33.5%	
1A: Nijverheidstechnieken	3	1.9%	
1A: Sociale en zorgtechnieken	11	6.8%	
1A: Technologische activiteiten	7	4.3%	
1B: Aanvulling talen	0	0.0%	
1B: Aanvulling technologie	15	9.3%	
Totaal 1e jaar	161		
Totaal 1A	146	90.7%	86.3%
Totaal 1B	15	9.3%	13.7%
2e Jaar			
2A: Artistieke vorming	4	4.1%	1.0%
2A: Bouw - en houttechnieken	5	5.2%	1.1%
2A: Grieks-Latijn	4	4.1%	3.2%
2A: Industriële wetenschappen	3	3.1%	2.4%
2A: Mechanica-elektriciteit	3	3.1%	4.0%
2A: Moderne wetenschappen	52	53.6%	38.9%
2A: Sociale en technische vorming	4	4.1%	8.4%
2A: Latijn	21	21.6%	15.0%
2BVL: Decoratie-Kantoor en verkoop	1	1.0%	0.1%
2BVL: Nijverheid	0	0.0%	0.3%
Totaal 2e jaar	97		74.4%
Totaal 2A	96	99.0%	82.5%
Totaal 2BVL	1	1.0%	17.5%
3e jaar			
3ASO: Economie 4u wiskunde	13	9.4%	12.4%
3ASO: Economie 5u wiskunde	11	8.0%	
3ASO: Grieks-Latijn	4	2.9%	1.4%
3ASO: Humane wetenschappen	24	17.4%	6.8%
3ASO: Latijn 4u wiskunde	1	0.7%	
3ASO: Latijn 5u wiskunde	13	9.4%	10.4%
3ASO: Wetenschappen	37	26.8%	14.6%
3BSO: Basismechanica	0	0.0%	3.4%
3BSO: Elektrische installaties	1	0.7%	1.5%
3BSO: Hout	0	0.0%	1.9%
3BSO: Kantoor	1	0.7%	3.1%

Tabel 4 (Vervolg)

	Aantal deelnemers	Percentage deelnemers	Percentage lln. in Vlaamse scholen ^a
3BSO: Publiciteit en etalage	0	0.0%	0.5%
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	2	1.4%	0.3%
3TSO: Elektromechanica	0	0.0%	1.7%
3TSO: Elektrotechnieken	5	3.6%	1.5%
3TSO: Handel	1	0.7%	4.7%
3TSO: Houttechnieken	5	3.6%	0.8%
3TSO: Industriële wetenschappen	9	6.5%	1.7%
3TSO: Mechanische technieken	1	0.7%	1.3%
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	2	1.4%	8.4%
3TSO: Techniek-wetenschappen	8	5.8%	1.3%
Totaal 3e jaar	138		77.7%
Totaal 3ASO	103	74.6%	47.3%
Totaal 3BSO	2	1.4%	21.3%
Totaal 3KSO	2	1.4%	2.0%
Totaal 3TSO	31	22.5%	29.4%
Totaal 1e, 2e, 3e jaar	396		

Noot. ^a bron: Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, onderwijsstatistieken 2013-2014.

2. Werkwijze

De rekrutering van de deelnemers gebeurde op school. In eerste instantie werd een e-mail aan de directie van scholen verstuurd. Hierin werd het onderzoek toegelicht en een vraag tot medewerking gesteld (zie Bijlage II). Reactie bleef echter uit en een directere, meer persoonlijke aanpak bleek noodzakelijk. Dus volgde er telefonisch een nog meer gepersonaliseerde uitleg om zo de scholen warm te maken voor het onderzoek.

Er werd vooropgesteld dat een steekproef van een 300-tal leerlingen wenselijk zou zijn. Daartoe werd er aan 1765 leerlingen, verspreid over de vier scholen, een informed consent-formulier voor de ouders (zie Bijlage III) meegegeven.

Om een zo groot mogelijk aantal leerlingen te motiveren deel te nemen aan het onderzoek, werd er gebruik gemaakt van een incentive. Uit elke deelnemende klas zou er onder de deelnemende leerlingen één filmticket worden verloot. Bovendien werd er om zeker te zijn van maximale participatie een begeleidende brief voor de leerkrachten opgesteld. Hierin

vonden ze extra uitleg die ze bij het uitdelen van de formulieren aan de leerlingen konden geven. Ook werd er een begeleidende e-mail opgesteld voor de leerlingen en de ouders. Deze werden verstuurd via smartschool en smartschool voor ouders.

Een week later werden de ingevulde informed consents terug opgehaald. Tot vier keer toe werden de scholen bezocht om nog binnenkomende informed consents op te halen. De informed consent-formulieren worden bewaard op een veilige plaats. De naam van deze kinderen, ouders en klas werden bijgehouden in een bestand. Dit ter controle of degenen die de vragenlijst online invulden ook effectief ouderlijke toestemming hadden en om achteraf onder de deelnemers een filmticket per deelnemende klas te kunnen verloten.

Er kwamen 844 (van de 1765, 48%) ingevulde en ondertekende informed consents terug. Informed consents die wel ingevuld waren maar niet ondertekend, werden uitgesloten voor het onderzoek. De leerlingen met toestemming kregen een e-mail via smartschool met een link naar de vragenlijst. Zij konden deze dan online invullen. Er was sprake van 444 geldige online responsen met actieve toestemming van de leerling en zijn/haar ouders. Van deze 444 leerlingen hadden 397 (89%) leerlingen voldoende vragen ingevuld om minstens de centrale onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden. De meesten, namelijk 372 leerlingen hadden de vragenlijst volledig ingevuld.

3. Vragenlijst

De vragenlijst die in deze masterproef werd gebruikt, werd speciaal ontwikkeld voor dit onderzoek. Deze lijst beoogde de volgende variabelen te meten: interesses (vanuit de RIASOC-typologie), gepercipieerde competenties (vanuit de RIASOC-typologie), interesses (vanuit domeinspecifieke interesses), gepercipieerde competenties (vanuit domeinspecifieke gepercipieerde competenties), persoonlijkheid (vanuit de Big-Five theorie), geslacht en leeftijd. Er werd ook een reeks vragen ontwikkeld om de variabele ‘gepercipieerde leerkrachtstijl’ na te gaan maar deze variabele wordt niet verder opgenomen of besproken in deze masterproef. In de volgende paragrafen wordt telkens de ontwikkeling van de vragen en de theorie aan de basis hiervan toegelicht. In Bijlage IV wordt de gebruikte vragenlijst weergegeven.

3.1 Duiding, toestemming en algemene gegevens

De vragenlijst startte met een duiding van het onderzoek. Hier werd het onderwerp van het onderzoek uitgelegd en werden er enkele tips bij het invullen van de vragenlijst meegegeven. Er werd duidelijk gesteld dat de leerling zelf kon beslissen om al dan niet deel te nemen. De toestemmingssectie richtte zich op de toestemming van de ouders, de anonimiteit, het beloningssysteem en eventuele vragen. Daarna moesten de leerlingen zelf aanduiden of ze akkoord gingen met de voorwaarden en of ze de vragenlijst wilden invullen.

De algemene gegevens die werden verzameld waren geslacht, geboortedatum, studierichting, thuistaal en beroep van de vader en moeder. De thuistaal en het beroep van de vader en moeder werden puur informatief gevraagd. Het geslacht, de geboortedatum en de studierichting van de leerlingen werden bevraagd om met deze gegevens onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden.

3.2 RIASOC-interesses en gepercipieerde competenties

Om na te gaan of interesses en gepercipieerde competenties kunnen ingedeeld worden volgens de RIASOC-structuur, werden 61 vragen opgesteld voor interesses en dezelfde 61 vragen voor gepercipieerde competenties. Van deze 61 vragen waren er 30 items van de *Inventory of Children's Activities – Revised* (ICA-R; Oorspronkelijk ontwikkeld voor kinderen van het 4de leerjaar tot het 2e middelbaar; Tracey et al., 1998) die vertaald werden naar het Nederlands (Zie Bijlage V). Deze vertaling werd gecheckt door middel van backtranslation. In deze backtranslation bleek dat één van de 30 items moeilijk te vertalen was, voor de andere items werd een goede vertaling gevonden, dit correspondeert met 97% overeenstemming. De 30 items van de ICA-R waren zo opgesteld dat er telkens vijf items zouden zijn per RIASOC-factor. De vragen van deze lijst waren 'Hoe leuk vind je deze activiteit?' en 'Hoe goed ben je in deze activiteit?'. De antwoordmogelijkheden voor de leerlingen werden op een likert-schaal gezet met voor de interesse-items gaande van helemaal niet leuk (1) tot heel leuk (5) en voor de gepercipieerde competentie-items gaande van heel slecht in (1) tot heel goed in (5).

De onderzoekers van deze masterproef ontwikkelden nog 31 aanvullende items. Dit werd gedaan met het oog op toepasbaarheid van de items in Vlaanderen. Sommige oorspronkelijke items leken niet volledig toepasbaar voor Vlaamse leerlingen op deze leeftijd. Een andere

reden voor het toevoegen van extra items was om zo de beste items later te kunnen bundelen in een nieuwe Vlaamse vragenlijst. De 31 nieuwe items werden opnieuw ontwikkeld zodat er vijf items per RIASOC-factor zouden zijn met uitzondering van de artistieke factor, waarop zes items zouden moeten laden. Deze aanvullende items werden dus ontwikkeld om op één bepaalde RIASOC-factor te laden. Alvorens dit empirisch te testen, werd er gevraagd aan enkele experts in de Holland RIASOC-theorie om deze aanvullende items in te delen in een/meerdere RIASOC-types. Er werden meer dan 31 items voorgelegd aan de experts om zo de beste 31 items te weerhouden om de vragenlijst aan te vullen.

De aanvullende items werden ontwikkeld door de onderzoekers van de masterproef zelf. Zij haalden hun inspiratie uit en baseerden zich op vele andere interestestesten. De belangrijkste interesse-instrumenten waarop de onderzoekers zich baseerden waren: BBK-2(U) versie PT-B (Magez, Lecoutere & Ryckeboer, 2009), Belangstellingstest voor 11- tot 14-jarigen (Christiaens, 1960), OII: Occupational Interest Inventory, Leuvense Aanpassing voor het Secundair Onderwijs (Lee, Thorpe & Stinissen, 1977), Belangstellingstest voor Jongens Einde Basisonderwijs (Moreau-Vinette Jongens) (Piron, 1981), J(AN). Belangstellingsproef voor Jongens en Meisjes 6de Leerjaar L.O. (Magez, 1991), BZO: Beroepskeuze Zelf-Onderzoek (Hogerheijde et al., 1995), ZOBEST: Zelfonderzoek Belangstelling Einde Secundair (Boonen et al., 2002) en Belangstelling voor Studiegebieden Verkennen (BSV; Vanderlocht, 2007).

Alvorens deze 61 items te gebruiken in het onderzoek, werden deze gecontroleerd op verstaanbaarheid voor de leeftijdsgroep. Dit gebeurde door de items te laten nakijken door een leerkracht Nederlands in de eerste graad en door een pilootstudie in één klas van het eerste jaar van de A-stroom (heterogeen samengestelde klas). Op basis van het oordeel van de leerkracht en de vragen die naar boven kwamen tijdens de pilootstudie, werden nog een aantal items aangepast. Deze aanpassingen beperkten zich voornamelijk tot het herformuleren in een simpelere verwoording, meer aansluitend bij de taal van de leeftijdsgroep.

3.3 Domeinspecifieke interesses en gepercipieerde competenties

Om studierichtingen onder te brengen in domeinen werden er door de onderzoekers van deze masterproef tien domeinen ontwikkeld. Deze domeinen werden opgesteld op basis van verschillende studies zoals die van Denissen, Zarrett en Eccles (2007) en van Dotterer, McHale en Crouter (2009). Ook werden de domeinen van deze masterproef ontwikkeld vanuit de sleutelcompetenties en studiedomeinen die het masterplan hervorming secundair onderwijs

(Vlaams ministerie van Onderwijs en Vorming, 2013) voorstelt. Als laatste werd er ook gekeken naar voorgaande instrumenten die studiedomeinen definieerde zoals de BSTR: Belangstelling Studierichtingen Test in Rubrieken (Magez, Bos & Lanckman, 1991), BBK-2(U) versie PT-B (Magez et al., 2009) en ZOBEST: Zelfonderzoek Belangstelling Einde Secundair (Boonen et al., 2002)

De tien domeinen die door de onderzoekers werden onderscheiden zijn: Economie, Praktijk, Technologie, Wetenschappen, Wiskunde, Talen, Sociale Wetenschappen, Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon, Artistieke Expressie en Sport. Voor deze tien domeinen werd telkens gevraagd hoe leuk ze deze vonden en hoe goed ze er in waren. Om de inhoud van elk domein duidelijk te maken, werden er in de vragenlijst telkens een korte definitie, enkele voorbeeldvakken en enkele kernwoorden voorzien (zie Bijlage VI). De leerlingen konden dan hun voorkeur / gepercipieerde competentie aanduiden op een likert-schaal, identiek aan die van de RIASOC-interesses en gepercipieerde competenties.

Net zoals bij de RIASOC-items werden deze items gecontroleerd op duidelijkheid voor de leeftijdsgroep door middel van het oordeel van de leerkracht Nederlands en de pilootstudie.

3.4 Persoonlijkheid

Een Nederlandse vertaling (Denissen, Geenen, van Aken, Gosling & Potter, 2008) van de vragenlijst Big Five Inventory 25 NL (Gerlitz & Schupp, 2005) werd afgenomen om de persoonlijkheid van de leerlingen na te gaan. De vragenlijst heeft als vraag 'ik zie mezelf als iemand die...'. De leerlingen kunnen deze vraag dan beantwoorden per item aan de hand van een vijf-punten likert-schaal. Deze schaal gaat van Helemaal oneens (1) tot Helemaal eens (5). De vijf persoonlijkheidsschalen van de Big Five Inventory 25 NL zijn: Extraversie ($\alpha = 0.782$), Vriendelijkheid ($\alpha = 0.614$), Openheid voor nieuwe ideeën ($\alpha = 0.752$), Gewetensvolheid ($\alpha = 0.682$), Neuroticisme ($\alpha = 0.688$). De betrouwbaarheid die achter de schalen werd vermeld, is deze die bekomen werd in deze masterproef. Aan de hand van het oordeel van de leerkracht Nederlands en de pilootstudie werden nog enkele items geherformuleerd zodat deze beter pasten bij de taal van de leeftijdsgroep.

4. Besluit

In dit hoofdstuk werd de deelnemersgroep en hun wervingsprocedure geformuleerd. Daarna werd de vragenlijst en de ontwikkeling hiervan vanuit voorgaande onderzoeken voorgesteld. Tot slot werden gebruikte methodes, uitgevoerde procedures en analyses besproken en goed onderbouwd vanuit voorgaande literatuur.

HOOFDSTUK 4: RESULTATEN

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het onderzoek besproken. Voor elke onderzoeksvraag wordt telkens de gebruikte analyse aangehaald, gevolgd door de resultaten.

1. RIASOC-structuur van Interesses

Om na te gaan of interesses konden ingedeeld worden volgens de RAISOC-types, werd er een principale componentenanalyse met zes vastgezette factoren en oblieke rotatie uitgevoerd op de 61 ‘wat vind ik leuk’ items van de vragenlijst (zie Bijlage VII). Deze 61 items bestonden uit de 30 oorspronkelijke (vertaalde) interesse-items van de ICA-R en 31 aanvullende items die werden ontwikkeld door de onderzoekers zelf. De 61 items werden zo opgesteld dat voor elk van de zes RIASOC-types er tien van de items (vijf oorspronkelijke en vijf aanvullende items) zouden laden op één van de factoren, met uitzondering van de artistieke factor, waarop 11 items zouden laden.

Van de zes factoren die uit de principale componentenanalyse naar voor kwamen, konden op basis van de inhoud van de items, vijf factoren gedefinieerd worden volgens de RIASOC-types, namelijk Artistiek, Realistisch, Sociaal, Conventioneel en Ondernemend. De Intellectuele factor kon niet worden teruggevonden.

De oorspronkelijke ICA-R items werden reeds gevalideerd in internationaal onderzoek en bleken ingedeeld te kunnen worden volgens de RIASOC-types. Daarom besloten de onderzoekers om ook een principale componentenanalyse met zes vastgezette factoren en oblieke rotatie uit te voeren op deze 30 oorspronkelijke ICA-R interesse-items. De resultaten van deze principale componentenanalyse (zie Bijlage VIII) wezen aan dat de zes factoren goed werden teruggevonden. Voor de factoren Realistisch, Sociaal en Conventioneel haalden alle vijf items een hoge score (>0.40) op de overeenkomstige schaal. Voor de factoren Artistiek, Intellectueel en Ondernemend scoorden telkens drie items hoog op de corresponderende factor. De items ‘Dingen uit elkaar halen’ en ‘Begrijpen hoe dingen werken’ worden door de leerlingen meer Realistisch geïnterpreteerd dan Intellectueel. ‘Naar muziek luisteren’ en ‘Meezingen met muziek’ worden door de leerlingen meer als een Sociale dan als een Artistieke activiteit ervaren. De items ‘Spelletjes organiseren voor anderen’ en ‘Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt’ werden niet weerhouden. De twee items laadden beide het hoogste op de Sociale factor in plaats van de Ondernemende.

Een instrument ontwikkelen om interesses van Vlaamse scholieren te meten, benaderd vanuit de Holland RIASOC-typologie was één van de doelen van deze masterproef. Daarom besloten de onderzoekers om de hoog scorende oorspronkelijke items te gebruiken in het nieuwe instrument en deze verder aan te vullen tot iedere RIASOC-factor vijf items had. Bij de selectie van deze aanvullende items werd rekening gehouden met de factorlading en de face validiteit.

De 30 'wat vind ik leuk'-items die uiteindelijk werden geselecteerd voor het nieuwe instrument werden aan de hand van eenzelfde principale componentenanalyse opnieuw geanalyseerd. Hieruit bleek dat deze 30 items zeer goed ingedeeld konden worden in RIASOC-types (zie Tabel 5). Alle items hadden een grotere lading dan +/- .430 op de toegewezen factor. Er was slechts één item dat een cross-lading had groter dan +/- .30 namelijk het item 'Een uitnodiging ontwerpen'. Deze had een crosslading van .305 op de Sociale factor en een lading van -.479 op de eigenlijke (Artistieke) factor. De interne consistentie van de schalen werd ook nagegaan en was voor alle schalen voldoende tot hoog. De interne consistentie van de RIASOC- schalen is weergegeven in Tabel 6. De 30 'wat vind ik leuk'-items die weerhouden werden voor het nieuwe instrument, worden weergegeven met hun factorlading in Tabel 5.

Naast de structuur van de interesses, wordt er in deze masterproef ook de structuur van gepercipieerde competenties nagegaan. De 61 'waar ben ik goed in'-items van de vragenlijst van deze masterproef zijn volledig analoog aan de 61 'wat vind ik leuk items' die eerder in deze paragraaf werden besproken. Echter, in plaats van interesses meten zij de gepercipieerde competenties van leerlingen. Omdat dit belangrijk is voor het verdere verloop van de analyses werd er getest of de 30 items die weerhouden werden voor de nieuwe interesselijst ook voor de corresponderende 'waar ben ik goed in'-items konden weerhouden worden voor de nieuwe gepercipieerde competentielijst en dus bijgevolg ook konden ingedeeld worden in de zes RIASOC-types. Na een principale componentenanalyse (zie Tabel 7) kan besloten worden dat deze 30 weerhouden items voor de gepercipieerde competenties ook kunnen ingedeeld worden in RIASOC-types.

De nieuwe vragenlijst van 30 'wat vind ik leuk'-items en de bijhorende 30 'waar ben ik goed in'-items zal de basis vormen voor de verdere analyses van deze masterproef. De volgende analyses zullen altijd worden uitgevoerd met de nieuwe vragenlijst van 30 items, niet met de oorspronkelijke 61 items.

Tabel 5

Pattern Matrix van de korte praktische versie van de interessevragenlijst

	I	S	C	O	R	A
Door een microscoop kijken	.703					
Een wetenschapsprogramma bekijken	.618					
Dieren bestuderen	.535					
Dingen mengen en kijken wat er gebeurt	.529					
Schaken	.479					
Zorgen voor jonge kinderen		.765				
Zieke mensen helpen		.742				
Iemand leren lezen		.607				
Met vrienden praten		.604				
Helpen anderen op hun gemak te voelen		.594				
Dingen tellen en sorteren			-.741			
Getallen optellen			-.704			
Dingen ordelijk houden			-.694			
Grafieken en diagrammen maken			-.614			
Een kast ordenen			-.594			
Groepsleider zijn				.760		
Zeggen wat anderen moeten doen				.744		
Dingen verkopen aan anderen				.548		
In de leerlingenraad zitten				.521		
Zorgen dat je winst maakt				.430		
Spijkers inslaan					.805	
Dingen bouwen					.796	
Kijken hoe iets gebouwd wordt					.763	
Een speelgoedje repareren					.754	
Kijken hoe iemand een TV herstelt					.740	
Tekeningen maken						-.778
Iets uit klei maken						-.697
Een gedicht schrijven						-.651
Een verhaal verzinnen						-.594
Een uitnodiging ontwerpen		.305				-.479

Noot. Extractie Methode: Principale Componenten Analyse. Rotatie Methode: Oblimin met Kaiser Normalisatie. Rotatie bekomen met 13 iteraties. Alle factorladingen boven .30 worden weergegeven, inclusief de cross-ladingen. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

Tabel 6

Interne consistentie van de RIASOC-schalen van de interessevragenlijst

	Cronbachs alfa
Realistisch	0.867
Intellectueel	0.703
Artistiek	0.750
Sociaal	0.764
Ondernemend	0.633
Conventioneel	0.728

Tabel 7

Pattern Matrix van de korte praktische versie van de gepercipieerde competentievragenlijst

	R	S	C	O	I	A
Dingen bouwen	.838					
Een speelgoedje repareren	.810					
Spijkers inslaan	.723					
Kijken hoe iets gebouwd wordt	.680					
Kijken hoe iemand een TV herstelt	.594					
Zorgen voor jonge kinderen		.812				
Zieke mensen helpen		.774				
Helpen anderen op hun gemak te voelen		.762				
Iemand leren lezen		.718				
Met vrienden praten		.604				
Dingen tellen en sorteren			.777			
Grafieken en diagrammen maken			.665			
Getallen optellen			.660			
Dingen ordelijk houden			.608		.358	
Een kast ordenen			.586			-.363
Zeggen wat anderen moeten doen				.802		
Groepsleider zijn				.728		
Zorgen dat je winst maakt				.620		
Dingen verkopen aan anderen				.594		
In de leerlingenraad zitten				.482		
Door een microscoop kijken					-.706	
Dieren bestuderen					-.616	
Een wetenschapsprogramma bekijken					-.606	
Dingen mengen en kijken wat er gebeurt					-.541	
Schaken					-.402	
Tekeningen maken						-.742
Iets uit klei maken	.313					-.653
Een uitnodiging ontwerpen						-.572
Een gedicht schrijven						-.539
Een verhaal verzinnen				.316	-.380	-.482

Noot. Extractie Methode: Principale Componenten Analyse. Rotatie Methode: Oblimin met Kaiser Normalisatie. Rotatie bekomen met 18 iteraties. Alle factorladingen boven .30 worden weergegeven, inclusief de cross-ladingen. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

2. Hexagonale Structuur van RIASOC-interessetypes

Om de mogelijkheid van een hexagonale structuur te kunnen onderzoeken, werd er gekeken naar de intercorrelaties van de zes RIASOC-types. In Tabel 8 worden deze weergegeven. Uit de tabel blijkt dat de RIASOC-types niet steeds het hoogst correleren met hun theoretisch

naast elkaar gelegen type. Om een hexagonale of een circumplex structuur aan te nemen, zou dit wel het geval moeten zijn. Bijgevolg kan er worden afgeleid dat de interesses van de eerste drie jaren secundair onderwijs niet kunnen worden gestructureerd volgens het hexagonale/circumplex model dat Holland voorstelde.

Tabel 8

Intercorrelaties van de zes RIASOC-schalen voor interesses (N = 397)

	R	I	A	S	O	C
Realistisch (R)	1					
Intellectueel (I)	.421**	1				
Artistiek (A)	.123*	.246**	1			
Sociaal (S)	-.154**	.103*	.343**	1		
Ondernemend (O)	.210**	.287**	.192**	.191**	1	
Conventioneel (C)	.207**	.339**	.184**	.207**	.203**	1

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau . * Correlatie is significant op het 0.05 niveau.

Omdat voorgaand onderzoek uitwees dat het hexagonaal model slechts rond de leeftijd van 14 jaar duidelijk wordt, werd de berekening van de intercorrelaties van de zes RIASOC-types extra uitgevoerd voor de selecte groep van leerlingen van het derde jaar. Deze resultaten zijn terug te vinden in Tabel 9. Er is echter ook voor deze leeftijdscategorie geen evidentie voor het hexagonale / circumplex model zoals door Holland voorgesteld werd. Opnieuw wordt dit duidelijk doordat de naast elkaar staande types niet het sterkst onderling gecorreleerd zijn.

Tabel 9

Intercorrelaties van de zes RIASOC-schalen voor interesses van het derde jaar van het secundair onderwijs (N = 138)

	R	I	A	S	O	C
Realistisch (R)	1					
Intellectueel (I)	.405**	1				
Artistiek (A)	.026	.231**	1			
Sociaal (S)	-.169*	.162	.413**	1		
Ondernemend (O)	.312**	.267**	.153	.255**	1	
Conventioneel (C)	.225**	.370**	.228**	.287**	.221**	1

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (tweestaartig). * Correlatie is significant op het 0.05 niveau (tweestaartig).

3. Relatie tussen Interesses en Geslacht

Om de relatie tussen interesse en geslacht na te gaan werden *Independent Sample T-Tests* uitgevoerd. Er werd ook een controle uitgevoerd op de gelijkheid van varianties. Voor de sociale schaal was het niet mogelijk om de assumptie van gelijke varianties aan te nemen. Hierdoor werd de *t*-waarde van deze schaal aangepast. In Tabel 10 worden de resultaten weergegeven. Uit deze tabel kan worden afgeleid dat jongens hoger scoren op de Realistische en Intellectuele interesses. Ook blijkt hieruit dat meisjes meer interesse tonen voor Sociale en Artistieke activiteiten. Als laatste kan worden afgelezen dat voor de Ondernemende en Conventionele interesses er geen significant verschil is tussen meisjes en jongens.

Tabel 10

Gemiddelde scores op de RIASOC-schalen in functie van geslacht

	M _{jongens} (n=160)	M _{meisjes} (n=237)	<i>t</i> -toets
Realistisch	3.68	2.57	-13.86*
Intellectueel	3.31	2.98	-4.04*
Artistiek	3.09	3.37	3.53*
Sociaal	3.53	4.15	9.92*
Ondernemend	3.31	3.18	-1.90
Conventioneel	3.01	2.99	-.171

Noot. * Correlatie is significant op het 0.01 niveau (tweestaartig).

4. Relatie tussen Interesses en Leeftijd

De relatie tussen interesse en leeftijd werd nagegaan door het uitvoeren van meerdere ANOVA's. Er werden zes ANOVA's uitgevoerd met telkens één van de RIASOC-types als afhankelijke variabele en leeftijdsgroep (12,13,14,15 jaar) als onafhankelijke variabele. De resultaten worden weergegeven in Tabel 11. Uit de analyses blijkt dat de interesses, alle RIASOC-types, tussen de leeftijd van 12 en 15 niet significant verschillen. Ook wanneer de analyses werden uitgevoerd voor jongens en meisjes apart, waren er geen significante verschillen.

Tabel 11

ANOVA's met leeftijd als onafhankelijke variabele (groep 12 jaar, 13 jaar, 14 jaar, 15 jaar) en RIASOC-types als afhankelijke variabelen ($df_1 = 3$; $df_2 = 333$)

	R		I		A		S		O		C	
	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p	F	p
Tussen groepen	1.90	0.13	1.76	0.15	0.57	0.64	1.12	0.34	0.67	0.57	1.10	0.35

Noot. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

Om de relatie tussen interesse en leeftijd na te gaan, werd er nog een tweede analyse uitgevoerd, namelijk een correlatieve analyse met leeftijd in maanden als continue variabele. De resultaten hiervan worden weergegeven in Tabel 12.

Tabel 12

Correlatie tussen leeftijd in maanden en RIASOC-types (N=342)

	R	I	A	S	O	C
Leeftijd	-.138*	-.147**	-.036	.016	-.074	-.086

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (tweestaartig). * Correlatie is significant op het 0.05 niveau (tweestaartig). R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

Uit deze analyse blijkt dat de Realistische ($p = .010$) en Intellectuele ($p = .007$) interesses significant afnemen naarmate de leerling ouder wordt. De analyse werd ook uitgevoerd voor jongens en meisjes apart om zo de effecten van geslacht na te gaan. Hieruit bleek dat bij de jongens ($N = 138$) enkel de Realistische interesses ($r = -.191$; $p = .025$) daalde met de leeftijd en voor de meisjes ($N = 204$) enkel de Intellectuele interesses ($r = -.186$; $p = .008$).

5. Relatie tussen Interesses en Gepercipieerde Competenties

Om de relatie tussen interesses en gepercipieerde competenties na te gaan, werden correlaties tussen deze twee berekend. In Tabel 13 worden de resultaten hiervan weergegeven. Uit de analyse kan besloten worden dat de correlatie tussen interesse en gepercipieerde competentie, geconceptualiseerd volgens de RIASOC-typologie, over het algemeen hoog is. Ook kan er worden opgemerkt dat steeds de interesse en de gepercipieerde competentie van eenzelfde RIASOC-factor de hoogste onderlinge correlatie opbrengt. Voor domeinspecifieke interesses

en gepercipieerde competenties kunnen dezelfde conclusies getrokken worden (zie Bijlage IX). De correlaties tussen interesses en gepercipieerde competenties zijn hoog en de interesses en gepercipieerde competenties van eenzelfde factor hebben steeds de hoogste onderlinge correlatie. Er kan dus besloten worden dat er een sterk verband is tussen interesse en gepercipieerde competentie.

Tabel 13

Correlaties tussen interesses en gepercipieerde competenties van RIASOC-types

	R_C	I_C	A_C	S_C	O_C	C_C
R_I	.852**	.366**	.123**	-.206**	.245**	.124**
I_I	.372**	.844**	.246**	.029	.278**	.242**
A_I	.204**	.293**	1.000**	.391**	.325**	.222**
S_I	-.146**	.057	.343**	.829**	.167**	.148**
O_I	.160**	.251**	.192**	.184**	.785**	.134**
C_I	.141**	.244**	.184**	.124**	.190**	.763**

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (eenstaartig). * Correlatie is significant op het 0.05 niveau (eenstaartig). _C = gepercipieerde competentie, _I= interesse. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

6. Relatie tussen Interesses en Persoonlijkheid

Om de relatie tussen de RIASOC-interesses en persoonlijkheid - gedefinieerd vanuit de Big-Five theorie - te onderzoeken, werden er correlaties berekend. Deze bevinden zich in Tabel 14. Het persoonlijkheidsdomein Extraversie hangt het sterkst samen met de Sociale en Ondernemende interessetypes. Vervolgens is het persoonlijkheidsdomein Openheid voor nieuwe ideeën met elk interessetype positief gerelateerd en hangt dit domein het sterkste samen met de Artistieke en Intellectuele interessetypes. Het persoonlijkheidsdomein Vriendelijkheid hangt sterk samen met het interessetype Sociaal terwijl het domein Gewetensvolheid sterk samenhangt met het Conventionele interessetype. Als laatste wordt gevonden dat het persoonlijkheidsdomein Neuroticisme positief gecorreleerd is met het Sociale interessetype.

Tabel 14

Correlaties tussen RIASOC-interesses en de Big-Five persoonlijkheden

	R	I	A	S	O	C
Extraversie	-.032	-.210**	-.006	.168**	.298**	-.132**
Gewetensvolheid	.108*	-.060	-.011	.060	.087	.445**
Openheid voor nieuwe ideeën	.287**	.475**	.642**	.113*	.274**	.152**
Neuroticisme	-.229**	-.082	.002	.233**	-.032	-.008
Vriendelijkheid	-.185**	.009	-.017	.186**	-.131**	-.048

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (tweestaartig).

* Correlatie is significant op het 0.05 niveau (tweestaartig).

7. Relatie tussen RIASOC-interesstetypes en Domeinspecifieke Interesses

De relatie tussen de RIASOC-interesstetypes en de domeinspecifieke interesses werden in dit onderzoek nagegaan door middel van correlaties. De resultaten worden weergegeven in Tabel 15. Op basis van deze correlaties kunnen de hoogst correlerende RIASOC-types per domeinspecifieke interesse worden gevonden. Deze zijn weergegeven in de rij 'SP' van Tabel 15. De RIASOC-types voor elke domeinspecifieke interesse die werden voorspeld door de experts, zijn ook opgenomen in de tabel in de rij 'Ex'. Als eerste resultaat hangt het domein Economie het sterkst samen met de RIASOC-types Conventioneel, Ondernemend en Artistiek. De domeinen Praktijk en Technologie correleren het best met het Realistische type. Als vierde domein hangt Wetenschappen het meest samen met het Intellectuele type. Het domein Wiskunde hangt sterk samen met de types Conventioneel en Intellectueel. Talen heeft hoge correlaties met de types Sociaal en Intellectueel. De domeinen Sociale Wetenschappen en Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon correleren beiden sterk met de types Sociaal en Artistiek. Het domein Artistieke Expressie hangt het sterkst samen met het RIASOC-type Artistiek. Als laatste correleert het domein Sport het sterkst met de types Realistisch, Ondernemend en Sociaal.

Het kan ook interessant zijn om te kijken naar welke RIASOC-types niet toepasselijk zijn voor een bepaald studiedomein. Zo zijn de Realistische interesses negatief gecorreleerd met de domeinen Talen, Sociale Wetenschappen en Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon. De leerlingen die geïnteresseerd zijn in het domein Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon zijn niet geïnteresseerd in Intellectuele activiteiten. Als laatste behoren Sociale activiteiten niet tot de interesses van leerlingen die zich in de domeinen Praktijk en Technologie interesseren.

Tabel 15

Correlaties tussen domeinspecifieke interesses en RIASOC-interesses en RIASOC-codes op basis van expertoordelen en de steekproef

	Economie	Praktijk	Technologie	Wetenschappen	Wiskunde	Talen	Sociale wetenschappen	Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	Artistieke expressie	Sport
R	.028	.635**	.655**	.160**	.147**	-.183**	-.184**	-.272**	.007	.196**
I	.043	.100*	.301**	.578**	.253**	.119*	-.028	-.144**	.063	.078
A	.122*	.098	.034	.069	-.025	.098	.230**	.261**	.489**	.039
S	.100*	-.127*	-.279**	.025	-.057	.266**	.527**	.577**	.304**	.117*
O	.218**	.131**	.136**	.052	.045	.080	.047	.084	.105*	.138**
C	.308**	.006	.179**	.310**	.485**	.089	.055	.054	.061	.018
Ex	OCI	RCO	RIC	IRC	ICR	IAS	SIO	SRO	ARS	ROS
SP	COA	ROI	RIC	ICR	CIR	SI	SA	SA	ASO	ROS

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (tweestaartig). * Correlatie is significant op het 0.05 niveau (tweestaartig). R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel, Ex = RIASOC-code die de experts toekenden aan het studiedomein, SP = RIASOC-code voor een bepaald studiedomein op basis van de data in de masterproef (= steekproef).

8. Relatie tussen Domeinspecifieke Interesses en Gekozen Studierichting

De relatie tussen domeinspecifieke interesses en de gekozen studierichting werd onderzocht aan de hand van descriptieve analyses. Per studierichting werden de gemiddeldes van alle domeinspecifieke interesses berekend. In Tabel 16 worden de studierichtingen van het derde jaar secundair onderwijs die meededen in dit onderzoek, ingedeeld volgens de hoogst scorende domeinspecifieke interesse(s). Echter niet alle studierichtingen op de deelnemende scholen kende ook een participant. Voor elke studierichting is aangegeven hoeveel leerlingen deelnamen aan dit onderzoek. Om de representativiteit te bewaren, is het aan te raden om het overeenkomstige leerlingenaantal in gedachte te houden bij het kijken naar het toegekende studiedomein. De onderzoekers van deze masterproef stellen voor om te spreken van een richtinggevende voorstelling vanaf vijf leerlingen in eenzelfde studierichting. Dit voorstel is een consensusregel tussen praktici.

Het is zeker belangrijk te vermelden dat in de tabel slechts de hoogste domeinspecifieke interesses per studierichting worden meegegeven. Vooral voor de interpretatie van de resultaten is dit belangrijk. Zo is de studierichting techniek-wetenschappen bijvoorbeeld nu geclassificeerd onder het domein Sport maar de tweede en derde hoogste scores voor techniek-wetenschappen zijn respectievelijk Wetenschappen en Wiskunde. Voor een meer doorgedreven interpretatie is het daarom raadzaam de volledige gegevens van de gemiddeldes van de domeinspecifieke interesses per studierichting (Bijlage X) te raadplegen.

Tabel 16

Studiedomeinen per studierichting

Studierichting	Studiedomein	Aantal leerlingen
3ASO: Economie 4u wiskunde	Economie	13
3ASO: Economie 5u wiskunde	Economie	11
3ASO: Grieks-Latijn	Talen	4
	Wiskunde	
	Wetenschappen	
3ASO: Humane wetenschappen	Sociale wetenschappen	24
3ASO: Latijn 4u wiskunde	Artistieke expressie	1
	Sociale wetenschappen	
3ASO: Latijn 5u wiskunde	Talen	13
3ASO: Wetenschappen	Wetenschappen	37
3BSO: Basismechanica		0
3BSO: Elektrische installaties	Praktijk	1
3BSO: Hout		0
3BSO: Kantoor	Sport	1
	Talen	
	Praktijk	
3BSO: Publiciteit en etalage		0
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	Artistieke expressie	2
3TSO: Elektromechanica		0
3TSO: Elektrotechnieken	Praktijk	5
3TSO: Handel	Sport	1
3TSO: Houttechnieken	Praktijk	5
3TSO: Industriële wetenschappen	Technologie	9
3TSO: Mechanische technieken	Praktijk	1
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	Sport	2
	Wetenschappen	
3TSO: Techniek-wetenschappen	Sport	8

Noot. De vetgedrukte tekst duidt aan dat voor die studierichtingen voldoende leerlingen de vragenlijst invulde zodat er een goede interpretatie mogelijk is.

9. Relatie tussen RIASOC-interesstetypes en Gekozen Studierichting

Om de samenhang van interesses en gekozen studierichting te onderzoeken, werden er descriptieve analyses uitgevoerd. Zo werd het gemiddelde van elk van de zes RIASOC-types berekend per studierichting. Er werd een drielettercode toegekend aan iedere studierichting aan de hand van de hoogste drie gemiddelde RIASOC-schaalscores (zie Tabel 17). De hoogste gemiddelde score correspondeert met de eerste letter van de code, de op een na hoogste gemiddelde score levert de tweede letter en de derde in rang komt overeen met de derde letter. De vernoemde studierichtingen zijn de richtingen die bevestigd werden in het derde jaar van het secundair onderwijs in dit onderzoek. Ook hier dienen enkel met leerlingenaantallen in het achterhoofd conclusies getrokken te worden.

Tabel 17

RIASOC-code per studierichting

Studierichting	Code	Aantal leerlingen
3ASO: Economie 4u wiskunde	SOA	13
3ASO: Economie 5u wiskunde	SOA	11
3ASO: Grieks-Latijn	ISR	4
3ASO: Humane wetenschappen	SAO	24
3ASO: Latijn 4u wiskunde	SAI	1
3ASO: Latijn 5u wiskunde	SAO	13
3ASO: Wetenschappen	SIA	37
3BSO: Basismechanica		0
3BSO: Elektrische installaties	ASR	1
3BSO: Hout		0
3BSO: Kantoor	SOA	1
3BSO: Publiciteit en etalage		0
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	SAC	2
3TSO: Elektromechanica		0
3TSO: Elektrotechnieken	ROS	5
3TSO: Handel	SAC	1
3TSO: Houttechnieken	RSO	5
3TSO: Industriële wetenschappen	RCI	9
3TSO: Mechanische technieken	RSO	1
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	SAO	2
3TSO: Techniek-wetenschappen	SIR	8

Noot. De vetgedrukte tekst duidt aan dat voor die studierichtingen voldoende leerlingen de vragenlijst invulde zodat er een goede interpretatie mogelijk is.

10. Besluit

In dit hoofdstuk werden de onderzoeksvragen beantwoord. Samenvattend kan er worden gezegd dat interesses en gepercipieerde competenties volgens de zes RIASOC-types konden worden ingedeeld. De structuur van de RIASOC-interesses bleek niet hexagonaal te zijn en zelfs niet te kunnen worden geordend volgens een circumplex structuur. Geslacht en leeftijd hadden beide een effect op de RIASOC-interesses. Vervolgens werd er een sterke samenhang tussen gepercipieerde competenties en interesses gevonden. Overigens werd er een relatie gevonden tussen persoonlijkheid geconceptualiseerd volgens de Big Five theorie en de RIASOC-interesses. De domeinspecifieke interesses vertoonden een duidelijke samenhang met RIASOC-interesses. Als laatste kon aan de studierichtingen een RIASOC-code worden toegekend en konden zij ingedeeld worden in een studiedomein. Deze resultaten worden in het volgende hoofdstuk kritisch besproken.

HOOFDSTUK 5: DISCUSSIE

Het doel van deze masterproef was om de interesses bij leerlingen van de eerste drie jaren in het secundair onderwijs te onderzoeken. Deze interesses werden voornamelijk bekeken vanuit de Holland RIASOC-typologie. Er werden ook samenhangende factoren, namelijk geslacht, leeftijd, gepercipieerde competentie en persoonlijkheid onderzocht. Uit deze resultaten zou een instrument ontwikkeld worden dat kan gebruikt worden bij de studiekeuzebegeleiding. De onderzoeksvragen die gesteld en beantwoord werden, worden in dit hoofdstuk kritisch getoetst aan bestaande literatuur. Ook worden hier de praktische implicaties van deze masterproef in de verf gezet. Beperkingen en suggesties voor verder onderzoek sluiten dit hoofdstuk af.

1. RIASOC-structuur van Interesses

De principale componentenanalyses die werden uitgevoerd om na te gaan of interesses konden ingedeeld worden volgens de RIASOC-types, leverden verschillende resultaten op. Als eerste kon er worden vastgesteld dat wanneer de analyses op de volledige set van 61 ‘wat vind ik leuk’-items uitgevoerd werd, de factoren Sociaal, Realistisch, Ondernemend, Conventioneel en Artistiek naar voren kwamen maar dat het type Intellectueel niet als zesde factor werd gevonden. De items die vooraf gedefinieerd werden als Intellectueel, werden teruggevonden verspreid over de zes factoren. Een verklaring voor dit effect kan in de vragenlijst op itemniveau gevonden worden. Zo laadt bijvoorbeeld het item ‘Een wiskundig bewijs maken’ op de Conventionele factor terwijl dit een Intellectueel item zou moeten zijn. Als er dan gekeken wordt naar bijvoorbeeld de Conventionele items ‘Getallen optellen’ en ‘Grafieken en diagrammen maken’ kan er een link gezien worden tussen deze items. Alle drie items bevatten een wiskundig element, maar ook een component Nauwkeurig werken, wat centraal staat in de Conventionele factor. Een ander voorbeeld is het oorspronkelijk Intellectuele item ‘Dingen uit elkaar halen’ dat de wetenschappelijke nieuwsgierigheid zou aanspreken en daarom dus op een Intellectuele factor zou moeten laden. Hier scoort echter de Realistische factor hoog omdat er een belangrijk aandeel ‘ bezig zijn met de handen’ aanwezig is, wat een eigenschap is van de Realistische factor. Voor alle items die op de ‘verkeerde’ factor laadden, is er steeds een verklaring mogelijk op itemniveau.

Een andere mogelijke verklaring voor de items van de Intellectuele factor die laadden op ‘verkeerde’ factoren, is het feit dat de items die geconstrueerd werden door de onderzoekers van deze masterproef zelf een veel bredere definitie hanteerden voor de Intellectuele factor dan de definitie die de auteurs van de ICA-R hanteerden. Afgaande op de items van de ICA-R die op de Intellectuele factor moesten laden, hanteerden de auteurs van de ICA-R een definitie van het Intellectuele menstype dat sterk focuste op wetenschappelijke activiteiten.

De factoranalyse die werd uitgevoerd op de 30 oorspronkelijke ICA-R-items toonde aan dat deze 30 items goed onder te brengen zijn in de zes RIASOC-types. Hoewel er 6 items (telkens twee van de Artistieke, Ondernemende en Intellectuele factor) niet op de ‘juiste’ factor laadden, kon er toch besloten worden dat de 30 items konden verdeeld worden volgens de RIASOC-types. Deze conclusie werd getrokken omdat er telkens op itemniveau een goede verklaring voor het anders laden kon gegeven worden.

Zo kan er gezegd worden dat de items ‘Dingen uit elkaar halen’ en ‘Begrijpen hoe dingen werken’ door de leerlingen meer Realistisch geïnterpreteerd werden dan Intellectueel. Op inhoudelijk vlak kan er gezegd worden dat deze twee items inderdaad meer samenhangen met bijvoorbeeld ‘Kijken hoe iemand een TV herstelt’, wat een Realistisch item is dan met de Intellectuele items. De leerlingen zien eerder de praktische kant van de items dan de wetenschappelijke nieuwsgierigheid.

De items ‘Naar muziek luisteren’ en ‘Meezingen met muziek’ worden door de leerlingen meer als een Sociale activiteit gezien dan als een Artistieke. In de leefwereld van 12-15 jarigen worden in vele sociale situaties muziek gespeeld en meegezongen met de muziek. De gezelligheid is hier veel belangrijker dan het eventuele talent zodat de twee items voor deze leeftijdsgroep inderdaad beter bij Sociale dan bij Artistieke activiteiten passen.

Als laatste zijn er nog de items ‘Spelletjes organiseren voor anderen’ en ‘Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt’ die niet werden weerhouden voor de uiteindelijke lijst. De twee items laadden beide het hoogst op de Sociale factor in plaats van op de Ondernemende. ‘Spelletjes organiseren voor anderen’ is inderdaad iets wat je doet voor anderen. Leerlingen in deze leeftijdsgroep zitten vaak in een jeugdbeweging en zien dus spelletjes organiseren misschien eerder in dit kader en bijgevolg meer Sociaal dan Ondernemend.

Bij het item ‘Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt’ kan verondersteld worden dat de meeste 12-15 jarigen hun ouders proberen te overtuigen om hen te laten uitgaan of om iets te doen met vrienden, wat sterk inspeelt op de Sociale component. Echter laadde dit item als tweede hoogste ook op de Ondernemende factor met maar een klein verschil met de Sociale factor.

De onderzoekers van deze masterproef willen een instrument ontwikkelen dat kan gebruikt worden om de interesses van Vlaamse leerlingen van de eerste jaren in het secundair onderwijs in kaart te brengen. Om dit instrument zo kort mogelijk maar nog wel voldoende betrouwbaar en valide te houden, werd een instrument ontwikkeld waar telkens vijf items per RIASOC-factor worden opgesteld, zoals bij de ICA-R (Tracey et al., 1998). Zo zijn er in totaal 30 ‘wat vind ik leuk’-items in het instrument en dezelfde 30 ‘waar ben ik goed in’-items. Omdat uit de analyse met de 30 oorspronkelijke items naar voren kwam dat de Sociale, Realistische en Conventionele schalen werden teruggevonden met alle vijf de items, werd er beslist door de onderzoekers om deze items voor de schalen te behouden aangezien ze al werden gevalideerd door internationaal onderzoek. Van de schalen Artistiek, Intellectueel en Ondernemend werden drie van de vijf oorspronkelijke items weerhouden en om dezelfde reden ook opgenomen in de nieuwe vragenlijst. Voor de twee missende items in deze laatste drie schalen, werden nieuwe items geselecteerd uit de 31 aanvullende items die mee opgenomen werden in de vragenlijst van deze masterproef.

De kwaliteit van de uiteindelijke RIASOC-vragenlijst wordt in deze masterproef besproken aan de hand van de interne consistentie van de RIASOC-schalen en in termen van de face validiteit van de schalen. De interne consistentie voor de schalen lag tussen .633 en .867. Field (2013) beschouwt een schaal als betrouwbaar met een Cronbachs alfa vanaf 0.8. Echter maakt hij hierbij een kanttekening dat vaardigheidstests of soortgelijke tests ook al betrouwbaar zijn vanaf de waarde 0.7. Als laatste merkt Field (2013) op dat deze grenzen van betrouwbaarheid niet absoluut gelden en dat er individueel per test moet gekeken worden welke waarde aanvaardbaar zou zijn om te kunnen concluderen dat de test betrouwbaar is. De onderzoekers van deze masterproef beschouwen alle schalen als voldoende betrouwbaar. De uiteindelijke schalen werden ook nagekeken op hun face validiteit. Volgens de onderzoekers passen alle items goed bij de bijhorende schaal.

Hoewel er in deze masterproef evidentie wordt gevonden voor de indeling van interesses in de RIASOC-types, is enige nuancering noodzakelijk aangezien dit resultaat zeker deels te wijten is aan de gebruikte vragenlijst waarvan de schalen speciaal opgesteld werden om deze RIASOC-structuur te onderzoeken. Deze opmerking is analoog aan de kritiek die Rounds (1995, aangehaald in Nauta, 2010) uitlet op gelijkaardig onderzoek. Nauta (2010) rapporteert dat er ook empirische evidentie is gevonden voor andere interessestructuren zoals onder andere die van Gati (1991) of Prediger (1982). Verder haalt Nauta (2010) het onderzoek van Rounds (1995) aan om aan te tonen dat vaak meer dan zes factoren worden geïdentificeerd in studies naar de structuur van interesses. Hierover zegt Holland (1997) dat hij het mogelijk acht dat er meer dan zes factoren zouden bestaan maar dat hij bewust kiest om deze zes factoren aan te houden omdat zijn model praktischer is dan een complexer model met meer types.

2. Hexagonale Structuur van RIASOC-interesstetypes

Of de RIASOC-interesstetypes konden geordend worden volgens een hexagonale / circumplex structuur, werd onderzocht in deze masterproef door middel van intercorrelaties tussen de verschillende RIASOC-types. De resultaten wezen uit dat het niet mogelijk was om een hexagonale / circumplex structuur voor de RIASOC-types te bekomen. Zo lieten de theoretisch aanleunende types niet consistent de hoogste onderlinge verbanden zien. Als de RIASOC-types een hexagonale of een circumplex structuur zouden aannemen, zou dit wel het geval zijn. De eerste keer werden de intercorrelaties berekend voor de totale groep van participanten. Naar aanleiding van onder andere de studie van Tracey (2002) die stelde dat de hexagonale structuur pas kan worden teruggevonden vanaf 14 jaar, werd de analyse opnieuw uitgevoerd, deze keer enkel met de 14-15 jarigen. Ook bij deze leeftijdsgroep kon de hexagonale noch de circumplex structuur worden teruggevonden. Dit is in tegenspraak met voorgaande literatuur (Tracey, 2002). Een mogelijke verklaring hiervoor is het soort analyse dat werd gebruikt om de structuur na te gaan.

In deze masterproef werd gewerkt met intercorrelaties. Tracey et al. (1998) zeggen dat wanneer er een circumplex structuur aanwezig is, de correlaties tussen de dichterbij elkaar gelegen types groter zullen zijn dan die tussen types, verder van elkaar gelegen op de cirkel. Ook Mount et al. (2005) maken gebruik van deze techniek om de circumplex structuur na te gaan. Op basis van deze techniek werd de circumplex / hexagonale structuur van de RIASOC-

interesses nagegaan in deze masterproef. Echter moet er wel vermeld worden dat Tracey et al. (1998) een extra analyse uitvoerde op deze intercorrelaties om zo de circulaire structuur te testen, namelijk de *randomization test of hypothesized order relations*. Tracey et al. (1998) konden zo in hun onderzoek terugvinden dat studenten aan de universiteit RIASOC-interesses hadden die konden geordend worden in een circumplex structuur. Naast de intercorrelatietechniek die in deze masterproef werd gebruikt, zijn er verschillende analyses die kunnen uitgevoerd worden om na te gaan hoe de RIASOC-types kunnen geordend worden. Rounds, Tracey en Hubert (1992) en Tracey (2002) gebruikten hiervoor een confirmatorische factoranalyse waarbij zij eerst de beperking oplegden dat elk item slechts op één van de RIASOC-factoren mocht laden. Vervolgens werden er beperkingen gelegd op de correlaties tussen schalen zodat de data de structuur van een circumplex moest aannemen. Darcy et al. (2007) onderzochten verschillende analytische methodes om de structuur van RIASOC-types na te kunnen gaan. Zij bespraken in hun artikel vijf methodes. De eerste twee methodes waren variaties op confirmatorische factoranalyse. De derde techniek was een *randomization test of hypothesized order relations* en de vierde was *constrained multidimensional scaling*. Als laatste techniek om de structuur van RIASOC-types na te gaan werd de *circular unidimensional scaling* voorgesteld. Gezien deze veelvuldigheid aan opties om de structuur van RIASOC-types te onderzoeken, is het mogelijk dat door het kiezen voor een andere analyse er voor de data van deze masterproef wel een hexagonale/circulaire structuur had kunnen gevonden worden.

Een inhoudelijke verklaring voor het niet terugvinden van de hexagonale/circumplex structuur kan zijn dat in niet-Amerikaanse populaties de hexagonale/circumplex structuur niet altijd wordt teruggevonden en de RIASOC-interesses vaker een hiërarchische structuur aannemen (Nagy et al., 2010).

3. Relatie tussen Interesses en Geslacht

De resultaten van de analyses om de relatie tussen interesses en geslacht na te gaan, komen grotendeels overeen met voorgaande literatuur. In deze masterproef werd evidentie gevonden dat jongens meer dan meisjes geïnteresseerd zijn in de Realistische en Intellectuele activiteiten en dat meisjes meer Sociale en Artistieke interesses hebben dan jongens. Er werd geen significant verschil gevonden tussen jongens en meisjes voor de interesse in Ondernemende activiteiten. Deze bekomen resultaten liggen volledig in lijn van de conclusies

van de meta-analyse van Su et al. (2009). Er werd echter in deze masterproef geen significant verschil teruggevonden tussen jongens en meisjes voor interesse in Conventionele activiteiten, wat bij Su et al. (2009) wel het geval was. Zij vonden namelijk dat meisjes meer geïnteresseerd zijn in conventionele activiteiten dan jongens maar dit kon in deze masterproef niet bevestigd worden.

Het verschil in resultaat tussen deze masterproef en de besproken meta-analyse kan meerdere verklaringen hebben. Eerst kan er gekeken worden naar het leeftijdsverschil in participanten. De meta-analyse gebruikte studies met gemiddelde leeftijd per studie die ging van 12.50 tot 42.55 jaar. Aangezien de gemiddelde leeftijd van deze masterproef slechts 13 jaar en 9 maanden is, is het verschil in interesse voor Conventionele activiteiten tussen jongens en meisjes misschien iets wat zich pas op latere leeftijd ontwikkelt en dus nog niet tot uiting komt in de resultaten van deze masterproef.

Een andere verklaring voor het verschil tussen deze masterproef en de meta-analyse van Su et al. (2009) kan zijn dat in deze masterproef de items voor de Conventionele factor anders werden geconceptualiseerd dan in de meta-analyse. Op itemniveau kan er gesteld worden dat de items van de Conventionele factor in deze masterproef ook een wiskundig element bevatten. (bijvoorbeeld de items ‘Getallen optellen’ en ‘Grafieken en diagrammen maken’). Uit onderzoek (oa. Lent, Lopez & Bieschke, 1993) blijkt dat jongens meer interesse tonen in wiskunde dan meisjes (al dan niet gerelateerd aan de gepercipieerde competenties). In vorige onderzoeken waren de conventionele interesses meer aanwezig bij meisjes dan bij jongens. Nu er echter in deze masterproef een wiskundig element in de Conventionele interesse-items zit, is het mogelijk dat het overwicht van de jongens het Conventionele overwicht van de meisjes ‘opheft’ met als resultaat dat er geen significant verschil is tussen jongens en meisjes voor interesse in Conventionele activiteiten.

4. Relatie tussen Interesses en Leeftijd

Aan de hand van 6 ANOVA's werd nagegaan of er een relatie was tussen de leeftijd (vier verschillende leeftijdsgroepen: 12 jaar, 13 jaar, 14 jaar, 15 jaar) van de leerlingen en hun interesses. In deze masterproef werden aan de hand van deze analyses geen significante verschillen gevonden tussen de gemiddelde scores van de RIASOC-types voor de verschillende leeftijdsgroepen. Echter, er was geen voorgaande literatuur te vinden over de eventuele verschillen binnen de RIASOC-types voor verschillende leeftijden. Wel werd door

Tracey evidentie gevonden dat vanaf 14 jaar de RIASOC-types kunnen geordend worden volgens een hexagonale structuur waar dat er vóór de leeftijd van 14 jaar geen hexagonale structuur onderscheiden kon worden. Dit resultaat kon echter niet gerepliceerd worden in deze masterproef (zie paragraaf 2: Hexagonale structuur van RIASOC-interessetypes).

Een tweede analyse, een correlationele analyse met leeftijd in maanden als continue variabele, werd uitgevoerd om het effect van leeftijd op de RIASOC-types na te gaan. Uit deze analyses bleek dat hoe ouder de leerlingen werden, hoe minder Realistische en Intellectuele interesses zij vertoonden. Om na te gaan of dit zowel voor jongens als voor meisjes gold, werd dezelfde analyse apart voor jongens en meisjes uitgevoerd. Hieruit bleek dat de jongens naarmate het ouder worden enkel minder Realistische interesses vertoonden en de meisjes enkel minder Intellectuele interesses.

Dat jongens op oudere leeftijd minder Realistische interesses vertonen kan te verklaren zijn door de studierichtingen, opgenomen in deze steekproef. Vanaf het derde middelbaar kunnen jongens op school een duidelijke keuze voor praktische richtingen maken. De jongens in deze steekproef, kwamen echter voornamelijk uit ASO-richtingen. De interesse “ bezig zijn met de handen” in ASO-richtingen ligt zeker lager ten opzichte van het tweede middelbaar waar nog alle jongens samenzitten.

Het dalende effect van de Intellectuele interesses bij meisjes wanneer deze ouder worden, is er een dat vaak wordt besproken. De Intellectuele interesses uit zich voornamelijk in keuzes voor wetenschappen en wiskunde. Kerger, Martin en Brunner (2011) stellen dat er minder interesse is in een bepaald domein wanneer dit niet overeenkomt met het beeld dat mensen van zichzelf hebben. Het wetenschappelijke domein wordt vaak voorgesteld als mannelijk en zou dus tegen het zelfbeeld van meisjes indruisen en daarom minder gekozen worden. Ook voor jongens is het zelfbeeld een factor in hun keuze, alleen is dit niet zo allesbepalend op deze leeftijd. Rond 12-15 jaar hechten meisjes meer dan jongens belang aan hun zelfbeeld en het beeld dat een groep van hen heeft. Hierdoor zullen dus meisjes, ook al zijn ze in eerste instantie wel geïnteresseerd, niet voor wetenschappelijke richtingen kiezen om zo hun zelfbeeld niet te schaden. Als de meisjes dan niet in deze richting gestimuleerd en geprikkeld worden, is het aannemelijk dat hun wetenschappelijke interesse zal dalen.

Een ander onderzoek (Lent, Lopez, Brown & Gore, 1996) toont aan dat meisjes minder hoge effectiviteitsgevoelens met betrekking tot wiskunde hebben dan jongens. De sterke samenhang tussen gepercipieerde competenties en interesses, aangetoond in deze masterproef en voorgaande literatuur, verklaart waarom meisjes minder interesse zouden hebben in wiskunde. Mogelijk is het feit dat wiskunde elk jaar moeilijker wordt en daardoor het effectiviteitsgevoel van leerlingen afneemt, een verklarende factor voor het leeftijdseffect. Deze twee bovenstaande onderzoeken zouden dus evidentie kunnen leveren voor het leeftijdsverschil in Intellectuele interesses dat in deze masterproef werd teruggevonden.

De twee analyses, uitgevoerd om het effect van leeftijd op de RIASOC-interesses na te gaan bevestigen elkaar niet volledig en toch wil dit niet zeggen dat één van de twee fout is. De ANOVA-analyses gebeurden bij de leeftijdsgroepen 12, 13, 14 en 15 jaar. Hiertussen werden geen significante verschillen gevonden, immers binnen bijvoorbeeld de grote groep van 12-jarigen zaten ook leerlingen van 12 jaar en 11 maanden wat de mogelijkheid om significante verschillen met de 13-jarigen te vinden, aanzienlijk verkleint. De correlatieve analyse werd echter uitgevoerd met de leeftijd in maanden, bijvoorbeeld de 12-jarigen worden vergeleken met de 12-jarigen en 3 maanden. Hierdoor was het mogelijk om een grotere verscheidenheid te meten. Met dezelfde data is het dus mogelijk om schijnbaar “tegenstrijdige” besluiten te formuleren. Dit benadrukt het belang van een goed gekozen analyse.

Een ander leeftijdseffect dat wel in de literatuur werd beschreven (oa. door Hansen, 2005) is dat interesses van concreet naar abstract ontwikkelen. Jongere kinderen zullen meer concrete interesses hebben waar dat oudere kinderen meer abstracte interesses vertonen. Aangezien echter alle items van de vragenlijst in deze masterproef zeer concreet werden opgesteld, was het niet mogelijk om deze ontwikkeling na te gaan.

5. Relatie tussen Interesses en Gepercipieerde Competenties

Uit de correlaties die berekend werden tussen de RIASOC-interesses en RIASOC-gepercipieerde competenties en tussen de domeinspecifieke interesses en de domeinspecifieke gepercipieerde competenties, kan worden afgeleid dat er een sterk verband bestaat tussen interesses en gepercipieerde competenties. Dit komt overeen met voorgaande literatuur omtrent dit onderwerp (oa. Tracey, 2002; Tracey et al., 1998). Het onderzoek van Tracey (2002) toonde bovendien aan dat interesses en gepercipieerde competenties elkaar wederzijds

voorspellen. Hoewel dit een interessante bevinding is, kan dit gezien het correlatieve design niet worden nagegaan in deze masterproef.

Competentie wordt in deze masterproef geoperationaliseerd als gepercipieerde competentie. Hoewel uit voorgaand onderzoek (oa. Sodano et al., 2007) blijkt dat dit een gerechtvaardigde operationalisatie is, kan dit niet worden nagegaan in deze masterproef.

6. Relatie tussen Interesses en Persoonlijkheid

Niettegenstaande er zeer weinig literatuur is omtrent persoonlijkheid in de leeftijdscategorie 12-15 jarigen, kunnen de resultaten van deze masterproef bevestigen dat de voorspellingen voor oudere participanten ook worden ingelost voor 12-15 jarigen. Als eerste werd voorspeld dat het persoonlijkheidsdomein Extraversie het sterkst zou samenhangen met de Sociale en Ondernemende interessetypes. Dit wordt bevestigd in deze masterproef. Vervolgens werd de hypothese gesteld dat het persoonlijkheidsdomein Openheid voor nieuwe ideeën het meest zou samenhangen met de interessetypes Artistiek en Intellectueel. In deze masterproef werd teruggevonden dat Openheid voor nieuwe ideeën met elk interessetype positief gerelateerd was en inderdaad het sterkste met de Artistieke en Intellectuele interessetypes. Als laatste werd er vooropgesteld dat het persoonlijkheidsdomein Vriendelijkheid sterk zou samenhangen met het interessetype Sociaal, ook dit werd bevestigd in dit onderzoek. In deze masterproef werden overigens nog twee extra resultaten teruggevonden. Ten eerste hangt het persoonlijkheidsdomein Gewetensvolheid sterk samen met het Conventionele interessetype. Dit is een logische samenhang aangezien beide definities focussen op het aspect 'nauwkeurigheid'. Een laatste extra bevinding uit deze sectie van de masterproef is dat het persoonlijkheidsdomein Neuroticisme positief gecorreleerd is met het Sociale interessetype. Dit kan niet worden verklaard vanuit voorgaande literatuur.

Een opmerking is dat bij deze resultaten de verschillen tussen de correlaties niet werden getoetst. Daarom moet er met enige voorzichtigheid worden gekeken naar de interpretatie hiervan.

7. Relatie tussen RIASOC-interesstetypes en Domeinspecifieke Interesses

Van de bekomen correlaties tussen de domeinspecifieke interesses en de RIASOC-interesstetypes kan er worden gezegd dat deze gedeeltelijk overeenkomen met de expertoordelen. Het meest toepasselijke RIASOC-type voor een bepaald domein zoals voorspeld door de experts, werd telkens teruggevonden in één van de hoogste drie correlaties van de resultaten. Er geldt zelfs dat voor alle domeinspecifieke interesses, behalve voor de domeinen Sociale Wetenschappen en Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon twee van de drie voorspelde RIASOC-types aanwezig waren in de hoogste drie correlaties. In het algemeen kan gezegd worden dat de resultaten in deze masterproef in grote mate overeenkomen met de expertoordelen. Voor een volledige vergelijking zie Tabel 18.

Er kan een kanttekening worden gemaakt bij de invulling van het Conventionele type. De vragen, opgenomen in de lijst voor de Conventionele items in deze masterproef werden sterk gelinkt aan wiskundige activiteiten, wat wel een onderdeel maar zeker niet het meest pertinente deel is van het Conventionele type. Hierdoor ging het Conventionele type het sterkst correleren met het domein Wiskunde terwijl volgens de voorspelling dit domein eigenlijk het sterkst zou samenhangen met het Intellectuele type.

Tabel 18

Vergelijking tussen de RIASOC-codes per domeinspecifieke interesse gegeven door de experts en zoals bekomen in de masterproef

	Economie	Praktijk	Technologie	Wetenschappen	Wiskunde	Talen	Sociale wetenschappen	Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	Artistieke expressie	Sport
Ex	OCI	RCO	RIC	IRC	ICR	IAS	SIO	SRO	ARS	ROS
SP	COA	ROI	RIC	ICR	CIR	SI	SA	SA	ASO	ROS

Noot. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel, Ex = RIASOC-code die de experten toekenden aan de domeinspecifieke interesse, SP = RIASOC-code voor een bepaalde domeinspecifieke interesse op basis van de data in de masterproef (= steekproef).

De onderzoekers van deze masterproef vinden dat de Holland RIASOC-code niet voldoende informatie geeft. Zo bespreekt de code enkel de hoogste drie scores in volgorde. Echter geven negatieve correlaties vaak net zo belangrijke informatie dan de positief correlerende. Daarom

stellen de onderzoekers een RIASOC-code voor die zowel met de positieve als de negatieve correlaties rekening houdt. De nieuwe code heeft niet noodzakelijk drie letters en zou bestaan uit de significante positieve correlaties voor de schuine streep en de negatieve na de schuine streep. Zo kan er in een oogopslag gezien worden welke RIASOC-types relevant en welke niet relevant zijn voor een bepaalde omgeving (in dit geval voor een bepaalde studiedomeinen). Vanuit de resultaten van deze masterproef stelden de onderzoekers de nieuwe RIASOC-code samen voor elk studiedomein. Als eerste domein krijgt economie de code COAS toegekend. Het domein Praktijk krijgt de code ROI/S en Technologie de code RICO/S. Wetenschappen krijgt ICR en Wiskunde krijgt CIR toegeschreven als code. Talen krijgt de code SI/R, Sociale Wetenschappen SA/R en Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon SA/RI. Als laatste krijgt het domein Artistieke Expressie de code ASO en Sport krijgt de code ROS.

8. Relatie tussen Domeinspecifieke Interesses en Gekozen Studierichting

Aangezien de domeinspecifieke interesses in deze masterproef door de onderzoekers zelf werden geconceptualiseerd, was er geen voorgaand onderzoek dat kon worden gebruikt om resultaten te voorspellen. Echter hadden de onderzoekers wel een idee over welke domeinspecifieke interesses het meest naar voren zouden komen per studierichting. Dat idee werd gebaseerd op de omschrijving van de studierichtingen samen met de omschrijving van de domeinspecifieke interesses. Het onderzoek naar de relatie tussen domeinspecifieke interesses en gekozen studierichting werd uitgevoerd om zo de validiteit van de vragenlijst voor domeinspecifieke interesses na te gaan. De resultaten van de analyse komen goed overeen met de verwachtingen van de onderzoekers. Voor de studierichtingen met minder dan vijf deelnemende leerlingen, werden de resultaten niet bekeken. Dit om te voorkomen dat er conclusies zouden worden getrokken op basis van een te kleine steekproef. Voor alle studierichtingen kwamen de domeinspecifieke interesses overeen met de verwachtingen, behalve voor de richting Techniek-Wetenschappen, die als hoogste domeinspecifieke interesse “Sport” scoorde. De tweede hoogste domeinspecifieke interesse was wel Wetenschappen, wat één van de voorspelde hoogste domeinspecifieke interesse was. Kanttekening van leerkrachten hierbij is dat jongeren op die leeftijd vaak volledig opgaan in hun sport (voetbal) en daarin samen met hun ouders een carrière zien. De studiekeuze is ondergeschikt aan een strak en druk trainingsschema. Ze kiezen bijvoorbeeld techniek-wetenschappen in plaats van wetenschappen om zo de druk van het talenpakket van het ASO

te ontlopen en zo meer tijd te hebben voor de trainingen. Een andere kanttekening hierbij kan zijn dat de school geen optie ‘sport’ aanbiedt en dat de leerling op de school wil/moet blijven en dus op basis van zijn/haar tweede hoogste interesse een studierichting kiest.

Een andere reden om de relatie tussen domeinspecifieke interesses en gekozen studierichtingen na te gaan, was om de validiteit van de secties ‘Holland vragenlijst’ en ‘domeinspecifieke vragenlijst’ van het volledige instrument na te gaan. Aan de hand van deze resultaten en de resultaten van de paragrafen ‘relatie tussen RIASOC-interesstetypes en domeinspecifieke interesses’ en ‘relatie tussen RIASOC-interesstetypes en studierichtingen’ en aan de hand van de expertoordelen kan er gekeken worden naar de validiteit van die secties van het volledige instrument. Dit wordt verder besproken in paragraaf 10: ‘Validiteit instrument’.

Opmerking hierbij is dat er in dit onderzoek te weinig leerlingen per studierichting zitten om representatief te zijn. Volgens de onderzoekers geven deze resultaten echter wel een goede indicatie.

9. Relatie tussen RIASOC-interesstetypes en Gekozen Studierichting

Aan de hand van de gemiddelde scores op elk RIASOC-type per studierichting, konden RIASOC-codes worden opgesteld voor alle studierichtingen. Opnieuw werd hier beslist om resultaten waar minder dan vijf leerlingen per studierichting deelnamen, niet te bekijken. De vergelijking tussen de voorspellingen van de onderzoekers en de gevonden resultaten, kunnen geraadpleegd worden in Tabel 13 in Bijlage XI. Als eerste opmerking bij de resultaten kan er gezegd worden dat bij alle studierichtingen van het ASO in het derde jaar het type Artistiek in de RIASOC-code aanwezig is. Dit werd echter vaak niet mee in de voorspelling opgenomen, enkel bij de richting Latijn en Humane wetenschappen werd het Artistieke type meegenomen in de voorspelde RIASOC-code op basis van de voorspellingen van de onderzoekers. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat leerlingen in het algemeen secundair onderwijs, ongeacht hun studierichting, over het algemeen een grote interesse tonen in artistieke activiteiten.

Dat het Artistieke type naar voren komt in alle studierichtingen van het ASO-studiegebied en geen enkele keer in een studierichting van de TSO- of BSO-stroom kan een aantal verklaringen hebben. Een eerste verklaring kan zijn dat in het ASO-studiegebied een bredere

vorming met aandacht voor artistieke elementen wordt gegeven tijdens plastische opvoeding en geschiedenis. Plastische opvoeding wordt niet aangeboden in het TSO of BSO en geschiedenis ook niet (BSO) of in mindere mate (TSO: 1 uur, ASO: 2 uren). Door deze bredere vorming in het ASO wordt de artistieke interesse mogelijks meer geprikkeld dan in de TSO- of BSO-stroming.

Een andere verklaring voor dit effect kan gevonden worden in de studierichtingen die werden meegenomen in de resultaten. Zo werden bijvoorbeeld de richtingen Publiciteit en etalage (BSO) en Beeldende en architecturale vorming (KSO) niet mee opgenomen omwille van te weinig participanten. Overigens zijn er nog een heel aantal studierichtingen in het BSO, TSO en KSO niet bevraagd in deze masterproef. Hierin zitten meerdere studierichtingen die mogelijks wel een Artistiek-type in hun bijpassende RIASOC-code zouden hebben, zoals bijvoorbeeld de richtingen Muziek (KSO), Creatie en mode (TSO) en goud en juwelen (BSO).

Als tweede opmerking bij de resultaten kan worden gesteld dat er over alle studierichtingen heen vaak het Sociale-type wordt teruggevonden in de RIASOC-code, hoewel dat zelden werd voorspeld. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat de leerlingen die aan een onderzoek deelnemen, meer pro-sociaal zijn dan hun klasgenoten. Aangezien mensen die hoog scoren op het Sociale type ook wel eens ‘de helpers’ worden genoemd, is het niet verwonderlijk dat er vaak het Sociale type wordt teruggevonden. Het Sociale type wordt dus onafhankelijk van de studierichting vaak teruggevonden in de code.

Als laatste opmerking bij de resultaten kan gezegd worden dat de RIASOC-codes werden toegekend aan een studierichting op basis van gemiddelde scores. Dit wil zeggen dat de scores intra-individueel werden vergeleken. Dit kan mede oorzaak zijn van de meer gevonden Artistieke en Sociale types en de daarbijhorende afwijkende codes.

Met deze drie opmerkingen in het achterhoofd, kan er gezegd worden dat de resultaten ongeveer overeenkomen met de voorspellingen. In die mate dat het cruciale voorspelde type (de eerste letter van de RAISOC-code) telkens ook wordt teruggevonden in de resultaten, behalve voor Latijn 5u wiskunde.

Als opmerking bij deze paragraaf kan opnieuw gezegd worden dat er in dit onderzoek te weinig leerlingen per studierichting zijn om representatief te zijn maar dat deze resultaten wel een indicatie geven.

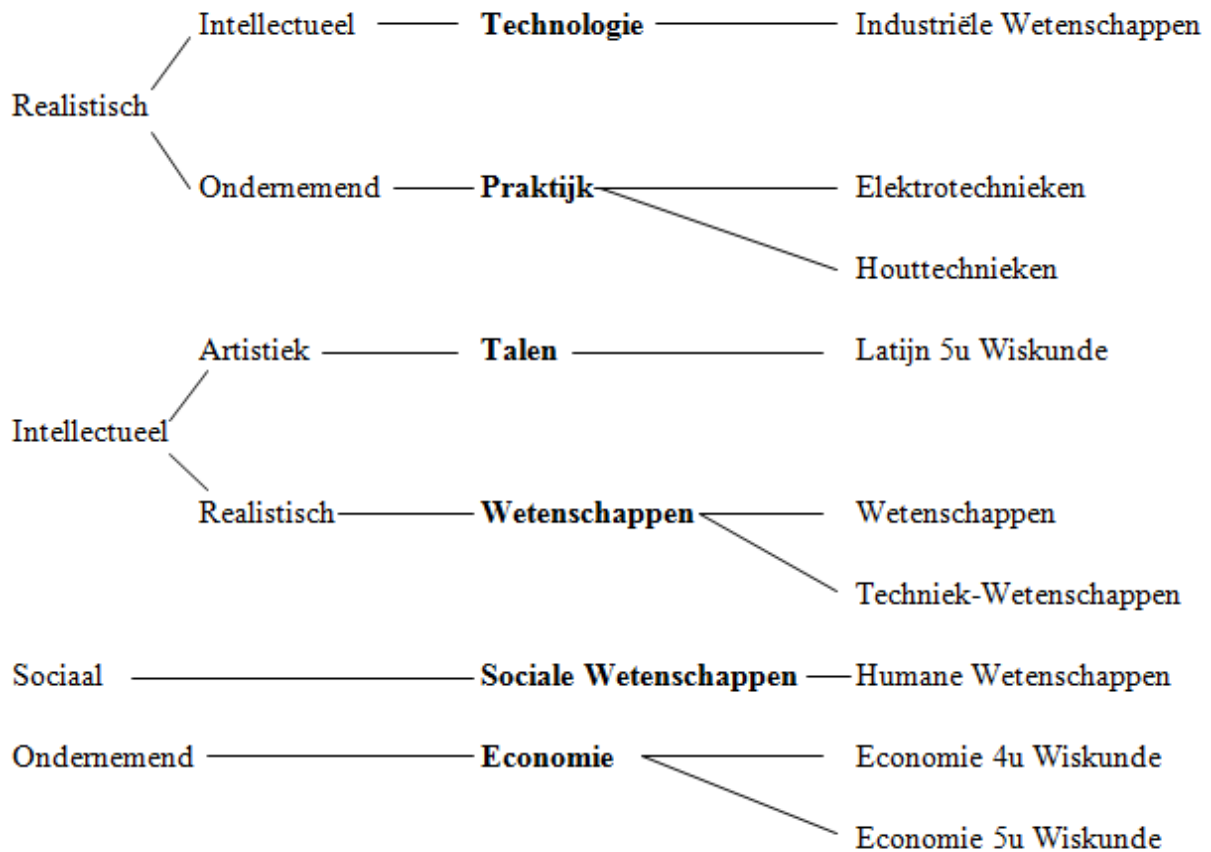
Om de validiteit van het instrument na te gaan, worden onder meer deze resultaten meegenomen naar paragraaf 10: 'validiteit instrument'.

10. Validiteit Instrument

Om de validiteit van het instrument dat gebruikt werd in deze masterproef na te gaan, worden in deze paragraaf enkele resultaten samengenomen en vergeleken. Omwille van de data die beschikbaar zijn in deze masterproef kan er enkel een deel van de validiteit van de volledige vragenlijst worden nagegaan. De delen die worden nagegaan op validiteit zijn de Holland vragenlijst en de domeinspecifieke vragenlijst.

In vorige paragrafen werden reeds de voorspellingen en de resultaten vergeleken voor beide vragenlijsten. Er kon worden besloten dat de instrumenten vrij goed de verwachtingen inlossen mits er rekening werd gehouden met de opmerkingen. Dit gaf al een indicatie dat de tests die ontwikkeld werden voor deze masterproef ook echt gemeten hebben wat ze bedoelden te meten.

Om verder te gaan dan het vergelijken van voorspellingen en resultaten, werd in deze masterproef ook gepoogd om alles samen te brengen. Zo kan er in Figuur 3 gezien worden hoe de RIASOC-interessetypes, de domeinspecifieke interesses en de studierichtingen worden samengebracht op basis van de voorspellingen van experts en onderzoekers en op basis van de resultaten die bekomen werden in deze masterproef inclusief de bemerkingen.

Figuur 3. Samenhang tussen RIASOC-types, domeinspecifieke interesses en studierichtingen

Enige voorzichtigheid bij de interpretatie van de figuur is aangewezen. De resultaten voor sommige onderzoeksvragen zijn bekomen met behulp van gemiddelde scores (intra-individuele vergelijking van scores) en een ander deel van de resultaten werd bekomen door middel van correlatieve analyses (interindividuele vergelijking van scores). Omdat de scores dus op andere manieren werden vergeleken, kunnen de uiteindelijke resultaten niet met elkaar worden vergeleken. De onderzoekers geven wel aan dat dit instrument lijkt valide te zijn. Er is dus een zekere indicatie voor de validiteit van het instrument maar dit kan niet met zekerheid bevestigd worden.

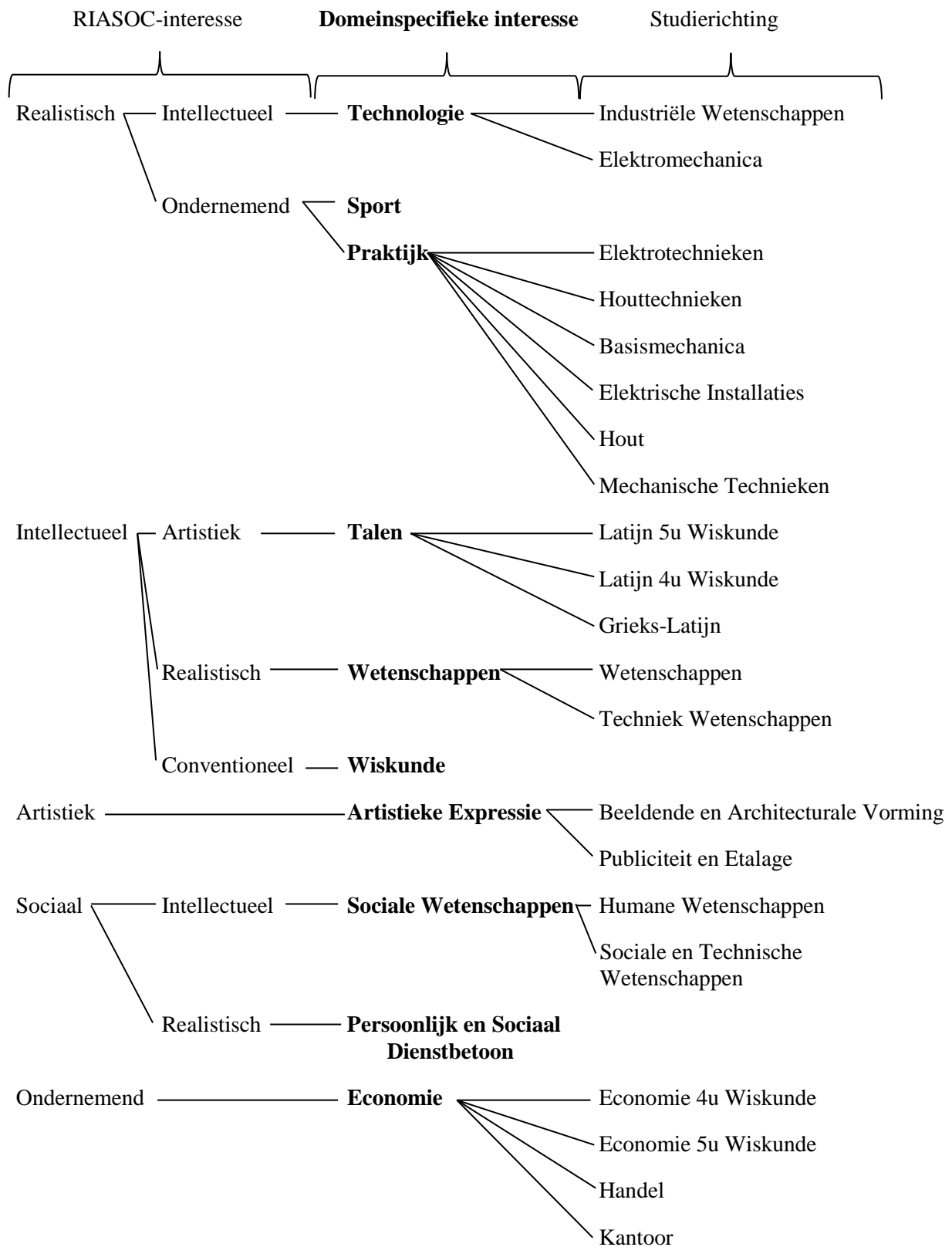
11. Praktische Implicaties

In de toekomst zou er kunnen gebruik gemaakt worden van het instrument dat nu werd ontwikkeld voor deze masterproef. Vooral de verkorte versie met de 30 geselecteerde RIASOC-interessevragen en de 10 domeinspecifieke interessevragen zal praktisch gezien goed kunnen gebruikt worden om interesses van leerlingen in kaart te brengen en te helpen bij

de studiekeuzebegeleiding. Aan de hand van deze 40 vragen zouden de leerlingen zelf een studierichting kunnen kiezen overeenstemmend met hun interesses (en competenties gezien de hoge correlatie). Overigens is dit een instrument dat ook nog na de onderwijshervorming kan gebruikt worden, immers de RIASOC-typologie en domeinspecifieke interesses blijven dezelfde ongeacht de studierichtingen die (zullen) bestaan. Studierichtingen kunnen zeer goed door experts zelf binnen een studiedomein/domeinspecifieke interesse worden geplaatst. Zo kunnen studierichtingen die niet werden opgenomen in deze masterproef of toekomstige studierichtingen toegevoegd worden aan de vlinderfiguur (zie figuur 3).

In Figuur 58 wordt een uitgebreidere vlinderfiguur voorgesteld met alle studierichtingen van het derde jaar die voorkwamen in deze masterproef. Dit toont aan dat het mogelijk is om op basis van expertoordelen studierichtingen toe te voegen zoals hierboven vermeld. Met deze figuur kan een leerling vanuit zijn/haar persoonlijke RIASOC-code, bekomen na het beantwoorden van de vragenlijst, op zoek gaan naar een studierichting waarvan het RIASOC-type het meest aansluit. Hij/zij kan ontdekken welke richting en/of welk studiedomein hem/haar het meest zou aanspreken. Ook kan de leerling kijken naar zijn/haar hoogste(n) domeinspecifieke interesse(s) en van daaruit vertrekken om studierichtingen te vinden die aansluiten bij zijn/haar interesse.

De onderzoeksgroep 'schoolloopbaanbegeleiding' van het CLB heeft reeds interesse getoond in deze vragenlijst en wil deze eventueel zelf verder uitwerken om dit instrument daarna ter beschikking te stellen op de website van onderwijskiezer en zo leerlingen te helpen bij hun studiekeuze.

Figuur 4. Uitgebreide vlinderfiguur met RIASOC-types, domeinspecifieke interesses en studierichtingen.

12. Beperkingen en Suggesties voor Verder Onderzoek

Het huidige onderzoek was één van de eerste in zijn soort in Vlaanderen voor deze leeftijdscategorie. Het onderzoek was vernieuwend en daarbij horend zijn er een aantal beperkingen en suggesties voor verder onderzoek.

Als eerste beperking wordt aangehaald dat de evidentie die werd gevonden voor de indeling van interesses in RIASOC-types een functie kan zijn van de gebruikte vragenlijst waarvan de schalen speciaal werden opgesteld om net deze RIASOC-indeling te kunnen onderzoeken. Hoewel de resultaten een goede indicatie zijn, kan er hierdoor niet met zekerheid worden gezegd of dat interesses van 12-15 jarige Vlaamse leerlingen in RIASOC-types kunnen worden ingedeeld. Daarom stellen de onderzoekers voor om in verder onderzoek een vragenlijst te analyseren die niet werd opgesteld met de functie om de RIASOC-structuur na te gaan en dan te kijken of de interesses ook in de zes RIASOC-types kunnen worden ingedeeld. De onderzoekers stellen bovendien voor om in verder onderzoek dit te testen met de vragenlijst Belangstelling voor Studiegebieden Verkennen (BSV; Vanderlocht, 2007) omdat deze vragenlijst werd opgesteld voor hetzelfde doelpubliek en dit een nog recente vragenlijst is.

Als tweede wordt er bij dit onderzoek opgemerkt dat de steekproef die in deze masterproef wordt gebruikt niet representatief is voor het Vlaamse onderwijs. Daarom wordt er als suggestie voor vervolgonderzoek gegeven om meer participanten te verzamelen per studierichting en dat niet enkel Noord-Limburgse scholen worden bevraagd maar ook scholen in alle andere Vlaamse provincies.

Verder gaande op de tweede bemerking kunnen er wanneer er een representatieve steekproef zou zijn, normscores worden opgesteld. Dit lijkt de onderzoekers de beste manier om scores te vergelijken voor deze vragenlijst.

Als vierde bemerking kan er gezegd worden dat deze test geen predictieve waarde bezit. De resultaten die nu werden bekomen, zijn gebaseerd op leerlingen die al in een bepaalde studierichting zaten. Echter kan het zijn dat door een bepaalde richting te volgen de interesses van een leerling verhogen op de gebieden waarop de studierichting focust. Voor vervolgonderzoek suggereren de onderzoekers daarom ook om een jaar later opnieuw data op te vragen van de leerlingen die een test afnamen. Zo kan er dan gekeken worden in welke studierichting deze leerling zich een jaar later bevindt en of de test dus predictief was.

Een vijfde bemerking is dat er in deze masterproef geen mogelijkheid was om de stabiliteit van interesses na te gaan. Daartoe wordt er voorgesteld om dezelfde vragenlijst af te nemen bij dezelfde leerlingen op een later tijdstip om zo de stabiliteit van interesses na te gaan.

Als laatste suggestie bij dit onderzoek wordt voorgesteld om de analyses waarin ‘studierichting’ een variabele was, opnieuw uit te voeren met enkel de participanten die hun studierichting ‘leuk’ of ‘heel leuk’ vonden. Zo worden enkel de leerlingen die positief voor deze richting kozen, opgenomen in het onderzoek. Een leerling zou bijvoorbeeld graag sport studeren maar dit zit niet in het aanbod van de school. Vaak maakten de ouders de keuze voor de school en dan “moet” de leerling binnen het schoolaanbod opnieuw een richting kiezen terwijl zijn interesses totaal anders liggen. Met deze voorzorgsmaatregel kan hiermee rekening worden gehouden. Ook wanneer normscores per studierichting worden opgesteld, zal het nuttig zijn om deze regel toe te passen.

13. Besluit

In dit hoofdstuk werden alle resultaten van deze masterproef besproken en vergeleken met de voorspelde resultaten. Over het algemeen kan er gezegd worden dat de voorspellingen redelijk goed werden ingelost. Dit geeft een indicatie voor de validiteit van het instrument dat werd ontwikkeld voor deze masterproef, echter is er hiervoor geen evidentie. De huidige masterproef is een goede eerste stap naar de ontwikkeling van een instrument dat de interesses van Vlaamse leerlingen in kaart kan brengen en hen kan helpen met hun studiekeuze. Er is echter nog verder onderzoek nodig vooraleer dit instrument gebruiksklaar is.

BESLUIT

Het voornaamste doel van deze masterproef was het ontwikkelen van een vragenlijst waarmee interesses vanuit de Holland RIASOC-typologie gemeten konden worden. Als eerste werd hiertoe getest of de interesses van leerlingen in de eerste drie jaren van het secundair onderwijs ook effectief konden ingedeeld worden in de zes RIASOC-types. Deze types werden teruggevonden voor de onderzochte leeftijdsgroep maar konden niet volgens een hexagonale of circumplex structuur geordend worden zoals dat door Holland wel werd verwacht.

Om de interesses van leerlingen volledig te doorgronden, is het belangrijk te weten welke factoren deze interesses beïnvloeden en in welke mate. Eerst werd de relatie tussen interesse en gepercipieerde competentie nagegaan. De gepercipieerde competentie bleek sterk samen te hangen met interesses zoals door voorgaande literatuur reeds werd voorspeld. Als tweede werd de invloed van het geslacht van de leerlingen op de RIASOC-interesses onderzocht. Meisjes vertoonden meer interesses in Sociale en Artistieke activiteiten dan jongens terwijl de jongens meer geboeid waren door de Intellectuele en Realistische activiteiten in vergelijking met de meisjes. Deze resultaten liggen volledig in lijn van voorgaand onderzoek met uitzondering dat in de literatuur Conventionele interesse meer leuk wordt gevonden door meisjes dan door jongens en dit in deze masterproef niet tot uiting kwam. Als derde werd er gevonden dat interesses tot op een bepaalde hoogte ook samenhangen met leeftijd. De meisjes vertoonden minder interesse in Intellectuele activiteiten naargelang zij ouder werden waar de jongens de Realistische activiteiten minder leuk vonden naargelang zij ouder werden. Als laatste werd de relatie tussen de Big five persoonlijkheidsdomeinen en de RIASOC-interessetypes onderzocht. Het persoonlijkheidsdomein Extraversie hing het sterkst samen met de Sociale en Ondernemende interessetypes, het persoonlijkheidsdomein Openheid voor nieuwe ideeën met de interessetypes Artistiek en Intellectueel en het persoonlijkheidsdomein Vriendelijkheid met het interessetype Sociaal. Deze bevindingen zijn consistent met voorgaand onderzoek. Twee extra bevindingen die hier naar boven kwamen, waren dat het persoonlijkheidsdomein Gewetensvolheid sterk correleerde met het Conventionele interessetype en dat het persoonlijkheidsdomein Neuroticisme positief gecorreleerd was met het Sociale interessetype. Hoewel beide bevindingen niet expliciet vermeld worden in voorgaande literatuur, kan worden gezegd dat een verklaring voor de respectievelijk eerste

extra bevinding te vinden is. Voor de respectievelijk tweede bevinding is er geen literatuur gevonden die dit effect verklaart.

Een vragenlijst die gebruikt kan worden bij studiekeuzebegeleiding is het praktijkgericht resultaat van deze masterproef. Deze ontwikkelde vragenlijst bestaat uit de 30 geselecteerde items voor RIASOC-interesses en de 10 items voor domeinspecifieke interesses. De resultaten die de leerlingen krijgen door het invullen van deze vragenlijst zouden worden uitgedrukt in de RIASOC-types op volgorde van de belangstelling van de leerling. Bovendien kunnen de leerlingen ook studiedomeinen gerangschikt naargelang hun interesses aangeboden krijgen. Aan de hand van de vlinderfiguur (zie Figuur 4) kan de leerling dan zelf op zoek naar studierichtingen overeenkomend met zijn/haar interesses. Hij/zij kan vertrekken vanuit zijn/haar persoonlijke RIASOC-resultaten of vanuit zijn/haar domeinspecifieke interesses. Het instrument dat in deze masterproef ontwikkeld werd, kan dus helpen bij de studiekeuzebegeleiding voor de eerste drie jaren van het secundair onderwijs.

REFERENTIES

- Alexander, J. M., Johnson, K. E., Leibham, M. E., & Kelley, K. (2008). The development of conceptual interests in young children. *Cognitive Development, 23*, 324–334.
- Armstrong, P. I., Hubert, L., & Rounds, J. (2003). Circular Unidimensional Scaling: A New Look at Group Differences in Interest Structure. *Journal of Counseling Psychology, 50*(3), 297–308.
- Armstrong, P. I., & Rounds, J. (2008). Linking leisure interests to the RIASEC world of work map. *Journal of Career Development, 35*(1), 5-22.
- Barrick, M.R., Mount, M.K., & Gupta, R. (2003). Meta-analysis of the relationship between the five-factor model of personality and Holland's occupational types. *Personnel Psychology, 56* (1), 45-74.
- Beinicke, A., Pässler, K., & Hell, B. (2014). Does gender-specific differential item functioning affect the structure in vocational interest inventories?. *International Journal for Educational and Vocational Guidance, 14*, 181–198.
- Boonen, E., Magez, W., & Veraghtert, H. (2002). *ZOBEST: Zelfonderzoek Belangstelling Einde Secundair*. Brussel: VCLB service.
- Ceyskens, F., Coppenholle, S., Lanckman, A., Lecoutere, D., Lowyck, J., Magez, W., Timmers, J., Van Gool, R., Van Huynegem, J. (2002). *Werkboek voor de leerling: Op stap naar het secundair onderwijs*. Publicatiereeks 'Op Stap', Brussel:VCLB-service.
- Christiaens, X. (1960). *Christiaens, Belangstellingstest voor 11- tot 14-jarigen*.
- Darcy, M. U., & Tracey, T. J. (2007). Circumplex structure of Holland's RIASEC interests across gender and time. *Journal of Counseling Psychology, 54*(1), 17–31.
- De Fruyt, F., & Mervielde, I. (1997). The five-factor model of personality and Holland's RIASEC interest types. *Personality and Individual Differences, 23*(1), 87-103.
- Denissen, J.J.A., Geenen, R, van Aken, M.A.G., Gosling, S.D., & Potter, J. (2008). Development and Validation of a Dutch Translation of the Big Five Inventory (BFI). *Journal of Personality Assessment, 90*(2), 152-157.

- Denissen, J. J., Zarrett, N. R., & Eccles, J. S. (2007, april). I like to do it, I'm able, and I know I Am: Longitudinal couplings between domain-specific achievement, self-concept, and interest. *Child Development, 78*(2), 430 – 447.
- Dotterer, A. M., McHale, S. M., & Crouter, A. C. (2009). The development and correlates of academic interests from childhood through adolescence. *Journal of Educational Psychology, 101*(2), 509–519.
- Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS statistics: And sex and drugs and rock 'n' roll* (4th ed.). SAGE Publications.
- Gati, I. (1991). The Structure of Vocational Interests. *Psychological Bulletin, 109*(2), 309-324.
- Gerlitz, J.-Y., & Schupp, J. (2005). Zur Erhebung der Big-Five-basierten Persönlichkeitsmerkmale im SOEP. *Research Notes, 4*, 1–36.
- Germeijs, V., Verschuren, K., & Mels, F. (2007). Studie-en beroepskeuzeprocessen. In K. Verschueren, & H. Koomen (Red.), *Handboek diagnostiek in de leerlingenbegeleiding* (pp. 181-196). Antwerpen/Appeldoorn, België/Nederland: Garant.
- Gupta, S., Tracey, T. J., & Gore, P. J. (2008). Structural examination of RIASEC scales in high school students: Variation across ethnicity and method. *Journal of Vocational Behavior, 72*, 1-13.
- Hansen, J. C. (2005). Assessment of interests. In S. D. Brown, & R. W. Lent (Red.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 281-304). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Hartung, P. J., Porfeli, E. J., & Vondracek, F. W. (2005). Child vocational development: A review and reconsideration. *Journal of Vocational Behavior, 66*, 385–419.
- Hogerheijde, R., & De Ruyter, J. (1995). *BZO: Beroepskeuze Zelf-Onderzoek*.
- Holland, J. L. (1997). *Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work* (3e ed.). Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Holland, J.L. (1985). *Self-Directed Search*.

- Kerger, S., Martin, R., & Brunner, M. (2011). How can we enhance girls' interest in scientific topics?. *British Journal of Educational Psychology*, *81*, 606–628.
- Larsen, R.J., & Buss, D. M. (2008). *Personality psychology: Domains of knowledge about human nature*. Boston: McGraw Hill
- Larson, L.M., Rottinghaus, P.J., & Borgen, F.H. (2002). Meta-analyses of Big Six Interests and Big Five Personality Factors. *Journal of Vocational Behavior*, *61*, 217–239.
- Lee, E., Thorpe, L., & Stinissen, J. (1977). *OII: Occupational Interest Inventory, Leuvense Aanpassing voor het Secundair Onderwijs*. Amsterdam: Swets & Zeitlinger B.V.
- Lent, R.W., Lopez, F.G., & Bieschke, K.J. (1993). Predicting mathematics-related choice and success behaviors: Test of an expanded social cognitive model. *Journal of Vocational Behavior*, *42*, 223-236.
- Lent, R.W., Lopez, F.G., Brown, S.D. & Gore, P.A. (1996). Latent structure of the sources of mathematics self-efficacy. *Journal of vocational behaviour*, *49 (45)*, 292-308.
- Lent, R. W., Tracey, T. J., Brown, S. D., Soresi, S., & Nota, L. (2006). Development of interests and competency beliefs in Italian adolescents: An exploration of circumplex structure and bidirectional relationships. *Journal of Counseling Psychology*, *53(2)*, 181–191.
- Lippa, R. (1998). Gender-related individual differences and the structure of vocational interests: The importance of the people-things dimension. *Journal of Personality and Social Psychology*, *74*, 996–1009.
- Low, K. S., Yoon, M., Roberts, B. W., & Rounds, J. (2005). The stability of vocational interests from early adolescence to middle adulthood: A quantitative review of longitudinal studies. *Psychological Bulletin*, *131(5)*, 713-737.
- Magez, W. (1991). *J(AN). Belangstellingsproef voor Jongens en Meisjes 6de Leerjaar L.O.*
- Magez, W., Bos, A., & Lanckman, K. (1991). *BSTR: Belangstelling Studierichtingen Test in Rubrieken.*

- Magez, W., Lecoutere, D., & Ryckeboer, C. (2009). *BBK-2(U) versie PT-B. Belangstellingsvragenlijst*. VCLB-Service.
- Magez, W., & Stinissen, H. (2003). "*Belangstelling*" in *de schoolloopbaanbegeleiding (SLB)*. VCLB.
- Mount, M.K., Barrick, M.R., Scullen, S.M., & Rounds, J. (2005). Higher-order dimensions of the big five personality traits and the big six vocational interest types. *Personnel Psychology*, 85, 447-478.
- Nagy, G., Trautwein, U., & Lüdtke, O. (2010). The structure of vocational interests in Germany: Different methodologies, different conclusions. *Journal of Vocational Behavior*, 76, 153–169.
- Nauta, M. M. (2010). The development, evolution, and status of Holland's theory of vocational personalities: Reflections and future directions for counseling psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 57(1), 11-21.
- Piron, H. (1981). *Belangstellingstest voor Jongens Einde Basisonderwijs*.
- Prediger, D. J. (1982). Dimensions underlying Holland's hexagon: Missing link between interests and occupations? *Journal of Vocational Behavior*, 21, 259-287.
- Rounds, J. B., & Armstrong, P. I. (2005). Assessment of needs and values. In S. D. Brown, & R. W. Lent (Red.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 305-329). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Rounds, J., Tracey, J.T., & Hubert, L. (1992). Research Methodology: Methods for evaluating vocational interest structural hypothesis. *Journal of Vocational Behavior*, 40, 239-259.
- Schraw, G., & Lehman, S. (2001). Situational interest: A review of the literature and directions for future research. *Educational Psychology Review*, 13(1), 23-52.
- Spijkerman, R. (1994). *Studie-en beroepskeuze: Achtergronden en theorieën voor de praktijk van de dienstverlening*. Alphen aan de Rijn, Nederland: Samsom.
- Sodano, S. M., & Tracey, T. J. (2007). Development of career interests and perceived competence. In V. B. Skorikov, & W. Patton (Red.), *Career Development in Childhood and Adolescence* (pp. 61-86). Sense Publishers.

- Spokane, A. R., & Cruza-Guet, M. C. (2005). Holland's theory of vocational personalities in work environments. In S. D. Brown, & R. W. Lent (Red.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 24-41). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons.
- Su, R., Rounds, J., & Armstrong, P. I. (2009). Men and things, women and people: A meta-analysis of sex differences in interests. *Psychological Bulletin*, 135(6), 859–884.
- Taylor, N., & de Bruin, G. (2006). *Basic Traits Inventory (BTI)*. Johannesburg: Jopie van Rooyen & Partners SA (Pty) Ltd.
- Tracey, T. J. (2002). Development of interests and competency beliefs: A 1-year longitudinal study of fifth- to eighth-grade students using the ICA–R and structural equation modeling. *Journal of Counseling Psychology*, 49(2), 148–163.
- Tracey, T. J., & Robbins, S. B. (2005). Stability of interests across ethnicity and gender: A longitudinal examination of grades 8 through 12. *Journal of Vocational Behavior*, 67, 335–364.
- Tracey, T. J., & Ward, C. C. (1998). The structure of children's interests and competence perceptions. *Journal of Counseling Psychology*, 45(3), 290-303.
- Van Dale Uitgevers. (2014). *Gratis Woordenboek*. Opgeroepen op Mei 5, 2014, van Van Dale: <http://www.vandale.be>
- Vanderlocht, M. (2007). *Belangstelling voor Studiegebieden Verkennen (BSV)*. Brussel: VCLB service.
- Verschuieren, K. (2014). *Begeleiding van keuzeprocessen in studie en loopbaan* [PowerPoint-presentatie]. Geraadpleegd via <https://cygnus.cc.kuleuven.be>
- Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming. (sd). *Maxistruktuur*. Opgeroepen op November 12, 2013, van Hervormingsecundair: <http://www.hervormingsecundair.be>
- Vlaams Parlement. (2013, Juni 4). *Masterplan hervorming S.O.* Opgehaald van Vlaams Parlement: <http://www.vlaamsparlement.be>

BIJLAGE I: BRIEF AAN EXPERTS

Beste

Met de veranderingen in het secundair onderwijs in het vooruitzicht leek het opportuun een algemene interesstest, onafhankelijk van de huidige studierichtingen te ontwerpen. Voor het onderzoek naar interesses in het eerste, tweede en derde jaar secundair onderwijs en de daarbijhorende studiekeuzes ontwikkelden we een nieuw instrument. Hier worden interesses gemeten aan de hand van de RIASOC-typologie van Holland. Indien de RIASOC-interesstypes overeenkomen met bepaalde studiedomeinen, zou er een voorspellende waarde aan de RIASOC-types kunnen worden toegeschreven. Om deze link te kunnen leggen, moet aan elk studiedomein een RIASOC – code toegekend worden. Zo wordt het mogelijk om een leerling te matchen met een studiedomein en te controleren of het aangegeven domein ook effectief de gemaakte keuze van de leerling is.

In deze fase willen we graag een beroep doen op uw professionele oordeel. Hieronder vindt u de studiedomeinen zoals wij ze gedefinieerd en bevraagd hebben, alsook een korte bespreking van elk interesstype. Wij verzoeken u om in de bijgevoegde tabel aan te geven in welke mate de studiedomeinen verband houden met de interesstypes. Graag vragen we u om dit ingevulde document per e-mail te versturen naar tine.devroede@student.kuleuven.be .

Alvast bedankt voor het delen van uw tijd en expertise

namens het onderzoeksteam

Prof. dr. Karine Verschueren, dr. Sofie Wouters, Walter Magez, Tine De Vroede

Indien u vindt dat een interesseltype goed bij het studiedomein past, gelieve dan een '+' in te vullen. Vindt u dat een interesseltype niet volledig maar toch nog redelijk bij het studiedomein aansluit, vul dan '+/-' in. Vindt u dat een interesseltype niet relevant is voor een studiedomein, laat dan het corresponderende vakje leeg. Het staat u vrij om per studiedomein geen enkel, één, of meerdere interesseltypes als goed passend ('+') of redelijke passend ('+/-') aan te duiden.

	Realistisch	Intellectueel	Artistiek	Sociaal	Ondernemend	Conventioneel
Economie						
Praktijk						
Technologie						
Wetenschappen						
Wiskunde						
Talen						
Sociale wetenschappen						
Persoonlijk en sociaal dienstbetoon						
Artistieke expressie						
Sport						

Beschrijving van de 10 studiedomeinen

Economie

In dit studiedomein leer je meer over de financiële wereld bv. over vraag en aanbod. Je leert over hoe de bedrijfswereld in elkaar zit en waarmee je rekening moet houden bij aankoop en verkoop. Je werkt met cijfers. Het gaat immers om kostprijzen, winsten, verliezen, inkomsten,

Vb. vakken: SEI, economie, bedrijfseconomie, administratie en verkoop

- * Financiële wereld
- * Bedrijven
- * Bewerkingen met cijfers

Praktijk

In dit studiedomein krijg je vooral praktijkvakken die vereisen dat je handig bent en graag met je handen werkt. Het gaat over het gebruiken van gereedschappen, het monteren en demonteren van voorwerpen, onderhouds – en verfraaiingswerken en constructie.

Vb. vakken: hout, auto, interieur en textiel, voeding en onderhoud, techniek, bouw, metaal, elektriciteit

- * Praktijk
- * Met handen werken

Technologie

In dit studiedomein leer je meer over de theorie van de technische wereld die je omringt, dus de theoretische basis van machines, elektronica, technische apparaten, ... Het gaat in de eerste plaats om het verwerven van theoretische techniek in de plaats van de praktijk en het “doen”. Bijvoorbeeld gaat het over de werking van motoren en machines en het aanwenden van technische principes voor het ontwerpen van nieuwe gereedschappen en machines.

Vb. vakken: technische activiteiten, technische systemen, toegepaste fysica, wetenschappelijk tekenen

- * Theorie achter de techniek
- * Ontwikkelen van nieuwe machines

Wetenschappen

In dit studiedomein is het doel om de fysische (natuurlijke) omgeving te begrijpen, om te experimenteren, onderzoek te voeren, te observeren, om te zoeken naar oorzaken, ... Hierbij komt heel wat theorie kijken, maar geregeld kan je ook proeven doen in het laboratorium.

Vb. vakken: fysica, chemie, biologie, aardrijkskunde

- * Begrijpen van fysische omgeving
- * Theorie en experimenten

Wiskunde

In dit studiedomein wordt veel belang gehecht aan wiskunde. Dit omvat zowel getallenleer en bewerkingen als meetkunde. Centraal staan het logisch redeneren en zo aan de hand van definities en inzicht een stelling kunnen bewijzen.

Vb. vak: wiskunde

- * Getallenleer, meetkunde
- * Inzicht, definities, bewijzen

Talen

In dit studiedomein leer je meer over verschillende vreemde talen, maar ook het Nederlands. Het gaat over het lezen en bestuderen van teksten, nadenken over hun betekenis, het zelf schrijven van verhalen of opstellen. Er is ook aandacht voor spraakkunst en de ontleding van zinnen.

Vb. vakken: Nederlands, Frans, Engels

- * Verschillende talen
- * Schrijven
- * Spreken
- * Lezen

Sociale wetenschappen

In dit studiedomein verdiept men zich in theorieën over mensen. Waarom ze verschillen, welke gedragingen ze stellen, hoe ze hun cultuur beleven,

Vb. vakken: gedragswetenschappen, cultuurwetenschappen, sociale wetenschappen

- * Theorieën over mensen
- * Gedrag
- * Cultuur

Persoonlijk en sociaal dienstbetoon

In dit studiedomein is het contact met andere mensen of het ten dienste staan van andere mensen belangrijk. Het gaat over het helpen van mensen zowel bijv. toeristen de weg wijzen of mensen met moeilijkheden een luisterend oor aanbieden. Je leert hoe je met hen kan praten en hoe je hen kan helpen zich beter te voelen.

Vb. vakken: sociale en technische vorming, personenzorg, zorg voor woon – en leefsituatie, maatschappelijke vorming, sociaal en vaardig, schoonheidszorg, haartooi

- * Contact met mensen
- * Mensen helpen

Artistieke expressie

In dit studiedomein gaat het over muziek, toneel en/of plastische kunst. Hier gaat het zowel over het uitvoeren van een kunstvorm als het appreciëren van kunst. Het gaat ook over theoretische vakken zoals de geschiedenis van de kunst of de kennis van de materialen waarmee je werkt.

Vb. vakken: M.O., P.O.

- * Kunst uitvoeren
- * Kunst kunnen appreciëren

Sport

In dit studiedomein komen allerlei soorten sport aan bod. Het gaat zowel over het beoefenen van die sport als over de wetenschap achter de sport.

Vb. vakken: L.O., sport

- * Allerlei soorten sport
- * Theorie (wetenschappen) achter sport

Beschrijving van de RIASOC-types van Holland

Realistisch (R)

Mensen die een interesse voor het realistische vertonen, ook wel “the do-ers” genoemd, houden van activiteiten waarin zij heel direct en manipulatief kunnen omgaan met dingen. Dit soort menstype vertoont interesse in lichamelijke en motorische activiteiten.

Intellectueel (I)

Mensen met het interessetype ‘intellectueel’ worden ook wel “the thinkers” genoemd. Dit menstype wil de hem omringende verschijnselen via observatie en onderzoek doorgronden en beheersen. Het intellectuele menstype verricht graag wetenschappelijke en mathematische activiteiten.

Artistiek (A)

Mensen met artistieke interesses worden ook wel eens “the creators” genoemd. Zij hebben een voorkeur voor vrije, ongestructureerde activiteiten, waarin ze zich op kunstzinnige wijze kunnen uiten. Het artistieke menstype houdt van activiteiten gericht op eigen gevoelens en gedachten, die ze op artistieke wijze kunnen vormgeven.

Sociaal (S)

Personen die geïnteresseerd zijn in het sociale worden ook wel eens “the helpers” genoemd. Zij houden van werkzaamheden waarin ze met andere mensen kunnen omgaan. Ze bezitten contactuele vaardigheden en hebben sociale en verbale kwaliteiten .

Ondernemend (O)

De ondernemende mens wordt ook wel “the persuador” genoemd. Hij/zij streeft organisatorische, politieke of economische doelen na. Ze houden van leiding geven en anderen overtuigen.

Conventioneel (C)

Conventionele mensen worden ook wel “the organisers” genoemd. Dit menstype heeft een voorkeur voor duidelijke, geordende werkzaamheden, die een precieze en systematische aanpak vergen. Ze houden van administratieve activiteiten.

BIJLAGE II: BRIEF AAN DIRECTIE

Ons kenmerk
Uw kenmerk
3 januari 2014

Onderzoek naar de ontwikkeling van interesses in het secundair onderwijs

Geachte Directie,

Ik ben Tine De Vroede, studente master schoolpsychologie aan de KU Leuven. In het kader van mijn masterproef doe ik onderzoek naar de factoren die de ontwikkeling van interesses bij leerlingen in het secundair onderwijs beïnvloeden. Graag zou ik uw medewerking vragen aan dit onderzoek.

Internationaal wetenschappelijk onderzoek wijst uit dat interesses en competenties elkaar beïnvloeden maar ook dat de persoonlijkheid een rol speelt in de ontwikkeling van interesses. Aan de vooravond van de hervorming van het secundair onderwijs die de intentie heeft een centralere plaats te geven aan interesses van leerlingen in hun studieloopbaankeuzes, is er in Vlaanderen nog maar weinig onderzoek naar de ontwikkeling van interesses en de verklarende factoren.

In mijn studie wil ik een online vragenlijst afnemen bij leerlingen in het eerste, tweede en derde jaar van het secundair onderwijs. Hierbij zijn we vooral geïnteresseerd in de samenhang tussen interesses (brede en vakspecifieke interesses), competenties, persoonlijkheid en gepercipieerde leerkrachtstijl. Met de ontwikkeling van een nieuwe interessevragenlijst kunnen we toekomstig Vlaams onderzoek voeren naar de rol van interesses in de schoolloopbaan van leerlingen.

Meer concreet zou het gaan om het verzenden van een e-mail via smartschool met hierin een link naar de vragenlijst die de leerlingen van het eerste, tweede en derde jaar op vrijwillige basis na school kunnen invullen. Hiervoor moeten zij eerst de toestemming krijgen van hun ouders. Daarvoor zou ik voor de start van het onderzoek een toestemmingsformulier op papier willen meegeven aan de leerlingen dat ze dan getekend terug zouden afgeven. Verder wil ik u ervan verzekeren dat het geenszins de bedoeling is om een evaluatie te maken van uw school of om op evaluatieve wijze uw school te vergelijken met andere scholen. Wel is het de bedoeling dat ik het effect meet van een aantal factoren op de ontwikkeling van interesses bij leerlingen in het secundair onderwijs. Wij zullen u daarom achteraf zeker ook informeren over de resultaten van het onderzoek.

Ik hoop van harte dat ik op uw medewerking kan rekenen en dank u reeds op voorhand voor het in overweging nemen van mijn vraag. Ik zal u zelf telefonisch contacteren nadat u deze brief ontvangen heeft. Voor verdere inlichtingen kan u mij contacteren, maar kan u ook terecht bij mijn begeleiders, Walter Magez of dr. Sofie Wouters of bij mijn promotor, prof. dr. Karine Verschueren. Verdere contactgegevens vindt u onderaan in deze brief.

Met vriendelijke groeten,
Tine De Vroede

PROF. DR. K. VERSCHUEREN
TEL. (016)32 61 06
karine.verschueren@ppw.kuleuven.be

DR. S. WOUTERS
TEL. (016) 32 58 47
sofie.wouters@ppw.kuleuven.be

WALTER MAGEZ
walter.magez@ppw.kuleuven.be

BIJLAGE III: INFORMED CONSENT OUDERS

Masterproefonderzoek naar de ontwikkeling van interesses bij leerlingen in Vlaamse secundaire scholen

Wordt ingevuld door minstens één ouder van de deelnemende jongere

Geachte Heer/Mevrouw,

In het kader van een masterproef doen wij onderzoek naar de ontwikkeling van interesses in het secundair onderwijs. Meer concreet, zou uw dochter/zoon binnen dit onderzoek in 2014 één online vragenlijst invullen (de link hiervoor wordt beschikbaar gesteld via Smartschool). Na één jaar kan zij/hij worden gevraagd om dezelfde vragenlijst opnieuw in te vullen (link beschikbaar via e-mail). Wij hebben hiervoor reeds de toelating van de school verkregen en we zullen ook actieve toestemming vragen om deel te nemen aan uw dochter/zoon. Echter, gezien het feit dat uw dochter/zoon jonger is dan 16 jaar, vragen wij ook de actieve toestemming om deel te nemen aan minstens één ouder.

Hierbij verklaar ik, (naam ouder),

als ouder van, (naam leerling),

in KLAS

dat ik geïnformeerd ben omtrent het verloop van het onderzoek. Mijn dochter/zoon neemt deel uit vrije wil. De informatie die in dit onderzoek verzameld wordt, valt onder het toepassingsgebied van artikel 7 van de Wet van 8 december 1992 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. De gegevens die tijdens dit onderzoek verzameld worden, kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijke doeleinden en mogen gepubliceerd worden, maar dit gebeurt enkel in de vorm van collectieve data. Alle gegevens worden anoniem bewaard en verwerkt. Bijgevolg wordt de vertrouwelijkheid van de gegevens in elk stadium van het onderzoek gewaarborgd. Per deelnemende klas wordt één filmticket verloot. Ik behoud het recht om op elk moment de deelname van mijn dochter/zoon aan het onderzoek stop te zetten zonder nadelige gevolgen. Mijn dochter/zoon behoudt dan gewoon haar/zijn kans op een beloning.

Voor eventuele vragen, klachten, verdere opvolging, weet ik dat ik terecht kan bij de begeleiders van dit onderzoek (Dr. Sofie Wouters en Prof. Dr. Karine Verschueren; contactgegevens zie onderaan) en voor klachten kan ik mij ook steeds richten tot de ethische commissie (ethischecommissie@ppw.kuleuven.be).

Indien u wilt dat uw dochter/zoon deelneemt aan het onderzoek, dient u deze brief ingevuld aan de titularis van uw dochter/zoon te bezorgen. Indien u *niet* wilt dat uw dochter/zoon deelneemt aan het onderzoek, hoeft u verder niets te doen. Leerlingen zullen automatisch uitgesloten worden van deelname wanneer wij geen ouderlijke toestemming hebben ontvangen na één week.

Met vriendelijke groeten,
Tine De Vroede
Masterproefstudent KU Leuven

Datum:

Handtekening van minstens één ouder van de leerling:

DR. SOFIE WOUTERS
Tel: +32-(0)16/32.58.47
Fax: +32-(0)16/32.61.44
Secr.: +32-(0)16/32.60.03
E-mail: sofie.wouters@ppw.kuleuven.be

PROF. DR. KARINE VERSCHUEREN
Tel: +32-(0)16/32.61.06
Fax: +32-(0)16/32.61.44
Secr.: +32-(0)16/32.60.03
E-mail: karine.verschueren@ppw.kuleuven.be

BIJLAGE IV: VRAGENLIJST

Interesse in het secundair onderwijs

Dit is een onderzoek naar de interesses van leerlingen in het Vlaams secundair onderwijs.

Welkom!

Via deze weg kan je dadelijk de vragenlijst beginnen invullen. **Enkele dingen om te onthouden:**

Lees de uitleg telkens goed

Kies bij elke vraag slechts **één** antwoord

Sla geen vragen over en ga door tot het einde van de vragenlijst

Er zijn **geen** foute antwoorden. Elk antwoord is goed als het past bij je eigen mening. Je hoeft niet lang na te denken over elke vraag; kies het antwoord dat het eerst in je opkomt

Enkel de onderzoekers krijgen deze vragenlijsten te zien, je hoeft dus niet bang te zijn dat andere leerlingen, je leerkrachten of ouders zullen zien wat je geantwoord hebt

Als je niet wil deelnemen, mag je de vragenlijst gewoon afsluiten (klik op knop 'Stoppen, verwijder alle ingevulde antwoorden' onderaan deze pagina).

Er zijn 22 vragen in deze enquête

Toestemming

Ondergetekende (NAAM ONDERAAN INVULLEN) verklaart deel te nemen aan het onderzoek rond interesses. Voor dit onderzoek zal ik dadelijk gevraagd worden om een online vragenlijst in te vullen. **Ik mag deze vragenlijst enkel invullen als ik ook toestemming heb van mijn ouders.** Na één jaar kan ik worden gevraagd om dezelfde vragenlijst opnieuw in te vullen (link beschikbaar via e-mail). Het onderzoek is erop gericht de interesses van leerlingen in het secundair onderwijs te onderzoeken. Per deelnemende klas wordt één filmticket verloot. Ik behoud het recht om op elk moment mijn deelname aan het onderzoek stop te zetten zonder nadelige gevolgen. Ik behoud dan gewoon mijn kans op een beloning.

Hierbij verklaar ik, (NAAM ONDERAAN INVULLEN), dat ik informatie heb gekregen over het verloop van het onderzoek en deelneem uit vrije wil. De informatie die in dit onderzoek verzameld wordt, valt onder het toepassingsgebied van artikel 7 van de Wet van 8 december 1992 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer ten opzichte van de verwerking van persoonsgegevens. De gegevens die tijdens dit onderzoek verzameld worden, kunnen worden gebruikt voor wetenschappelijke doeleinden en mogen gepubliceerd worden, maar dit gebeurt enkel in de vorm van collectieve data. Ik weet dat al mijn gegevens strikt vertrouwelijk en anoniem zullen worden bewaard en verwerkt, in elk stadium van het onderzoek.

Voor eventuele vragen, klachten, of verdere opvolging, weet ik dat ik na mijn deelname terecht kan bij de begeleiders van dit onderzoek, nl. dr. Sofie Wouters (sofie.wouters@ppw.kuleuven.be, tel 016

32 58 47) en prof. dr. Karine Verschueren (karine.verschueren@ppw.kuleuven.be, tel 016 32 61 06) en voor klachten kan ik mij ook steeds richten tot de ethische commissie (ethischecommissie@ppw.kuleuven.be). Als ik graag een korte samenvatting wil van de algemene (gemiddelde) resultaten van zodra deze bekend zijn, noteer ik hieronder ook mijn e-mailadres zodat ik gecontacteerd kan worden.

dr. Sofie Wouters

prof. dr. Karine Verschueren

(Naam en voornaam van de onderzoekers staan onderaan de webpagina ter ondertekening).

Ga je hiermee akkoord en wil je de vragenlijst invullen? Duid dan het bolletje hieronder aan!

(Als je niet akkoord gaat, mag je de vragenlijst niet invullen. Duw dan op de knop 'stoppen, verwijder alle ingevulde antwoorden')

Kies a.u.b. een van de volgende mogelijkheden:

- Ja, ik ga akkoord en wil de vragenlijst invullen

Wat is je voornaam? *

Wat is je familienaam of achternaam? *

Vul hier je e-mailadres in als je meer informatie wil over het onderzoek:

Mogen we je op dit e-mailadres contacteren om te vragen of je een mogelijke volgende vragenlijst wil invullen 1 jaar later (in 2015)?

- ja
- nee

Algemene vragen

Wat is je geboortedatum? (vergeet niet om het JAARTAL '2014' te wijzigen in je geboortejaar) *

Wat is je geslacht?

Kies a.u.b. een van de volgende mogelijkheden:

- Vrouwelijk
- Mannelijk

Welke optie volg je? *

Kies a.u.b. een van de volgende mogelijkheden:

- 1A: Aanvulling algemene vakken
- 1A: Industriële wetenschappen

- 1A: Latijn
- 1A: Nijverheidstechnieken
- 1A: Sociale en zorgtechnieken
- 1A: Technologische activiteiten
- 1B: Aanvulling talen
- 1B: Aanvulling technologie
- 2A: Artistieke vorming
- 2A: Bouw - en houttechnieken
- 2A: Grieks-Latijn
- 2A: Industriële wetenschappen
- 2A: Latijn
- 2A: Mechanica-electriciteit
- 2A: Moderne wetenschappen
- 2A: Sociale en technische vorming
- 2BVL: Decoratie-Kantoor en verkoop
- 2BVL: Nijverheid
- 3ASO: Economie 4u wiskunde
- 3ASO: Economie 5u wiskunde
- 3ASO: Grieks-Latijn
- 3ASO: Humane wetenschappen
- 3ASO: Latijn 4u wiskunde
- 3ASO: Latijn 5u wiskunde
- 3ASO: Wetenschappen
- 3BSO: Basismechanica
- 3BSO: Elektrische installaties
- 3BSO: Hout
- 3BSO: Kantoor

- 3BSO: Publiciteit en etalage
- 3KSO: Beeldende en architecturale vorming
- 3TSO: Elektromechanica
- 3TSO: Elektrotechnieken
- 3TSO: Handel
- 3TSO: Houttechnieken
- 3TSO: Industriële wetenschappen
- 3TSO: Mechanische technieken
- 3TSO: Sociale en technische wetenschappen
- 3TSO: Techniek-wetenschappen
- Andere

In welke taal spreek je thuis met je ouders?

Kies a.u.b. een van de volgende mogelijkheden:

- Nederlands
- Frans
- Engels
- Duits
- Turks
- Marokkaans
- Arabisch
- Andere

Wat is het beroep van je moeder?

(Als je moeder geen beroep heeft, typ dan 'geen beroep'. Als je het beroep van je moeder niet weet, typ dan 'ik weet het niet')

Wat is het beroep van je vader?

(Als je vader geen beroep heeft, typ dan 'geen beroep'. Als je het beroep van je vader niet weet, typ dan 'ik weet het niet')

Wat vind ik leuk?

Hieronder vind je enkele activiteiten. Geef bij elke activiteit aan hoe LEUK je deze vindt. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

	helemaal niet leuk	niet leuk	half-en- half	leuk	heel leuk
Een muziekinstrument bespelen	1	2	3	4	5
Dingen bouwen	1	2	3	4	5
Begrijpen hoe dingen werken	1	2	3	4	5
Een kamer schilderen	1	2	3	4	5
Tekeningen maken	1	2	3	4	5
Met vrienden praten	1	2	3	4	5
Dingen opzoeken	1	2	3	4	5
Een dansvoorstelling bekijken	1	2	3	4	5
Dingen verkopen aan anderen	1	2	3	4	5
Spijkers inslaan	1	2	3	4	5
Een planning maken	1	2	3	4	5
In de tuin werken	1	2	3	4	5
Zorgen dat je winst maakt	1	2	3	4	5
Dingen uit elkaar halen	1	2	3	4	5
Getallen optellen	1	2	3	4	5
Naar muziek luisteren	1	2	3	4	5
Nauwkeurig werken	1	2	3	4	5
Iemand leren lezen	1	2	3	4	5
Dieren bestuderen	1	2	3	4	5
Groepsleider zijn	1	2	3	4	5

Dingen ordelijk houden	1	2	3	4	5
Meewerken in een jeugdbeweging	1	2	3	4	5
Een uitnodiging ontwerpen	1	2	3	4	5
Kijken hoe iets gebouwd wordt	1	2	3	4	5
Fouten in een tekst verbeteren	1	2	3	4	5
Een wetenschapsprogramma bekijken	1	2	3	4	5
Een verhaal verzinnen	1	2	3	4	5
Helpen anderen op hun gemak te voelen	1	2	3	4	5
Een stappenplan volgen	1	2	3	4	5
Een verzameling ordenen	1	2	3	4	5
Breien of haken	1	2	3	4	5
Zeggen wat anderen moeten doen	1	2	3	4	5
Schaken	1	2	3	4	5
Iemand troosten	1	2	3	4	5
Dingen tellen en sorteren	1	2	3	4	5
Een feestje organiseren	1	2	3	4	5
Nadenken	1	2	3	4	5
Een speelgoedje repareren	1	2	3	4	5
Foto's voor een tentoonstelling maken	1	2	3	4	5
Door een microscoop kijken	1	2	3	4	5
Vrijwilligerswerk doen voor een organisatie	1	2	3	4	5
Iets uit klei maken	1	2	3	4	5

Zieke mensen helpen	1	2	3	4	5
Een gedicht schrijven	1	2	3	4	5
Een wiskundig bewijs maken	1	2	3	4	5
Spelletjes organiseren voor anderen	1	2	3	4	5
Spreekbeurten houden	1	2	3	4	5
In de leerlingenraad zitten	1	2	3	4	5
Koken	1	2	3	4	5
Grafieken en diagrammen maken	1	2	3	4	5
In een toneelstuk spelen	1	2	3	4	5
Kijken hoe iemand een TV herstelt	1	2	3	4	5
Dingen mengen en kijken wat er gebeurt	1	2	3	4	5
Klusjes doen	1	2	3	4	5
Luisteren naar iemand met problemen	1	2	3	4	5
Meezingen met muziek	1	2	3	4	5
Een reclamecampagne bedenken	1	2	3	4	5
Zorgen voor jonge kinderen	1	2	3	4	5
Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt	1	2	3	4	5
Een kast ordenen	1	2	3	4	5
Babysitten	1	2	3	4	5
Mijn huidige studierichting	1	2	3	4	5
Het vak wiskunde	1	2	3	4	5
Het vak Nederlands	1	2	3	4	5
Dingen die jongens graag doen	1	2	3	4	5

Dingen die meisjes graag doen	1	2	3	4	5
-------------------------------	---	---	---	---	---

Waar ben ik goed in?

Hieronder vind je dezelfde activiteiten als op het vorige scherm, maar DEZE KEER moet je bij elke activiteit aanduiden hoe GOED je deze kan. Er zijn geen goede of foute antwoorden, geef gewoon je eigen mening.

	Heel slecht in	Slecht in	half-en-half	Goed in	Heel goed in
Een muziekinstrument bespelen	1	2	3	4	5
Dingen bouwen	1	2	3	4	5
Begrijpen hoe dingen werken	1	2	3	4	5
Een kamer schilderen	1	2	3	4	5
Tekeningen maken	1	2	3	4	5
Met vrienden praten	1	2	3	4	5
Dingen opzoeken	1	2	3	4	5
Een dansvoorstelling bekijken	1	2	3	4	5
Dingen verkopen aan anderen	1	2	3	4	5
Spijkers inslaan	1	2	3	4	5
Een planning maken	1	2	3	4	5
In de tuin werken	1	2	3	4	5
Zorgen dat je winst maakt	1	2	3	4	5
Dingen uit elkaar halen	1	2	3	4	5
Getallen optellen	1	2	3	4	5
Naar muziek luisteren	1	2	3	4	5
Nauwkeurig werken	1	2	3	4	5
Iemand leren lezen	1	2	3	4	5

Dieren bestuderen	1	2	3	4	5
Groepsleider zijn	1	2	3	4	5
Dingen ordelijk houden	1	2	3	4	5
Meewerken in een jeugdbeweging	1	2	3	4	5
Een uitnodiging ontwerpen	1	2	3	4	5
Kijken hoe iets gebouwd wordt	1	2	3	4	5
Fouten in een tekst verbeteren	1	2	3	4	5
Een wetenschapsprogramma bekijken	1	2	3	4	5
Een verhaal verzinnen	1	2	3	4	5
Helpen anderen op hun gemak te voelen	1	2	3	4	5
Een stappenplan volgen	1	2	3	4	5
Een verzameling ordenen	1	2	3	4	5
Breien of haken	1	2	3	4	5
Zeggen wat anderen moeten doen	1	2	3	4	5
Schaken	1	2	3	4	5
Iemand troosten	1	2	3	4	5
Dingen tellen en sorteren	1	2	3	4	5
Een feestje organiseren	1	2	3	4	5
Nadenken	1	2	3	4	5
Een speelgoedje repareren	1	2	3	4	5
Foto's voor een tentoonstelling maken	1	2	3	4	5
Door een microscoop kijken	1	2	3	4	5

Vrijwilligerswerk doen voor een organisatie	1	2	3	4	5
Iets uit klei maken	1	2	3	4	5
Zieke mensen helpen	1	2	3	4	5
Een gedicht schrijven	1	2	3	4	5
Een wiskundig bewijs maken	1	2	3	4	5
Spelletjes organiseren voor anderen	1	2	3	4	5
Spreekbeurten houden	1	2	3	4	5
In de leerlingenraad zitten	1	2	3	4	5
Koken	1	2	3	4	5
Grafieken en diagrammen maken	1	2	3	4	5
In een toneelstuk spelen	1	2	3	4	5
Kijken hoe iemand een TV herstelt	1	2	3	4	5
Dingen mengen en kijken wat er gebeurt	1	2	3	4	5
Klusjes doen	1	2	3	4	5
Luisteren naar iemand met problemen	1	2	3	4	5
Meezingen met muziek	1	2	3	4	5
Een reclamecampagne bedenken	1	2	3	4	5
Zorgen voor jonge kinderen	1	2	3	4	5
Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt	1	2	3	4	5
Een kast ordenen	1	2	3	4	5
Babysitten	1	2	3	4	5
Mijn huidige studierichting	1	2	3	4	5

Het vak wiskunde	1	2	3	4	5
Het vak Nederlands	1	2	3	4	5
Dingen die jongens graag doen	1	2	3	4	5
Dingen die meisjes graag doen	1	2	3	4	5

Wat vind ik leuk? (2)

Hieronder staan een aantal studiedomeinen uitgelegd. Er staat eerst een lange uitleg, daarna de samenvatting in korte puntjes. Lees de beschrijving GRONDIG en geef dan bij elk domein aan hoe LEUK je dit vindt. Er zijn geen goede of foute antwoorden.

	Helemaal niet leuk	Niet Leuk	Half-en- half	Leuk	Heel leuk
<u>Economie</u>	1	2	3	4	5
In dit studiedomein leer je meer over de financiële wereld bv. over vraag en aanbod. Je leert over hoe de bedrijfs wereld in elkaar zit en waarmee je rekening moet houden bij aankoop en verkoop. Je werkt met cijfers. Het gaat immers om kostprijzen, winsten, verliezen, inkomsten,					
Vb. vakken: SEI, economie, bedrijfseconomie, administratie en verkoop					
* Financiële wereld					
* Bedrijven					
* Bewerkingen met cijfers					
<u>Praktijk</u>	1	2	3	4	5
In dit studiedomein krijg je vooral praktijkvakken die vereisen dat je handig bent en graag met je handen werkt. Het gaat over het gebruiken van gereedschappen, het monteren en demonteren van voorwerpen, onderhouds – en verfraaiingswerken en constructie.					

Vb. vakken: hout, auto, interieur en textiel, voeding en onderhoud, techniek, bouw, metaal, elektriciteit

* Praktijk

* Met handen werken

Technologie

1

2

3

4

5

In dit studiedomein leer je meer over de theorie van de technische wereld die je omringt, dus de theoretische basis van machines, elektronica, technische apparaten, ... Het gaat in de eerste plaats om het verwerven van theoretische techniek in de plaats van de praktijk en het "doen". Bijvoorbeeld gaat het over de werking van motoren en machines en het aanwenden van technische principes voor het ontwerpen van nieuwe gereedschappen en machines.

Vb. vakken: technische activiteiten, technische systemen, toegepaste fysica, wetenschappelijk tekenen

* Theorie achter de techniek

* Ontwikkelen van nieuwe machines

Wetenschappen

1

2

3

4

5

In dit studiedomein is het doel om de fysische (natuurlijke) omgeving te begrijpen, om te experimenteren, onderzoek te voeren, te observeren, om te zoeken naar oorzaken, ... Hierbij komt heel wat theorie kijken, maar geregeld kan je ook proeven doen in het laboratorium.

Vb. vakken: fysica, chemie, biologie, aardrijkskunde

* Begrijpen van fysische omgeving

* Theorie en experimenten

Wiskunde

1 2 3 4 5

In dit studiedomein wordt veel belang gehecht aan wiskunde. Dit omvat zowel getallenleer en bewerkingen als meetkunde. Centraal staan het logisch redeneren en zo aan de hand van definities en inzicht een stelling kunnen bewijzen.

Vb. vak: wiskunde

- * Getallenleer, meetkunde
- * Inzicht, definities, bewijzen

Talen

1 2 3 4 5

In dit studiedomein leer je meer over verschillende vreemde talen, maar ook het Nederlands. Het gaat over het lezen en bestuderen van teksten, nadenken over hun betekenis, het zelf schrijven van verhalen of opstellen.

Er is ook aandacht voor spraakkunst en de ontleding van zinnen.

Vb. vakken: Nederlands, Frans, Engels

- * Verschillende talen
- * Schrijven
- * Spreken
- * Lezen

Sociale wetenschappen

1 2 3 4 5

In dit studiedomein verdiept men zich in theorieën over mensen. Waarom ze verschillen, welke gedragingen ze stellen, hoe ze hun cultuur beleven,

Vb. vakken: gedragswetenschappen, cultuurwetenschappen, sociale wetenschappen

- * Theorieën over mensen
- * Gedrag
- * Cultuur

Persoonlijk en sociaal dienstbetoon 1 2 3 4 5

In dit studiedomein is het contact met andere mensen of het ten dienste staan van andere mensen belangrijk. Het gaat over het helpen van mensen zowel bijv. toeristen de weg wijzen of mensen met moeilijkheden een luisterend oor aanbieden. Je leert hoe je met hen kan praten en hoe je hen kan helpen zich beter te voelen.

Vb. vakken: sociale en technische vorming, personenzorg, zorg voor woon – en leefsituatie, maatschappelijke vorming, sociaal en vaardig, schoonheidszorg, haartooi

- * Contact met mensen
- * Mensen helpen

Artistieke expressie 1 2 3 4 5

In dit studiedomein gaat het over muziek, toneel en/of plastische kunst. Hier gaat het zowel over het uitvoeren van een kunstvorm als het appreciëren van kunst. Het gaat ook over theoretische vakken zoals de geschiedenis van de kunst of de kennis van de materialen waarmee je werkt.

Vb. vakken: M.O., P.O.

- * Kunst uitvoeren
- * Kunst kunnen appreciëren

Sport 1 2 3 4 5

In dit studiedomein komen allerlei soorten sport aan bod. Het gaat zowel over het beoefenen van die sport als over de wetenschap achter de sport.

Vb. vakken: L.O., sport

- * Allerlei soorten sport
- * Theorie (wetenschappen) achter sport

Waar ben ik goed in? (2)

Hieronder staan DEZELFDE studiedomeinen als in de vorige vragenlijst, maar NU moet je aanduiden hoe GOED je er in bent. Er zijn geen goede of foute antwoorden, geef gewoon je eigen mening.

	Heel slecht in	Slecht in	Half-en-half	Goed in	Heel goed in
<u>Economie</u>	1	2	3	4	5
In dit studiedomein leer je meer over de financiële wereld bv. over vraag en aanbod. Je leert over hoe de bedrijfswereld in elkaar zit en waarmee je rekening moet houden bij aankoop en verkoop. Je werkt met cijfers. Het gaat immers om kostprijzen, winsten, verliezen, inkomsten,					
Vb. vakken: SEI, economie, bedrijfseconomie, administratie en verkoop					
* Financiële wereld					
* Bedrijven					
* Bewerkingen met cijfers					
<u>Praktijk</u>	1	2	3	4	5
In dit studiedomein krijg je vooral praktijkvakken die vereisen dat je handig bent en graag met je handen werkt. Het gaat over het gebruiken van gereedschappen, het monteren en demonteren van voorwerpen, onderhouds – en verfraaiingswerken en constructie.					
Vb. vakken: hout, auto, interieur en textiel, voeding en onderhoud, techniek, bouw, metaal, elektriciteit					
* Praktijk					
* Met handen werken					

Technologie

1 2 3 4 5

In dit studiedomein leer je meer over de theorie van de technische wereld die je omringt, dus de theoretische basis van machines, elektronica, technische apparaten, ... Het gaat in de eerste plaats om het verwerven van theoretische techniek in de plaats van de praktijk en het “doen”. Bijvoorbeeld gaat het over de werking van motoren en machines en het aanwenden van technische principes voor het ontwerpen van nieuwe gereedschappen en machines.

Vb. vakken: technische activiteiten, technische systemen, toegepaste fysica, wetenschappelijk tekenen

- * Theorie achter de techniek
- * Ontwikkelen van nieuwe machines

Wetenschappen

1 2 3 4 5

In dit studiedomein is het doel om de fysische (natuurlijke) omgeving te begrijpen, om te experimenteren, onderzoek te voeren, te observeren, om te zoeken naar oorzaken, ... Hierbij komt heel wat theorie kijken, maar geregeld kan je ook proeven doen in het laboratorium.

Vb. vakken: fysica, chemie, biologie, aardrijkskunde

- * Begrijpen van fysische omgeving
- * Theorie en experimenten

Wiskunde

1

2

3

4

5

In dit studiedomein wordt veel belang gehecht aan wiskunde. Dit omvat zowel getallenleer en bewerkingen als meetkunde. Centraal staan het logisch redeneren en zo aan de hand van definities en inzicht een stelling kunnen bewijzen.

Vb. vak: wiskunde

* Getallenleer, meetkunde

* Inzicht, definities, bewijzen

Talen

1

2

3

4

5

In dit studiedomein leer je meer over verschillende vreemde talen, maar ook het Nederlands. Het gaat over het lezen en bestuderen van teksten, nadenken over hun betekenis, het zelf schrijven van verhalen of opstellen.

Er is ook aandacht voor spraakkunst en de ontleding van zinnen.

Vb. vakken: Nederlands, Frans, Engels

* Verschillende talen

* Schrijven

* Spreken

* Lezen

Sociale wetenschappen

1

2

3

4

5

In dit studiedomein verdiept men zich in theorieën over mensen. Waarom ze verschillen, welke gedragingen ze stellen, hoe ze hun cultuur beleven,

Vb. vakken: gedragswetenschappen, cultuurwetenschappen, sociale wetenschappen

* Theorieën over mensen

* Gedrag

* Cultuur

Persoonlijk en sociaal dienstbetoon 1 2 3 4 5

In dit studiedomein is het contact met andere mensen of het ten dienste staan van andere mensen belangrijk. Het gaat over het helpen van mensen zowel bijv. toeristen de weg wijzen of mensen met moeilijkheden een luisterend oor aanbieden. Je leert hoe je met hen kan praten en hoe je hen kan helpen zich beter te voelen.

Vb. vakken: sociale en technische vorming, personenzorg, zorg voor woon – en leefsituatie, maatschappelijke vorming, sociaal en vaardig, schoonheidszorg, haartooi

- * Contact met mensen
- * Mensen helpen

Artistieke expressie 1 2 3 4 5

In dit studiedomein gaat het over muziek, toneel en/of plastische kunst. Hier gaat het zowel over het uitvoeren van een kunstvorm als het appreciëren van kunst. Het gaat ook over theoretische vakken zoals de geschiedenis van de kunst of de kennis van de materialen waarmee je werkt.

Vb. vakken: M.O., P.O.

- * Kunst uitvoeren
- * Kunst kunnen appreciëren

Sport 1 2 3 4 5

In dit studiedomein komen allerlei soorten sport aan bod. Het gaat zowel over het beoefenen van die sport als over de wetenschap achter de sport.

Vb. vakken: L.O., sport

- * Allerlei soorten sport
- * Theorie (wetenschappen) achter sport

Wie ben ik?

De volgende stellingen hebben betrekking op je opvatting over jezelf in verschillende situaties. Het is aan jou om aan te geven in hoeverre je het eens bent met elke stelling, waarbij je gebruik maakt van een schaal die loopt van 'helemaal oneens' tot 'helemaal eens'.

Er zijn geen 'goede' of 'foute' antwoorden, dus duid bij elke stelling het rondje aan dat zo goed mogelijk bij je past. Neem de tijd en denk goed na over elk antwoord.

Ik zie mezelf als iemand die....

	Helemaal oneens	Oneens	Niet eens, niet oneens	Eens	Helemaal eens
... Spraakzaam is (veel praat)	1	2	3	4	5
... Grondig te werk gaat	1	2	3	4	5
... Origineel is, met nieuwe ideeën komt	1	2	3	4	5
... Terughoudend (voorzichtig) is	1	2	3	4	5
... Ontspannen is, goed met stress kan omgaan	1	2	3	4	5
... Snel ruzie maakt	1	2	3	4	5
... Gespannen kan zijn	1	2	3	4	5
... Vergevingsgezind is	1	2	3	4	5
... Meestal geneigd is tot slordigheid	1	2	3	4	5
... Zich veel zorgen maakt	1	2	3	4	5
... Een levendige fantasie heeft	1	2	3	4	5
... Meestal stil is	1	2	3	4	5
... Geneigd is lui te zijn	1	2	3	4	5
... Emotioneel stabiel is, niet gemakkelijk overstuurt raakt	1	2	3	4	5
... Vindingrijk is	1	2	3	4	5

... Koud en afstandelijk kan zijn	1	2	3	4	5
... Vol houdt tot de taak af is	1	2	3	4	5
... Waarde hecht aan kunstzinnige ervaringen	1	2	3	4	5
... Soms verlegen, geremd is	1	2	3	4	5
... Attent en aardig is voor bijna iedereen	1	2	3	4	5
... Dingen efficiënt doet	1	2	3	4	5
... Hartelijk, een gezelschapsmens is	1	2	3	4	5
... Soms grof tegen anderen is	1	2	3	4	5
... Gemakkelijk zenuwachtig wordt	1	2	3	4	5
... Graag nadenkt, met ideeën speelt	1	2	3	4	5

De leerkracht...

Hieronder vind je een aantal stellingen over jouw leerkrachten wiskunde en Nederlands. Eerst krijg je een reeks stellingen over jouw leerkracht WISKUNDE. Daarna krijg je dezelfde stellingen die je dan beantwoordt voor jouw leerkracht Nederlands. Geef bij elke stelling aan in welke mate je er akkoord mee bent.

Mijn leerkracht WISKUNDE....

	Helemaal niet waar	Niet echt waar	Een beetje waar	Helemaal waar	
Laat mij kiezen	1	2	3	4	
Begrijpt mij	1	2	3	4	
Laat duidelijk merken dat hij/zij er vertrouwen in heeft dat ik het goed zal doen voor zijn/haar vak	1	2	3	4	
Moedigt mij aan om vragen te stellen	1	2	3	4	
Luistert naar hoe ik de dingen zou aanpakken	1	2	3	4	
Probeert te begrijpen hoe ik de dingen zie vooraleer hij/zij een nieuwe manier voorstelt om iets te doen	1	2	3	4	
	Nooit	Bijna nooit	Soms	Bijna altijd	Altijd
Laat mij nieuwe ervaringen opdoen	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik graag zoals hem/haar zou worden	1	2	3	4	5
Leert me dingen die verder gaan dan de inhouden die we in de klas leren	1	2	3	4	5
Leert mij veel bij	1	2	3	4	5
Wil dat ik dom lijk	1	2	3	4	5
Maakt het gemakkelijker voor mij om dingen te begrijpen	1	2	3	4	5

Leert mij dingen door het goede voorbeeld te geven	1	2	3	4	5
Probeer het mij moeilijk te maken om vooruit te gaan en het goed te doen	1	2	3	4	5
Toont heel weinig belangstelling voor mij	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik mij angstig voel	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik graag leer	1	2	3	4	5
Laat me aan mijn lot over	1	2	3	4	5
Stelt mijn ideeën in vraag en vraagt me nog eens na te denken	1	2	3	4	5
Zoekt vaak ruzie met mij	1	2	3	4	5

De leerkracht.... (2)

Hieronder vind je een aantal stellingen over jouw leerkrachten wiskunde en Nederlands. Eerst krijg je een reeks stellingen over jouw leerkracht wiskunde. Daarna krijg je dezelfde stellingen die je dan beantwoordt voor jouw leerkracht NEDERLANDS. Geef bij elke stelling aan in welke mate je er akkoord mee bent.

Mijn leerkracht NEDERLANDS....

	Helemaal niet waar	Niet echt waar	Een beetje waar	Helemaal waar	
Laat mij kiezen	1	2	3	4	
Begrijpt mij	1	2	3	4	
Laat duidelijk merken dat hij/zij er vertrouwen in heeft dat ik het goed zal doen voor zijn/haar vak	1	2	3	4	
Moedigt mij aan om vragen te stellen	1	2	3	4	
Luistert naar hoe ik de dingen zou aanpakken	1	2	3	4	
Probeert te begrijpen hoe ik de dingen zie vooraleer hij/zij een nieuwe manier voorstelt om iets te doen	1	2	3	4	
	Nooit	Bijna nooit	Soms	Bijna altijd	Altijd
Laat mij nieuwe ervaringen opdoen	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik graag zoals hem/haar zou worden	1	2	3	4	5
Leert me dingen die verder gaan dan de inhoud die we in de klas leren	1	2	3	4	5
Leert mij veel bij	1	2	3	4	5
Wil dat ik dom lijk	1	2	3	4	5

Maakt het gemakkelijker voor mij om dingen te begrijpen	1	2	3	4	5
Leert mij dingen door het goede voorbeeld te geven	1	2	3	4	5
Probeert het mij moeilijk te maken om vooruit te gaan en het goed te doen	1	2	3	4	5
Toont heel weinig belangstelling voor mij	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik mij angstig voel	1	2	3	4	5
Zorgt ervoor dat ik graag leer	1	2	3	4	5
Laat me aan mijn lot over	1	2	3	4	5
Stelt mijn ideeën in vraag en vraagt me nog eens na te denken	1	2	3	4	5
Zoekt vaak ruzie met mij	1	2	3	4	5

Debriefing

Bedankt om onze vragenlijst in te vullen!

Hieronder vind je wat **meer informatie** over het doel van onze studie:

In deze studie waren we vooral geïnteresseerd in de interesses van leerlingen in de eerste jaren van het secundair onderwijs. We keken daarbij niet alleen naar dingen die jullie leuk vinden in het algemeen, maar ook naar hoe leuk jullie verschillende studiedomeinen (zoals Wetenschappen of Talen) vinden. Bovendien wilden we weten welke zaken ervoor zorgen dat jullie bepaalde dingen leuk of minder leuk vinden en waarom er verschillen zijn tussen leerlingen. Zo kan je Sport vooral leuk vinden als je er goed in bent of zo kan je Wiskunde vooral leuk vinden als je vindt dat de leerkracht Wiskunde de leerstof goed uitlegt. Daarnaast zijn er ook persoonlijke eigenschappen die je interesses kunnen beïnvloeden: Iemand die heel open en sociaal is kan bijvoorbeeld meer geïnteresseerd zijn in Sociale Wetenschappen dan iemand die eerder gesloten en op zichzelf is. Tot slot, wilden we bijvoorbeeld graag weten of jongens andere interesses hebben dan meisjes (Vinden jongens wiskunde leuker dan meisjes of niet?). Dit soort onderzoek is belangrijk omdat je interesses er mee voor zorgen dat je een bepaalde studierichting of beroep gaat kiezen.

Opmerking: Het kan zijn dat je tijdens het invullen van onze vragenlijst vragen had (bijv. over je interesses) en dat je het nodig zou vinden om daarover met een begeleider te spreken. Je kunt daarvoor steeds één van je leerkrachten, de zorgcoördinator op je school of een medewerker van het Centrum voor LeerlingenBegeleiding (CLB) op jouw school contacteren. Indien je behoefte hebt aan een gesprek in alle anonimiteit kan je ook terecht bij de telefonische dienst Teleonthaal, toegankelijk voor iedereen 24/24u en 7/7 dagen (Tel: 106 of www.tele-onthaal.be)

Als je meer informatie wil over onze studie of als je graag een korte samenvatting zou ontvangen van de algemene (gemiddelde) resultaten van het onderzoek (van zodra deze bekend zijn), vul dan hier je e-mailadres in:

Mogen we je op dit e-mailadres contacteren om te vragen of je een mogelijke volgende vragenlijst wil invullen 1 jaar later (in 2015)?

Kies a.u.b. een van de volgende mogelijkheden:

- ja
- nee

EINDE

Bedankt voor het invullen van onze vragenlijst!

BIJLAGE V: NEDERLANDSE VERTALING ICA-R

	Helemaal niet leuk	Niet Leuk	Half- en-half	Leuk	Heel leuk
Dingen bouwen	1	2	3	4	5
Spijkers inslaan	1	2	3	4	5
Een speelgoedje repareren	1	2	3	4	5
Kijken hoe iets gebouwd wordt	1	2	3	4	5
Kijken hoe iemand een TV herstelt	1	2	3	4	5
Zorgen voor jonge kinderen	1	2	3	4	5
Met vrienden praten	1	2	3	4	5
Zieke mensen helpen	1	2	3	4	5
Helpen anderen op hun gemak te voelen	1	2	3	4	5
Iemand leren lezen	1	2	3	4	5
Dingen tellen en sorteren	1	2	3	4	5
Dingen ordelijk houden	1	2	3	4	5
Getallen optellen	1	2	3	4	5
Een kast ordenen	1	2	3	4	5
Grafieken en diagrammen maken	1	2	3	4	5
Zeggen wat anderen moeten doen	1	2	3	4	5
Groepsleider zijn	1	2	3	4	5
Dingen verkopen aan anderen	1	2	3	4	5
Spelletjes organiseren voor anderen	1	2	3	4	5
Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt	1	2	3	4	5
Door een microscoop kijken	1	2	3	4	5
Dingen mengen en kijken wat er gebeurt	1	2	3	4	5
Een wetenschapsprogramma bekijken	1	2	3	4	5
Dingen uit elkaar halen	1	2	3	4	5
Begrijpen hoe dingen werken	1	2	3	4	5
Iets uit klei maken	1	2	3	4	5
Tekeningen maken	1	2	3	4	5
Een verhaal verzinnen	1	2	3	4	5
Naar muziek luisteren	1	2	3	4	5
Meezingen met muziek	1	2	3	4	5

BIJLAGE VI: DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES

Economie

In dit studiedomein leer je meer over de financiële wereld bv. over vraag en aanbod. Je leert over hoe de bedrijfs wereld in elkaar zit en waarmee je rekening moet houden bij aankoop en verkoop. Je werkt met cijfers. Het gaat immers om kostprijzen, winsten, verliezen, inkomsten,

Vb. vakken: SEI, economie, bedrijfseconomie, administratie en verkoop

- * Financiële wereld
- * Bedrijven
- * Bewerkingen met cijfers

Praktijk

In dit studiedomein krijg je vooral praktijkvakken die vereisen dat je handig bent en graag met je handen werkt. Het gaat over het gebruiken van gereedschappen, het monteren en demonteren van voorwerpen, onderhouds – en verfraaiingswerken en constructie.

Vb. vakken: hout, auto, interieur en textiel, voeding en onderhoud, techniek, bouw, metaal, elektriciteit

- * Praktijk
- * Met handen werken

Technologie

In dit studiedomein leer je meer over de theorie van de technische wereld die je omringt, dus de theoretische basis van machines, elektronica, technische apparaten, ... Het gaat in de eerste plaats om het verwerven van theoretische techniek in de plaats van de praktijk en het “doen”. Bijvoorbeeld gaat het over de werking van motoren en machines en het aanwenden van technische principes voor het ontwerpen van nieuwe gereedschappen en machines.

Vb. vakken: technische activiteiten, technische systemen, toegepaste fysica, wetenschappelijk tekenen

- * Theorie achter de techniek
- * Ontwikkelen van nieuwe machines

Wetenschappen

In dit studiedomein is het doel om de fysische (natuurlijke) omgeving te begrijpen, om te experimenteren, onderzoek te voeren, te observeren, om te zoeken naar oorzaken, ... Hierbij komt heel wat theorie kijken, maar geregeld kan je ook proeven doen in het laboratorium.

Vb. vakken: fysica, chemie, biologie, aardrijkskunde

- * Begrijpen van fysische omgeving
- * Theorie en experimenten

Wiskunde

In dit studiedomein wordt veel belang gehecht aan wiskunde. Dit omvat zowel getallenleer en bewerkingen als meetkunde. Centraal staan het logisch redeneren en zo aan de hand van definities en inzicht een stelling kunnen bewijzen.

Vb. vak: wiskunde

- * Getallenleer, meetkunde
- * Inzicht, definities, bewijzen

Talen

In dit studiedomein leer je meer over verschillende vreemde talen, maar ook het Nederlands. Het gaat over het lezen en bestuderen van teksten, nadenken over hun betekenis, het zelf schrijven van verhalen of opstellen. Er is ook aandacht voor spraakkunst en de ontleding van zinnen.

Vb. vakken: Nederlands, Frans, Engels

- * Verschillende talen
- * Schrijven
- * Spreken
- * Lezen

Sociale Wetenschappen

In dit studiedomein verdiept men zich in theorieën over mensen. Waarom ze verschillen, welke gedragingen ze stellen, hoe ze hun cultuur beleven,

Vb. vakken: gedragswetenschappen, cultuurwetenschappen, sociale wetenschappen

- * Theorieën over mensen
- * Gedrag
- * Cultuur

Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon

In dit studiedomein is het contact met andere mensen of het ten dienste staan van andere mensen belangrijk. Het gaat over het helpen van mensen zowel bijv. toeristen de weg wijzen of mensen met moeilijkheden een luisterend oor aanbieden. Je leert hoe je met hen kan praten en hoe je hen kan helpen zich beter te voelen.

Vb. vakken: sociale en technische vorming, personenzorg, zorg voor woon – en leefsituatie, maatschappelijke vorming, sociaal en vaardig, schoonheidszorg, haartooi

* Contact met mensen

* Mensen helpen

Artistieke Expressie

In dit studiedomein gaat het over muziek, toneel en/of plastische kunst. Hier gaat het zowel over het uitvoeren van een kunstvorm als het appreciëren van kunst. Het gaat ook over theoretische vakken zoals de geschiedenis van de kunst of de kennis van de materialen waarmee je werkt.

Vb. vakken: M.O., P.O.

* Kunst uitvoeren

* Kunst kunnen appreciëren

Sport

In dit studiedomein komen allerlei soorten sport aan bod. Het gaat zowel over het beoefenen van die sport als over de wetenschap achter de sport.

Vb. vakken: L.O., sport

* Allerelei soorten sport

* Theorie (wetenschappen) achter sport

BIJLAGE VII: PRINCIPALE COMPONENTENANALYSE OP DE VOLLEDIGE SET VAN 61 'WAT VIND IK LEUK'-ITEMS

Tabel 1

Pattern matrix van de principale componentenanalyse op de 61 RIASOC-interesse-items (N=397)

	A	R	C	O	S	?
[Iets uit klei maken]	,700					
[Door een microscoop kijken]	,629					
[Tekeningen maken]	,606					
[Breien of haken]	,563					
[Foto's voor een tentoonstelling maken]	,558					
[Een gedicht schrijven]	,536					
[Dieren bestuderen]	,532					
[Een verhaal verzinnen]	,486					
[In een toneelstuk spelen]	,452					
[Een muziekinstrument bespelen]	,437					
[Dingen mengen en kijken wat er gebeurt]	,417					
[Koken]						
[Een reclamecampagne bedenken]						
[Een dansvoorstelling bekijken]						
[Vrijwilligerswerk doen voor een organisatie]						
[Dingen bouwen]		,799				
[Spijkers inslaan]		,763				
[Een speelgoedje repareren]		,762				
[Kijken hoe iets gebouwd wordt]		,756				
[Dingen uit elkaar halen]		,741				
[Kijken hoe iemand een TV herstelt]		,704				
[Klusjes doen]		,601				
[Begrijpen hoe dingen werken]		,481				
[Meezingen met muziek]						
[Zorgen dat je winst maakt]						
[Dingen ordelijk houden]			-,692			
[Dingen tellen en sorteren]			-,690			
[Getallen optellen]			-,647		-,406	
[Een planning maken]			-,606			
[Een wiskundig bewijs maken]			-,593			
[Nauwkeurig werken]			-,591			
[Nadenken]			-,589			
[Grafieken en diagrammen maken]			-,584			
[Een kast ordenen]			-,534			
[Een verzameling ordenen]			-,500			
[Een stappenplan volgen]			-,463			

Tabel 1 (vervolg)

	A	R	C	O	S	?
[Fouten in een tekst verbeteren]			-.458			
[Dingen opzoeken]			-.406			
[Groepsleider zijn]				.711		
[Zeggen wat anderen moeten doen]				.595		
[Spreekbeurten houden]				.562		
[In de leerlingenraad zitten]				.552		
[Een feestje organiseren]				.428		
[Meewerken in een jeugdbeweging]				.404		
[Dingen verkopen aan anderen]						
[Spelletjes organiseren voor anderen]						
[Iemand troosten]					.739	
[Luisteren naar iemand met problemen]					.642	
[Helpen anderen op hun gemak te voelen]					.637	
[Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt]					.486	
[Zieke mensen helpen]					.442	
[Met vrienden praten]					.434	
[Naar muziek luisteren]					.428	
[Zorgen voor jonge kinderen]					.411	
[Iemand leren lezen]						
[Een kamer schilderen]						-.497
[In de tuin werken]						-.473
[Een wetenschapsprogramma bekijken]						.459
[Een uitnodiging ontwerpen]						
[Babysitten]						
[Schaken]						

Noot. Extractie Methode: Principale Componenten Analyse. Rotatie Methode: Oblimin met Kaiser Normalisatie. Rotatie bekomen met 36 iteraties. Alle factorladingen boven .40 worden weergegeven, inclusief de cross-ladingen. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

BIJLAGE VIII: PRINCIPALE COMPONENTENANALYSE OP DE 30 OORSPRONKELIJKE ICA-R INTERESSE-ITEMS

Tabel 2

Pattern matrix van de principale componentenanalyse op de 30 oorspronkelijke ICA-R interesse-items (N=397)

	R	S	C	O	I	A
[Dingen bouwen]	.826					
[Spijkers inslaan]	.823					
[Een speelgoedje repareren]	.782					
[Kijken hoe iets gebouwd wordt]	.766					
[Dingen uit elkaar halen]	.754					
[Kijken hoe iemand een TV herstelt]	.738					
[Begrijpen hoe dingen werken]	.494					
[Zorgen voor jonge kinderen]		.719				
[Met vrienden praten]		.703				
[Zieke mensen helpen]		.696				
[Helpen anderen op hun gemak te voelen]		.616				
[Naar muziek luisteren]		.612				
[Iemand leren lezen]		.544				
[Meezingen met muziek]		.537				
[Spelletjes organiseren voor anderen]						
[Proberen je ouders te overtuigen van iets dat jij wilt]						
[Dingen tellen en sorteren]			-.730			
[Dingen ordelijk houden]			-.726			
[Getallen optellen]			-.639			
[Een kast ordenen]			-.609			
[Grafieken en diagrammen maken]			-.579			
[Zeggen wat anderen moeten doen]				.852		
[Groepsleider zijn]				.806		
[Dingen verkopen aan anderen]				.502		
[Door een microscoop kijken]					-.683	
[Dingen mengen en kijken wat er gebeurt]					-.623	
[Een wetenschapsprogramma bekijken]					-.602	
[Iets uit klei maken]						-.776
[Tekeningen maken]						-.721
[Een verhaal verzinnen]						-.447

Noot. Extractie Methode: Principale Componenten Analyse. Rotatie Methode: Oblimin met Kaiser Normalisatie. Rotatie bekomen met 18 iteraties. Alle factorladingen boven .40 worden weergegeven, inclusief de cross-ladingen. R= Realistisch, I = Intellectueel, A = Artistiek, S = Sociaal, O = Ondernemend, C = Conventioneel.

BIJLAGE IX: CORRELATIES TUSSEN DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES EN GEPERCIPIEERDE COMPETENTIES

Tabel 3

Correlaties tussen interesses en gepercipieerde competenties van studiedomeinen

	Economie	Praktijk	Technologie	Wetenschappen	Wiskunde	Talen	Sociale wetenschappen	Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	Artistieke expressie	Sport
Eco_I	.694**	.008	.034	.097*	.093*	.103*	.137**	.141**	.093*	.041
Prak_I	.036	.816**	.600**	-.016	.052	-.204**	-.136**	-.126**	.097*	.269**
Techn_I	.099*	.576**	.822**	.191**	.175**	-.175**	-.157**	-.200**	-.022	.188**
Wet_I	.180**	-.022	.205**	.739**	.247**	.005	.046	-.069	.065	.022
Wisk_I	.212**	-.017	.159**	.384**	.774**	-.017	-.141**	-.164**	-.029	.073
Talen_I	.110*	-.253**	-.242**	.069	-.083	.769**	.196**	.128**	.061	-.024
SW_I	.195**	-.152**	-.167**	-.015	-.198**	.146**	.711**	.527**	.202**	-.110*
PSD_I	.180**	-.148**	-.258**	-.089*	-.113*	.113*	.589**	.769**	.303**	-.119**
AE_I	.041	.039	-.044	.006	.004	.082	.319**	.342**	.799**	-.042
Sport_I	.019	.207**	.189**	-.005	.069	-.024	-.045	-.089*	.009	.868**

Noot. Pearson correlatie. ** Correlatie is significant op het 0.01 niveau (eenstaartig). * Correlatie is significant op het 0.05 niveau (eenstaartig). _C = gepercipieerde competentie, _I= interesse.

BIJLAGE X: GEMIDDELDEN VAN DOMEINSPECIFIEKE INTERESSES PER STUDIERICHTING

Tabel 4

*Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Economie 4u
Wiskunde*

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Economie	13	2	5	4.08	.760
Sociale wetenschappen	13	1	5	3.77	1.166
Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	13	1	5	3.69	1.109
Talen	13	1	5	3.62	1.193
Sport	13	1	5	3.54	1.266
Praktijk	13	1	4	3.31	.947
Artistieke expressie	13	2	5	3.23	.927
Technologie	13	1	4	2.85	.899
Wetenschappen	13	1	5	2.77	1.235
wiskunde	13	1	4	2.23	1.166

Tabel 5

*Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Economie 5u
Wiskunde*

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Economie	11	3	5	4.55	.688
Persoonlijk en sociaal dienstbetoon	11	3	5	4.00	.775
wiskunde	11	3	5	4.00	.775
talen	11	3	5	3.91	.831
sociale wetenschappen	11	2	5	3.73	1.009
artistieke expressie	11	1	5	3.36	1.120
praktijk	11	2	4	3.00	.894
sport	11	1	5	3.00	1.342
wetenschappen	11	1	4	2.18	1.168
technologie	11	1	4	1.91	1.044

Tabel 6

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Humane Wetenschappen

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Sociale Wetenschappen	24	3	5	4.33	.637
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	24	2	5	3.96	.859
Sport	24	1	5	3.54	1.062
Artistieke Expressie	24	2	5	3.46	1.062
Talen	24	1	5	3.08	1.100
Praktijk	24	1	5	2.58	.974
Wetenschappen	24	1	4	2.33	.637
Wiskunde	24	1	4	2.21	.932
Technologie	24	1	3	2.08	.654
Economie	24	1	4	2.08	.881

Tabel 7

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Latijn 5u Wiskunde

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Talen	13	3	5	4.00	.816
Wiskunde	13	1	5	3.77	1.235
Artistieke Expressie	13	1	5	3.62	1.325
Sociale Wetenschappen	13	2	5	3.54	.776
Wetenschappen	13	1	5	3.54	1.127
Persoonlijk en Sociaal dienstbetoon	13	2	5	3.46	.967
Sport	13	1	5	3.38	1.325
Economie	13	1	4	2.85	1.068
Praktijk	13	1	5	2.77	1.166
Technologie	13	1	5	2.54	1.198

Tabel 8

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3ASO: Wetenschappen

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Wetenschappen	37	3	5	4.46	.650
Wiskunde	37	1	5	3.62	.982
Sport	37	1	5	3.62	1.361
Sociale Wetenschappen	37	1	5	3.32	1.082
Talen	37	1	5	3.30	1.244
Artistieke Expressie	37	1	5	3.27	1.146
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	37	1	5	3.16	.958
Praktijk	37	1	5	2.70	1.151
Technologie	37	1	5	2.49	1.216
Economie	37	1	5	2.46	1.120

Tabel 9

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Elektrotechnieken

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Praktijk	5	4	5	4,60	.548
Technologie	5	4	5	4,40	.548
Sport	5	1	5	3,20	1.643
Wiskunde	5	2	4	3,20	.837
Artistieke Expressie	5	1	3	2,20	1.095
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	5	1	3	2,20	.837
Talen	5	1	3	2,20	.837
Sociale Wetenschappen	5	1	3	2,00	.707
Wetenschappen	5	1	3	2,00	1.000
Economie	5	1	3	1,80	.837

Tabel 10

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Houttechnieken

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Praktijk	5	5	5	5,00	0.000
Artistieke Expressie	5	2	5	3,60	1.140
Technologie	5	3	5	3,60	.894
Sport	5	1	5	3,40	1.817
Wiskunde	5	2	4	3,00	1.000
Wetenschappen	5	2	4	3,00	.707
Sociale Wetenschappen	5	1	4	2,80	1.304
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	5	1	4	2,60	1.140
Economie	5	2	4	2,60	.894
Talen	5	1	4	2,00	1.225

Tabel 11

Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Industriële Wetenschappen

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Technologie	9	4	5	4.56	.527
Praktijk	9	3	5	4.22	.667
Wiskunde	9	3	5	4.11	.782
Wetenschappen	9	3	5	4.11	.601
Sport	9	1	4	3.33	1.118
Artistieke Expressie	9	1	4	2.44	1.130
Sociale Wetenschappen	9	1	3	2.44	.726
Talen	9	1	4	2.33	1.000
Economie	9	1	4	2.33	1.000
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	9	1	3	1.89	.782

Tabel 12

*Gemiddeldes voor domeinspecifieke interesses van studierichting 3TSO: Techniek-
Wetenschappen*

	N	Min	Max	Gem.	Std. Deviatie
Sport	8	3	5	4.13	.835
Wetenschappen	8	3	5	3.88	.835
Wiskunde	8	2	5	3.75	1.165
Praktijk	8	3	5	3.75	.886
Technologie	8	3	5	3.63	.744
Persoonlijk en Sociaal Dienstbetoon	8	2	3	2.25	.463
Sociale Wetenschappen	8	1	3	2.13	.835
Economie	8	1	3	2.13	.641
Artistieke Expressie	8	1	3	2.00	.756
Talen	8	1	3	2.00	.756

BIJLAGE XI: VERGELIJKING TUSSEN DE VOORSPELDE EN TERUGGEVONDEN RIASOC-CODE PER STUDIERICHTING

Tabel 13

Vergelijking tussen de voorspelde en teruggevonden RIASOC-code per studierichting

Studierichting	Voorspelde code	Bekomen code	Aantal leerlingen
3ASO: Economie 4u wiskunde	OCI	SOA	13
3ASO: Economie 5u wiskunde	OCI	SOA	11
3ASO: Grieks-Latijn	IAS	ISR	4
3ASO: Humane wetenschappen	SAO	SAO	24
3ASO: Latijn 4u wiskunde	IAS	SAI	1
3ASO: Latijn 5u wiskunde	IAS	SAO	13
3ASO: Wetenschappen	ICR	SIA	37
3BSO: Basismechanica	ROC		0
3BSO: Elektrische installaties	ROC	ASR	1
3BSO: Hout	ROC		0
3BSO: Kantoor	OSI	SOA	1
3BSO: Publiciteit en etalage	ASO		0
3KSO: Beeldende en architecturale vorming	ACS	SAC	2
3TSO: Elektromechanica	ROC		0
3TSO: Elektrotechnieken	ROI	ROS	5
3TSO: Handel	OCR	SAC	1
3TSO: Houttechnieken	ROI	RSO	5
3TSO: Industriële wetenschappen	IRC	RCI	9
3TSO: Mechanische technieken	ROI	RSO	1
3TSO: Sociale en technische wetenschappen	SRA	SAO	2
3TSO: Techniek-wetenschappen	IRC	SIR	8

